

WESTERN ROMAN
LASO
(CIJENA 15 d. BROJ 358)

ZOV SUDBINE

Gordon D. Shirreffs:

ZOV SUDBINE

Gordon D. Shirreffs: ZOV SUDBINE
Naslov originala: THE LONE RIFLE
Copyright: Gordon D. Shirreffs
Recenzija: Janko Paravić
Prijevod: Tomislav Odlešić
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: Marcel Čukli

LASO – Izdavač. RO Novinsko-izdavačke djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Informativno-revijalna izdanja, Redakcija »Romani i stripovi« – Direktor OOUR-a: Sead Saračević – Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković – Adresa uredništva Laso, Redakcija »Romani i stripovi«, Avenija bratstva i jedinstva 4, 41000 Zagreb, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparske djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Tisak revijalnih izdanja i OOUR TM – Zagreb 1980.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 1000, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6. 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

Na vedrom jutarnjem nebu pojavili su se oblaci. Osamljeni jahač zaustavi svog dorata i sklizne iz sedla. Oprezno uzme tešku pušku dugačke cijevi i namjesti na nju dalekozor. Tiho se popne uz pješčani obronak i ispruži se potrbuške iza grma. Skine prašnjavi šešir i tek tada izviri iznad niskog grebena. Kratko se osmijehne. Vjetar se promijenio, baš kao što je očekivao. Sada je puhao od velikog stada bizona prema njemu.

Miles Flint se malo povuče, napuni pušku i pažljivo obriše leće na dalekozoru. Tada otpuže opet uzbrdo. Minutu-dvije promatrao je stado kroz dalekozor. Najbliža mu je bila jedna stara ženka, odvojivši se pedesetak metara od stada, ali je ipak bila udaljena najmanje dvjesto pedeset metara. Rado bi joj se bio još malo približio, no između njega i stada nije bilo više nikakva zaklona. Klekne, nasloni puščanu cijev na prikladne rašlje na drvu i pažljivo nacilja u ženku. Duboko udahne zrak, zadrži ga nekoliko trenutaka i potom ga napola izdahne. U tom času povuče obarač. Puška zagrmi, rigajući vatru i dim i snažno mu potisne rame. Ženka napravi nekoliko koraka, a onda poklekne. Naj-

I bliži bizoni digoše glavu, nanjušivši krv i približiše se. Jedan je gurne rogovima. Očito ih je zanimala više ona nego uzrok njena čudna vladanja.

Miles počne brzo pucati. Svakim je metkom pogađao cilj. Stado se uznemirilo. Bizoni su podigli čupave glave i njuškali vjetar, no nisu se micali dok se nije srušila šesta životinja. Tada se pokrenuše. Mužjaci se zaputiše prema bokovima stada, dok su ženke gurale mladunčad u sredinu gdje su bila najbolje zaštićena.

Miles prestane pucati i pritaji se. Bile su mu potrebne još četiri kože da bi ispunio normu za taj dan. Rano jutros je uspio s jednog izvrsnog položaja ustrijeliti dvadeset pet bizona u jednom manjem stadu. Njegovi su spretni ljudi još gulili kože s tih životinja. Naumio je da na dan ustrijeli trideset pet bizona. Smatrao je da je to dovoljno za njega i njegove ljude: ni previše, ni premalo posla.

Naslonivši pušku opet na rašlje, zapazi na istoku tanak pramen prašine. Odmah mu se suze sive oči. Jučer popodne je temeljito pretražio to područje i nije nigdje vidio bizone. Nije vidio ni bilo kakvo sta-

do goveda. O Indijancima ne može biti riječ, jer oni ne bi tako najavili svoj dolazak.

Ponovo opali i sruši jednog velikog mušjaka. Oblak prašine se približavao. Ako je riječ o nekom stado bizona... a bio je gotovo siguran da to nije... onda se te životinje kreću mnogo brže nego kad idu s jednog pašnjaka na drugi. Protrlija obraz ne skidajući pogled s prašine. Kretala se ravno prema stadu koje mu se našlo na nišanu. Ako se stado u dolini prestraši, jurnut će baš prema njegovu logoru.

Prisloni uho na zemlju. Lice mu se zgrči, a oko srca osjeti zebnju. Tlo je podrhtavalo. Vjerojatno ipak nailazi neko stado bizona. Možda ga je natjerao u paničan bijeg neki glupan koji se pravi da je velik lovac. Takvi žutokljunci ugrožavaju sve prave lovce.

Uzme pušku, vrati se do konja i uzjaše. Uputi se prema istoku. Jahao je duž grebena i nastojao da ga bizoni ne opaze. Prašina je bila sve gušća i gušća.

Dorat iznenada digne glavu i zarže.

— Ni tebi se to ne sviđa, ha? — prozbori tiho Miles i potapše ga po vratu.

Prašina je sada ulazila već u dolinu i kovitlala se nad uznemirenim stadom. Bizoni krenu na zapad. Miles potjera dorata u dolinu i pusti ga da potrči svom snagom. Bizoni su, naoko nespretni, trčali sve brže.

Popevši se na nisku uzvisinu na zapadnoj strani doline, Miles pogleda preko ramena. Nešto se pojavilo na istočnom grebenu. Obavijena uskovitlanom žućkastom prašinom, navirala je u dolinu neka golema pokretna masa i uskoro je prekrila prerijsku travu.

— Goveda! — uzvikne zaprepšteno Miles i ošine konja.

Čim mu se na vidiku pojavio logor, počeo je vikati iz sve snage. Izvuče revolver i ispali tri hica. Vidio je da su se lica trojice njegovih ljudi, koji su još gulili kože, okrenula prema njemu. I kuhar Tom, visoki Crnac, uspravio se kraj vatre i digao pogled.

— Goveda! — vikao je Miles.

Znao je da ga ne mogu čuti. Iza njega su se već pojavili na vrhu uzvisine bizoni, tjerani govedima koja ništa nije moglo zaustaviti.

Nije bilo vremena da se bilo što spasi. Sve se moralo žrtvovati kako bi se izvukao goli život. Sve! Kože, kola, šatori, zalihe, oprema i oružje. Jedan čovjek je htio ispregnuti mazge iz kola, a drugi potrči prema privezanim mazgama i konjima.

— Ne! — vikne Miles. — Ne!

Čelo stada se nezadrživo približavalo konjima i mazgama koji su bili privezani za kočice zabijene u zemlju. Životinje su se, jedna za drugom, oslobađale, a kočici su letjeli kroz zrak. Nakon nekoliko trenutaka nade se već jedan čovjek pod papcima zahuktalog stada.

Onaj čovjek kraj kola uzjaše na mazgu, ali ga ona, prestrašena, zbacila sa sebe. Uzalud je potrčao prema rječici. Crnac Tom se penjao na osamljeno drvo, nadajući se da će na njemu naći spas.

Miles shvati da ne može više ništa učiniti i da mora spašavati vlastiti život. Neposredno iza njega bio je nizak brežuljak koji je stado bizona zaobišlo s obiju strana. Tako je nastao otočić u moru prestrašenih životinja.

Znajući da dorat ne bi mogao izdržati tu utrku, hitro je sjahao i okrenuo se prema stadu. Podigavši revolver kao da se bori u dvoboju, opali na najbližeg mušjaka, udaljenog petnaestak metara. Bizon se, zbog zaleta i stada iza sebe, odskli-

že gotovo do njegovih nogu. Opalio je opet i srušio veliku ženku iza nje. Dorat je vukao uzde, omotane oko lijeve ruke, i upropastio mu treći hitac, ali je četvrtim pogodio mladog bizona koji je baš skrenuo prema njemu. Grozničavo pucajući stvorio je sebi slobodan prostor u obliku klina. Čvrsto je držao uzde dok je stado jurilo mimo. Tada sveže doratu, koji se izbezumljeno rita i propinjao, mramom oči i priljubi lice uz njegovu grivu.

Posvuda je bila prašina. Prekrila mu je lice, zavlčila se u nos i oči, taložila se na jeziku i pekla na oznojenoj koži. Imao je dojam kao da mu se tlo pod nogama ljulja. Prolazile su minute. Jednom se osmjelio i pogledao smrt na papcima što je jurila mimo zapreke od mesa koju je stvorio pred sobom. Vidio je da su sada oko njega goveda.

Napokon se životinje prorijediše. Prolazila su posljednja goveda. Na tlu nije ostala ni jedna jedina trava.

U gustoj prašini pojave se jahači, vičući i pucajući iz revolverâ. Nastojali su skrenuti stado prema sjeveru.

Miles polako obriše naslagu prašine s lica i vrata te popije nekoliko gutljala mlake vode iz čuturice. Potom napuni vodom šešir i daje piti doratu, koji je još drhtao.

— Davo odnio njih i njihove proklete krave! — promrmlja gnjevno, gledajući za stadom goveda koje je natjeralo bizone u paničan bijeg.

Nestao je logor, nestale su kože, kola, konji i mazge. Nestalo je osamljeno drvo. Nestala su četiri čovjeka...

Miles napuni revolver i spusti ga u korice. Na istoku se pojavio bijeli platneni krov kola koja su se, njišući se, spuštala u dolinu. Sudeći prema broju kola i jahača koji su tje-

rali stado, riječ je o nekom bogatom rančeru.

Napoji dorata na rječici i vrati se tamo gdje je prije bio logor. Najednom se osjećao užasno osamljenim. Sa četvoricom svojih ljudi proveo je više od četiri godine. Preživjeli su zajedno opasnosti, iznenadne poplave, mećave, perijske požare i borbe s Indijancima, a sada su njih četvorica zaglavila. Bio je još tako zaprepašten da nije osjećao mržnju. No ona će se svakako pojaviti.

Približavala su mu se tri jahača.

— Zdravi ste i čitavi? — dovikne jedan od njih.

Miles ne odgovori. Ruka mu se spusti na revolverski držak od orahovine.

Dva jahača produže prema njemu, a treći je usporio konja i netremice ga promatrao. U tom času Miles opazi da nije riječ o vitkom muškarcu, nego o ženi koja je jahala postrance i imala na sebi jahaću haljinu, sivu poput južnjačkih uniformi.

— Nije vam ništa? — zapita bradat jahač dubokim glasom. Prema izgovoru činilo se da je školovan.

— Uništili ste mi logor — odvrati Miles i hladno ga pogleda.

— Uvjeravam vas da to nije bilo namjerno. Zovem se Jonas Carlisle.

— Namjerno? — prozbori tiho Miles. — Vaša su prokleta goveda natjerala u paničan bijeg tisuće bizona, i to baš preko mog logora. Niste me upozorili ni jednom riječi. Gdje vam je izviđač? Gdje vam je predradnik? Gdje su vam jahači na čelu stada? Valjda ne tjerate tisuće goveda kroz preriju bez ikakve izvidnice. Da ste imali bar jednog čovjeka ispred stada, znali bi da su pred vama bizoni i da je na obali moj logor.

Drugi se jahač, mnogo mlađi,

nagne naprijed u sedlu i pogleda Milesa hladnim plavim očima. Kad je progovorio, jasno je bilo da je Teksašanin.

– Rekao vam je da se to nije dogodilo namjerno, stranče – izusti. – Gospodin Carlisle se ne razbacuje riječima.

Miles odmah nasluti da ima posla sa čovjekom koji se potpuno razlikuje od Jonasa Carlislea. Sretao je ljude poput tog mladog Teksašanina, drugdje i u drugim vremenima, ponajviše u ratu.

– Čujete li što govorim, stranče? – prozbori Teksašanin što je tiše mogao, ali mu se u glasu mogla zapaziti oštrina.

– Dosta je, Cottone – umiješa se Carlisle, digavši ruku. – Ovaj čovjek ima pravo da se ljuti. Uvjeravam vas, gospodine, da nismo znali da u ovom kraju ima lovaca na bizone.

Miles zapali cigaru, gledajući Cottona kroz dim.

– Zovem se Miles Flint – reče. – Nije baš uobičajeno da lovci na bizone udaraju na velika zvona gdje su. Bizoni su, ionako, vrlo plašljivi. Može ih otjerati bilo kakav iznenadan šušanj, zavijanje kojota, neoprezan hitac.

– Rado ću vam nadoknaditi svu štetu – reče Carlisle.

Miles kimne.

– Znao sam da ćete to reći. Možete li tim svojim prokletim novcem nadoknaditi i život četvorice poštenih ljudi?

Mladi Teksašanin se promeškoli u sedlu, gledajući unakaženo tijelo kuhara Toma.

– Jedan je od njih ionako bio Crnac. Nije li tako? – promrmlja.

– Možda je bio pošteniji od tebe, Teksašanine – odgovori Miles, želeći ga uvrijediti.

Teksašanin problijedi jer su ga

ošinule te riječi. Činilo mu se kao da ga je po licu udarila rukavica. Desna mu se ruka spusti na revolver.

– Dosta je toga! – vikne odrješito Jonas Carlisle. Glas mu se promijenio. Nije bio revolveraš, ni tekšaški ratoborni pijevac, ni stroj za ubijanje poput dvojice pred njim koja su se netremice gledala, ali mu je glas odavao čvrstinu. Vidjelo se da je naviknut na odlučivanje, odgovornost i zapovijedanje. – Ne miješaj se u to, Cottone! Gospodin Flint ima razloga da se ljuti. Ti nemaš!

Cotton otvori i zatvori usta, ne skidajući pogled s Milesa. Ledenim je očima prelazio po Milesu, centimetar po centimetar, kao da želi zauvijek zapamtiti svaku pojedinost na njemu.

– Vрати se k stadu – nastavi Carlisle. – Ti i nekoliko momaka potražite stoku koja je otrčala za bizonima. Hoću da je dotjerate do mraka.

Cotton kimne i dodirne prstom obod šešira. Žurno odjaše, držeći se uspravno u sedlu, dok mu se vijorila dugačka svijetla kosa.

– On je predradnik? – zapita Miles. – Ili vi obavljate taj posao, gospodine Carlisle?

– Nije predradnik, a ni ja ne obavljam taj posao. Predradnik je Beck Sterret. Također Teksašanin. Jedan od najboljih, možda i najbolji.

– Je li najbolji predradnik ili najbolji Teksašanin? – prozbori Miles gotovo kao da se dosađuje.

– I jedno i drugo – reče žena približivši se i zaustavivši kobilu pokraj Jonasa Carlislea.

Miles skine šešir i izvadi cigaru iz usta, gledajući najljepše oči što ih je vidio posljednjih godina. Meke, sjajne, smeđe, baršunaste, koje kao da su skrivale nešto duboko u sebi.

Duboko, vrlo duboko...

– Ovo je moja supruga Loraine – reče Carlisle, ne skrivajući ponos. – Ovo je gospodin Flint, Loraine.

Bila je najmanje petnaest godina mlada od muža, vitka poput djevojke i lijepih oblina koje nije mogla sakriti ni haljina. Priroda je bila vrlo velikodušna prema njoj.

– Loraine – tiho progovori Miles. – Čuo sam već to ime.

– Možda oko vojničkih logorskih vatri u Virginiji? – natukne ona i osmijehne se. – To je naslov jedne lijepe pjesme.

– Da, vrlo lijepe pjesme – odvrati Miles i kimne.

– Znači, borili ste se za Jug? – zapita ona, očekujući potvrđan odgovor. – Niste li, možda, iz Kentuckija ili Missourija?

Miles zatrese glavom.

– Često smo ih čuli noću kako pjevaju tu pjesmu kraj svojih logorskih vatri – odgovori.

Gledao ju je u oči i nije mogao otrgnuti pogled. Preko ljupkog joj lica preleti sjena i oči joj malo otvrdnu. – Mogu vam platiti sve stvari koje ste izgubili – reče Carlisle iskreno, gledajući izgaženo tlo – ali vam ne mogu nadoknaditi drugove koji su zauvijek nestali.

– Taj dug ne pada na vašu dušu – odvrati Miles.

– Ne razumijem vas. – Carlisleu se suze oči.

Miles pogleda prema dalekom stadu goveda, koje je sada gasilo žeđ na rijeci. Krivac za smrt četvorice ljudi je ondje, kraj stada. Kriv je zato što nije ispred stada poslao izviđača. Mislio je samo na stoku, a ne i na ljude koje bi mogao usmrтити.

– Daleko ste od željeznice – reče Miles. – Kamo tjerate goveda?

Odgovor ga pogodi poput udarca

šakom.

– U Montanu – reče mirno Carlisle.

– To je ludost! – uzbudi se Miles.

– Pa, to je pošlo za rukom Nelsonu Storyju.

– Prije šest godina – napomene Miles.

– Sa šačicom Teksašana – reče ponosno Loraine.

– Imali su puške kakve Siouxi nisu do tada vidjeli – odvrati Miles. – Osim toga, bio je među njima i jedan Sjevernjak.

– Koliko sam čuo, nije među njima, ako se ne računa Story, bilo jednog Sjevernjaka – reče Carlisle.

– Sa Storyjem je bio jedan Sjevernjak koji je lovio divljač i opskrbljivao ih mesom – odvrati Miles i dotakne svoju pušku.

– Vi? – zapita Carlisle.

– Da, ja sam bio u njegovoj skupini – potvrdi Miles. – Pridužio sam im se u Fort Laramieju.

– Tko bi to očekivao! – Carlisle pljesne rukom po bedru. – Što ćete sada?

– Tko zna? – Miles slegne ramenima. – Nestale su mi kože. Nestali su mi ljudi. Izgubio sam sve osim konja i puške. Vjerojatno ću se vratiti u Dodge, kupiti nove zalihe, kola i oružje i potražiti nove ljude.

– Kao što već rekoh, nadoknadit ću vam svu štetu. – Carlisle se nagne naprijed. – Međutim, ljude vam ne mogu nadoknaditi. Da li biste nam se htjeli pridružiti i loviti za nas divljač?

Miles zatrese glavom.

– Nećete se probiti – odgovori.

– Na putu vam se ispriječio Crveni Oblak. Nijedan bijelac ne može proći, pogotovo ako tjera veliko stado goveda, vuče za sobom nekoliko kola i ima pokraj sebe ženu.

Loraine se malo trzne, kao da joj

je napokon uspio pronaći osjetljivo mjesto. Neka idu do vraga njena ljepota i teksaška taština!

— Namjeravam se probiti — reče Carlisle zamišljeno — U Montani me očekuje blistava budućnost. Imam ondje mnogo zemlje, u najboljem stočarskom kraju. Story je prokrčio put, ali su ga Siouxi sada zatvorili. No, oni ne mogu zaustaviti napredak. Ne mogu zaustaviti mene! Zatvorili su put, ali netko ga mora ponovo otvoriti. To ću ja učiniti! Neću odustati od tog cilja!

— I Aleksandar Veliki je imao svoje ciljeve — promrmlja Miles i uhvati uzde svog dorata. — Imali su ih Julije Cezar i Napoleon Bonaparte. Nedavno su imali određene ciljeve Jeff Davis i Bobby Lee. Međutim, nešto im se ispriječilo na putu. Ne igrajte se sudbinom. Ona će što okrene leđa.

Carlisle je nijemo micao usnama. Iz očiju mu iščezne odsutan pogled.

— Smijem li vas pozvati u svoj logor? — zapita.

— Smijete — odvrati Miles.

— Onda podite s nama.

— Ne, odjašite sami — reče Miles preko ramena. — Pridružiti ću vam se poslije.

Carlisle i njegova lijepa mlada žena odjahaše. Osvrnuše se iza sebe kad su se popeli na niski brežuljak. Vidjeli su Milesa Flinta kako stoji pognute glave i drži šešir u ruci u svom uništenom logoru.

— Oprašta se s mrtvim prijateljem, Jonase — reče Loraine.

— Već se s mnogima oprostio tako — promrmlja Jonas Carlisle, napola žmireći — na bojnopolju i u preriji. Pomirit će se s njihovom smrću kao što se pomirio i sa smrću ostalih. — Dodirne mamuzama konja. — Mene sudbina zove na sjever — doda gotovo kao da razgovara sam sa sobom. — Nekako slu-

tim da su sudbina tog čovjeka i moja sudbina povezane.

Loraine ne odgovori mužu, ali i ona je slutila nešto. Slutila je...

Kad se ponovo osvrnula, opazila je da Miles jaše na zapad.

II

Miles Flint je ujahao u logor uvečer. Dočekali su ga mirisi slanine, pogače, graha i jake kave i smrad bizonskih izmetina kojima se ložila vatra. Kraj rijeke je bilo vrlo malo drva.

Kad se približio krugu svjetla što su ga bacale logorske vatre, goniči stoke, preplanula lica i duge kose što im je sezala gotovo do ramena, prestadoše piti vruću kavu i zamišljeno se zagledaše u tog visokog Sjevernjaka o kojem su slušali pošto su pripremili stado za noćni počinak. Doznali su kakvu je štetu pretrpio, ali su čuli i kako se uvredljivo vladao prema Cottonu.

Miles sjaše s umorna dorata i povede ga prema kolima. Začuvši ženskih smijeh, nehotice se trzne i zastane. Taj smijeh ga podsjeti koliko je osamljen i u duši tužan. Tako se smijala nekoć njegova žena Ruth. Međutim, ubrzo poslije rata groznica je zauvijek utišala njen smijeh.

— Ne miči se — progovori iz mraka opor glas.

Miles pogleda prema visokom čovjeku koji se iznenada izdvojio iz sjene kraj kola i žurno krenuo prema njemu.

— Stojim kao kip — promrmlja.

— Kasno si dojahao — reče visoki čovjek i spusti pušku na zemlju.

— Tražio sam svoje momke — odgovori Miles. — Valjda si već čuo što im se dogodilo? Vi, Teksašani, lijepo ste ih zbrisali sa zemlje.

— Cotton veli da imaš dugačak jezik. — Teksašanin pljune u stranu. — Nastaviš li tako govoriti, mo-

gao bi imati nevolja s nama.

– To će mi biti vrlo drago – odvrati Miles. – Staviti ću te odmah na popis.

– Zovem se Starr. Cass Starr.

Miles ga je mirno gledao.

– Pridružiti ćeš nam se? – nastavi Starr.

– Ne znam još – odgovori Miles.

– Moglo bi biti zanimljivo ako ostaneš.

– Koliko vas je? – zapita Miles krenuvši prema vatri.

– Trideset.

– A koliko je Teksašana?

– Dvadeset.

– Taman dovoljno za jednog Sjevernjaka – reče Miles osmijevajući se.

– Davo te odnio! – razljuti se Starr.

– Jeste li to vi, Flinte? – dovikne Jonas Carlisle. Nasuprot vatri jasno mu se ocrtavao krupni lik.

Koračajući prema vatri, Miles je osjećao na leđima mržnju u Teksašaninovu pogledu. Međutim, i on je bio obuzet mržnjom, i znao je da se neće moći smiriti dok se ne obračuna sa čovjekom koji mu je razorio logor.

– Sačuvali smo vam večeru, Flinte – reče Jonas.

– Pobrinut ću se najprije za konja – odgovori Miles.

– Imate lijepa dorata – reče Carlisle i zapali cigaru. – Pomislili smo već da ste odjahali u Dodge.

– Nadao sam se još da je, možda, ipak preživio netko – promrlija Miles i pogleda na zapad.

– Više se ne nadate.

Miles kimne. Rasedla dorate, istrlja ga i potom odvede do rijeke. Zaveže ga za kolčić, a onda se okupa u rijeci. Povremeno je čuo kauboje kako se smiju oko vatre. Nije im bilo nimalo važno što su mu svojim nemarom izmijenili za nekoliko

minuta cijeli život. Nagledali su se već tolikih nasilnih smrti da nisu sebi razbijali glavu zbog četvorice stranaca koju su stradali.

Uzme pušku i krene prema kolima. Prije nego što je došao na svjetlo, ugleda Loraineu. Sjedila je na sklopivu stolcu. Imala je na sebi prugastu pamučnu haljinu. Tamnu je kosu podigla i svezala je crvenom vrpcom, a kad je pogledala prema Milesu, sjaj vatre joj se zaiskrio u tamnim očima i obojio joj rumenilom bujne usne.

– Donesi tanjur za gospodina Flinta, Pompe! – dovikne Jonas Carlisle i pogleda Milesa. – Hoćete li popiti viski?

– Vrlo rado – odgovori Miles i nasloni pušku na kola.

Niski Crnac Pomp, vrlo živahnih pokreta, pripremio je već sklopivi stol, prostro stolnjak, stavio na nj srebrni pribor za jelo i napunio tanjur. Zatim je donio čašu viskija.

Carlisle je hodao amo-tamo i duboko uvlačio dim iz cigare, kao da jedva čeka da Miles pojede večeru da bi mogli razgovarati. S vremena na vrijeme udalji se prema rijeci, stavio ruke na leđa i zamišljeno se zagledao na sjever, gdje su se po tamnom nebu osule ledene zvijezde. U tim bi trenucima Miles digao glavu i opazio da ga Loraine netremice promatra. Zagledao bi joj se u oči, a ona se ne bi zbunila niti skrenula pogled. Pa ipak, nije se doimala drsko ni raskalašeno. Koliko ti je muškaraca gledala tako?

– Zašto lovite bizone? – upita ona napokon.

– Tako zarađujem za život – odgovori Miles.

– Ipak, nije riječ samo o zaradi, zar ne?

On kimne.

– Prije svega, svoj sam gazda. Zatim, ovo je lijep kraj. Nisam za-

tvoren unutar četiri zida. Vjetar i nebo su dovoljni zidovi i krov za svakog čovjeka.

Ne baš za svakog – odvrati ona.

– Koliko ste bizona dosad ubili?

– Nisam ih brojio. Lovim ih četiri godine, a prosječno bih ih ustrijelio dvadeset do četrdeset na dan.

– Namjeravate li se i ubuduće baviti tim poslom?

– Ne želim drukčiji život. Bar za sada.

– Jonas veli da će lovci na bizone pretjeranim ubijanjem oduzeti sami sebi posao.

– To je neizbježno – odgovori Miles i slegne ramenima. – Ako ih ne budem ja ubijao, ubijat će ih netko drugi.

– A kad više ne bude bizona?

Miles stavi nož i viljušku na tanjur i odgurne ga. Potraži u džepu cigaru.

– Rekli ste da će se na putu ispriječiti Crveni Oblak – prozbori Jonas, sjedne i položi velike šake na bedra. – Mislite li to ozbiljno?

– Da, mislim – odgovori kratko Miles i otpuhne dim.

Iznenada zazveckaju iza njega mamuze.

– Ah, Indijanci – prozbori bezbojan glas. – Oni znaju samo prosjaciti i tražiti šećera, duhana i viskija. Miris baruta će ih rastjerati kao mušice.

Miles se polako okrene i ugleda nekog plećatog i vrlo mišićava čovjeka. Na njemu nije bilo ni grama sala, premda je bio šest-sedam godina stariji od Milesa. Na prvi se pogled vidjelo da je naviknut na grubost i nasilje. Bio je borac i nije podnosio slabiće.

– Beck, ovo je Miles Flint, lovac na bizone čiji smo logor nehotice uništili – reče Jonas i ustane. – Gospodine Flinte, ovo je Beckwith Sterret, moj predradnik.

Miles izvadi cigaru iz usta i digne se.

– Nisam našao ni jednog svog čovjeka – reče tiho, stojeći nasuprot Sterretu. Nije pružio ruku niti je Sterret pokazao želju da se rukuje. Između njih se odmah osjetila hladnoća.

– Tri-četiri tisuće bizona i nekoliko tisuća goveda u paničnom bijegu ne može gotovo ništa zaustaviti – reče Sterret.

Nije se ispričavao. Nije žalio. Nije suosjećao niti pokazao makar prividno griznju savjesti jer je svojim nemarom izazvao smrt četvorice ljudi. No Miles je nekako očekivao baš takve riječi od njega.

– Bizoni ne bi bili panično jurili da ste na vrijeme skrenuli stado – reče Miles.

– Žurili smo se prema vodi – odvrati Teksašanin. – Danas smo prevalili bez vode oko četrdeset kilometara.

– Goveda, naravno mogla su pričekati još pola sata. Baš toliko biste izgubili vremena da ste zaobišli bizone – reče hladno Miles.

– Moj je zadatak da se brinem o stadu i ni o čemu drugom – prozbori Sterret kao da time sve opravdava.

– Koliko ste goveda izgubili?

– Ni jedno.

– To sam i mislio – reče Miles.

Za tren su se gledali nijemo, a onda Sterret pogleda Jonasa Carlslea.

– Stado je pripremljeno za noć – prozbori kao da se baš ništa nije dogodilo između njega i Milesa. – Zadržao sam uznemirenu stoku s ove strane rijeke. Možemo rijeku prijeći ujutro. Sada bi prijelaz još više usplahirio goveda.

– Dobro – odvrati Jonas. – Hoćeš li viskija, Beck?

– Hoću. – Sterret ćučne i nat-

mureno se zagleda u vatru, kao da Miles više ne postoji ili mu se bar ne vrzma po mislima.

– Možda bismo se mogli nagoditi sa Crvenim Oblakom, gospodine Flinte – natukne Jonas Carlisle.

– Zovite me Miles.

– Dobro, Milese. Rado bih se nagodio s njim – izusti zamišljeno Jones.

– Taman posla! – reče Beck. – Čemu nagodba? Možemo ih rastjerati kao stoku.

– Riječ je o Siouxima – napomene Miles. – Njih ne može nitko rastjerati.

– Mislio sam da je Crveni Oblak Oglala – reče Jonas.

– To je istina – odvrati Miles. – Siouxi Teton se sastoje od Oglala, Baulea, Hunkpapa, Sans Arca, Miniconjoua, Wahpetona i Sihasapa.

– Tetoni su polovica njihova naroda.

– Naroda? progunda Sterret i pljune u stranu. – Govorite tako kao da su oni bijelci.

– Molim te, Beck – umiješa se Jonas i pogleda svog predradnika.

– Miles ima iskustva što se tiče tih ljudi. Ono bi moglo imati za nas neprocjenjivu vrijednost.

– Krenut ćemo u svitanje – promrmlja Beck Sterret, isпивši viski, i ode zveckajući tiho mamuzama.

– Ispričavam se zbog njegova vladanja – promrmlja Jonas.

– Nije potrebno – odvrati Miles, pijuckajući viski. – Ne bih mu oprostio niti da mi se osobno ispriča.

Loreaine najednom nasluti zašto je taj osamljeni čovjek došao u njihov logor. Nije došao ni zbog hrane, ni zbog topline, ni zbog zaklona. Naježila se i zadrhtala.

– Donesi gospodi Carlisle maramu, Pompe – reče Jonas. Pogleda

Milesa. – Molim vas, nastavite pričati o Siouxima.

– Crveni Oblak se razljutio za vrijeme rata – reče Miles puhnuvši dim. – Iz Idahoa su išli u Montanu rudari. Tada su nikli poput gljiva Helena, Bozeman i Virginia City. Vojska je htjela sagrađiti cestu od Fort Laramieja preko Montane kao prečac od Istoka do zlatnih nalazišta.

– Bozemanov put! – reče Jones.

– Tako je – potvrdi Miles.

– Sve je to suško područje, zar ne? – upita Loreaine kad joj je Pomp prebacio maramu preko ramena.

– Otjerali su odande Vrane – odgovori Miles. – Siouxi i Cheyenei smatraju da bijelci plaše bizone. Stoga su zadržali u svojim rukama dolinu rijeke Powder i okolicu, gdje ima mnogo bizona, kao trajni izvor mesa i koža.

– Oni ubijaju samo onoliko koliko im je potrebno – reče Loreaine. Smetaju nam – promrmlja Jonas, pogledavši je.

– To zvuči vrlo okrutno, Jonase.

– To donosi napredak – odvrati on mirno.

– Neke su poglavice potpisale sporazum u vezi s novom vojnom cestom – reče Miles. – Bozemanovim putem. No riječ je bila samo o nižim poglavicama. Crveni Oblak i mnoge druge poglavice nisu potpisali sporazum. Međutim, vojska je počela ostvarivati svoj naum. Crveni Oblak je zarobio nekoliko vojnika i radnika, držao ih kod sebe dva tjedna i potom ih pustio jer su ih njegovi mladi ratnici htjeli pobiti. Rekao je: »Ja ću se isprijediti na tom putu.«

– I održao je obećanje? – upita Loreaine.

– Da, održao ga je – potvrdi Miles.

– Priča se da je došao u Fort Laramie kako bi pregovarao s vojskom – reče Jonas.

– Da, došao je – odvrati Miles. – Cesta je već bila sagrađena. Oko trista kilometara od Fort Laramieja sagrađen je Fort Reno. Bozemanovim su putem već hitali tragači za zlatom. Ništa ih nije moglo zaustaviti. Oboljeli su od »bjelačke bolesti«, kao što govore Siouxi. Mi nazivamo tu bolest zlatnom groznicom. Crveni Oblak nije htio prodati svoja lovišta. Međutim, vojska je nastavila svoje. Počeli su graditi utvrđenje Phil Kearny, osamdesetak kilometara sjeverozapadno od Fort Renoa. Crveni je Oblak počeo okupljati svoje borce. Pridružio mu se Pjegavi Rep sa svojim ratnicima. Vojska je sto pedeset kilometara dalje od utvrđenja Kearny sagrađila utvrđenje C. F. Smith. Crveni Oblak je uzvratilo tako što je pokušao pridobiti za opći rat protiv bijelaca svoje ljute neprijatelje: Vrane. Doduše, Vrane su odbile taj prijedlog. Međutim, utvrđenje Phil Kearny je uskoro bilo opkoljeno. Vojska je, istina, zadržala to utvrđenje u svojim rukama, ali joj je ono bilo beskorisno. Crveni Oblak je zatvorio Bozemanov put.

– Ipak, Nelson Story se probio – napomene Loreaine. – Bili ste s njim.

– Ni danas mi nije jasno kako smo se probili – prozbori Miles dok su mu navirale uspomene. – Vojska nije htjela pustiti Storyja s tisućama teksaških goveda, šaćicom Teksašana i jednim Jenkijem. Međutim, Story je imao ludu sreću i probio se do Gallatina.

– Baš u tom kraju je moja zemlja – reče Jonas.

– A što je s Bozemanovim putem? – zapita Loreaine.

– Vojska je morala napustiti po-

dručje oko Big Horna – odgovori Miles. – Indijanci su spalili utvrđenja Smith, Kearny i Reno dok su vojnici, uzmičući, bili još na vidiku. Vojska je doživjela težak poraz. Sada nema u tom kraju vojnika. Crveni Oblak nije zauzvrat ometao gradnje željezničke pruge Union Pacific.

– Ne mislite li da bismo se, ipak, mogli probiti, Milese? – reče Jonas.

– Ne mislim – odgovori otvoreno Miles. – Vratite se sa stadom do najbliže željezničke stanice i prodajte ga. Nešto ćete i zaraditi. Na Bozemanovu putu suočit ćete se sa smrću i sve izgubiti. Nije još došlo vrijeme da se tjeraju stada onuda kuda je prošao Nelson Story.

Na Jonasovu je bradatim licu, kad je počeo koračati amo-tamo, treperio odsjaj vatre. Nije se mogao zapaziti nikakav strah.

– Montana je moj cilj – prozbori. – Ondje trava seže do koljena i vode ima napretek. U zaštićenim se dolinama mogu smjestiti tisuće goveda. Stvorit ću ondje golem ranč.

– Treba da najprije stignete tamo – napomene kiselo Miles.

– Stići ću. Hoćete li nam se pridružiti?

– Neću – odgovori Miles. Loreaine se malo promeškolji i namjesti maramu. Kriomice pogleda Milesa i malo pocrveni kad je on opazio njen pogled. – Mogu jahati neko vrijeme s vama na sjever – nastavi Miles i ustane. – Na sjever će se seliti i bizoni tražeći travu. Mogao bih kupiti novu opremu i zalihe u Fort Leavenworthu.

– Hvala vam, Milese – osmjehne se Jonas.

– Laku noć, gospodo – reče Miles, naklonivši se.

Kimnula mu je i zagledala se za njima dok su išli prema rijeci.

– Moram vam nešto reći, Milese – prozbori Jonas, zaustavivši se na obali. – Moji su ljudi uglavnom Teksašani. Gotovo svi su sudjelovali u ratu na južnjačkoj strani. Britki su kao britva. Slušaju me i marljivo rade zato što im plaćam više nego što bi netko drugi, i što postupam s njima pošteno. Znaju da sam Sjevernjak, ali im ne dajem priliku da se posvađamo zbog toga.

– Rat je završen – odvratila Miles. – Izgubili su ga. Već je vrijeme da pogledaju istini u oči.

– S njima nema šale – promrmlja Jonas, gledajući užareni vrh svoje cigare. – Izvlače revolver zbog mnogo bezazlenijih riječi nego što su se čule danas u vašem razgovoru s Cottonom, a i s Beckom Sterretom.

– Izgubio sam danas četiri prijatelja.

– Ne možete nas sve okriviti zbog toga.

– Okrivljujem samo jednog čovjeka – odvratila Miles.

– Razumijem. – Jonas kimne. – Znači, tako.

– Da, tako. Laku noć – reče Miles.

III

Na nebu pojavili su se tek prvi znakovi zore, ali je stado već krenulo preko rijeke. Goniči su bili zjutarkovali naizmjenice, dok je još bilo mračno.

Stado je predvodio bik Pakleni Oganj, star oko deset godina, koji je uvijek uspijevaio pronaći najbolji put. Kuhar Ernie Masland je ispričao Milesu, dok su pili kavu, da je Jonas Carlisle platio veliku svotu za tog bika u Teksasu.

Miles počne sedlati svog dorata kad su preko gaza krenula i kola. Gledao je Jonasa Carlislea kako pomaže ženi da se popne u sedlo.

– Kamo ćete odjahati danas? – zapita Jonas približivši mu se.

– Tko zna? – Miles slegne ramenima. – Izbjegavat ću prašinu. Možda donesem za večeru antilopu.

– O, to bi bilo izvrsno! – Jonas se osmijehne. Položi ruku na jabuku sedla i osvrne se prema ženi. – Budite tako dobri i pravite joj društvo neko vrijeme. – Dodirne konja mazuza i ujaše u rijeku.

Više misli na svoje vrijedno stado nego na izvanrednu suprugu, pomisli Miles Flint.

Vjetar joj je mrsio tamnu kosu dok je jahala prema njemu. Dodirnula ju je rukom u rukavici i žurno je uredila ukosnicama, a ta je kretanja bila tako ženstvena da su na Milesa opet navalile bolne uspomenes.

– Hoćete li jahati sa mnom, Milese? – zapita ona.

– Vrlo rado, ako se slažete.

– Osjećam se osamljenom – odvratila ona i kratko se osmijehne. – Ne mogu podnijeti vožnju u kolima.

– Možemo prijeći rijeku uzvodno. I ondje postoji gaz, a vjetar nosi prašinu na suprotnu stranu.

Odjahali su jedno kraj drugoga prema gazu. Miles ujaše u vodu prvi kako bi ispitao dubinu, a onda joj mahne. Uskoro su oboje izišli na suprotnu obalu.

– Gdje ste upoznali Nelsona Storyja? – upita Loreaine.

– U Fort Laramieju – odgovorila Miles.

– Tada ste bili vojnik?

– Nisam, ali sam radio kao vojni izviđač u kraju oko rijeke Powder.

– Zašto je Nelson Story tjerao stoku u Montanu?

– Obogatio se na zlatnom nalištu u blizini današnjeg Virginia Cityja. Znao je da bi se mogao dočepati velike zarade ako uloži novac u stoku i otjera je iz Teksasa u

Missouri. S jednim je drugom odjahao iz Virginia Cityja kroz indijansko područje, noseći četrdeset tisuća dolara. Kupio je u Teksasu goveda i potjerao ih na sjever prema Missouriju, ali su kanzaški razbojnici zahtijevali dva dolara po grlu za prolaz kroz njihovo područje. Ondje su zapele tisuće goveda, jer su Teksašani imali mnogo stoke, ali ne i novca. Oni koji su se pokušali probiti uletjeli su u smrt i poraz. Kad je Story stigao tamo, čekalo je južno od Missourija više od četvrt milijuna goveda.

– Tada je odlučio pokušati sreću i krenuti prema Montani?

– Da, tako je. Sa svojim je stadom od tri tisuće grla prešao već osam stotina kilometara. Znao je da bi u Montani mogao dobro prodati stoku. Stoga je potjerao stado prema Montani, udaljenoj oko tri tisuće kilometara, do koje je vodio put kroz indijansko područje.

– A vi ste pošli s njim?

– Nisam mogao dopustiti da on, kao Sjevernjak, ostane sâm u takvoj opasnosti. – Miles se nasmiješi.

– Mislite na opasnost od Siouxa?

– Ne, mislim na Tekšašane koji su ga pratili.

– To nije pošteno! – uzvikne ona.

– Neću se ispričati.

– Ipak, kako ste se probili kroz indijansko područje?

– Rekao sam već, ni danas mi nije jasno. Mogli smo skrenuti jugozapadno od Fort Laramieja prema Oregonskom putu, zatim prijeći preko razvoda u Idaho i potom skrenuti na sjever u Virginia City. Morali bismo prijeći dva visoka planinska prijevoja. Ondje nas je mogao dočekati snijeg. Bozemanov je put, premda opasan, bio niži i oko četiri stotine kilometara kraći.

Stoga smo tuda krenuli, gospodo Carlisle.

– Molim vas, zovite me Loreaine.

– Dobro, Loreaine – izusti on tiho. Kad ju je pogledao u oči, gotovo mu se zavrtjelo u glavi.

– Kad ste vidjeli Indijance, Milese?

– Oni su stalno bili u blizini, ali smo ih vidjeli samo onda kad su se htjeli pokazati. – Nije joj htio spominjati zgarišta na koja su naišli na tom putu, spaljena kola i druge grozote. Vjerojatno će sve to vidjeti uskoro vlastitim očima ako Jonas Carlisle ustraje pri svojoj odluci. – Pomogle su nam nove puške koje je Nelson Story kupio u Fort Leavenworthu – nastavi Miles. – Siouxi nisu nikako mogli shvatiti kako možemo tako brzo pucati i puniti puške; njima su bile poznate samo puške nabijače, kakve je još upotrebljavala vojska. Doživjeli su nekoliko gadnih iznenađenja. Bez velikih smo neprilika stigli do utvrđenja Phil Kearny. Ono je bilo opkoljeno. Imali su pune ruke posla braneći se od Indijanaca, pa nisu mogli dati pratnju dvojici ludih Jenkija i skupini Tekšašana koji su htjeli pošto-poto otjerati tri tisuće goveda do Gallatina.

– To im je i pošlo za rukom! – reče ponosno Loreaine.

– Vidio ih je Sjevernjak – napomene Miles. Nije mogao prešutjeti tu okolnost. – Morali smo se odšuljati iz utvrđenja, jer nam je vojni zapovjednik zabranio da odemo. Znali smo da će nam Indijanci, ako ostanemo ondje, prije ili poslije otjerati sve konje i goveda. Već su nam uhvatili jednog kauboja koji je noću čuvao stado.

– Što se dogodilo s njim, Milese?

– Ubili su ga. – On pogleda u stranu. Nije imalo smisla da joj priča pojedinosti. – Kretali smo se na

sjever noću, jer se Siouxi noću ne bore. Bila je već kasna jesen. Indijanci su zatvorili put iza nas. Više se nismo mogli vratiti. Šest tjedana nakon toga pobili su osamdeset vojnika pod zapovjedništvom kaptana Fettermana, gotovo nadomak utvrđenju Phil Kearny. Danju smo držali stado na okupu i odbijali indijanske napade, a noću smo putovali. Skrenuli smo na zapad prema Big Hornu i prešli ga baš ondje gdje je vojska poslije sagradila utvrđenje C. F. Smith, koje su Siouxi spalili nakon nekoliko godina. Žurili smo prema Yellowstoneu, a revolveri su nam gotovo stalno bili u rukama. Napali su nas još jednom i doživjeli poraz. Nakon toga je bilo lako. Pregazili smo rijeku Yellowstone, stigli do grada Bozimana i pustili stoku u dolinu Gallatina. Eto, to je sve. Zvuči junački.

– A zar nije to bio junački pot-hvat?

– Bio je to posao. Da nismo mi to učinili, bio bi učinio netko drugi.

– Ne znam – reče ona. Pogledala ga je. – Milese, što rade s bjelkinjama ako ih uhvate?

Nije joj mogao lagati, a nije joj mogao reći ni istinu. Stoga je šutio.

– Milese?

– Pitajte muža – reče joj gotovo grubo.

Tako je, neka njega pita. Jonas Carlisle ju je odlučio povesti na krvavi opasni Bozemanov put. Neka joj on odgovori.

Nije ga ponovo pitala. Cijelo su prijedpodne, dok nisu ugledali pramenove dima s vatre na kojoj je Ernie Masland pripremao ručak, razgovarali o koječemu, ali nisu ni jednom riječi spomenuli skrivene misli što su im se vrzmale u glavi. Miles je bio uvjeren da je već naslutio njegove osjećaje.

Za ručkom je popio samo šalicu vruće kave i popužio vrlo dobru cigaru koju mu je ponudio Jones Carlisle, a onda je krenuo prije nego što se pokrenulo stado. Jedan je gonič rekao da je na brežuljcima u daljini opazio antilope.

Popodnevno je sunce kosim zrakama obasjavalo požutjelu travu. Miles nasloni bradu na prekrizene ruke, promatrajući antilope. Nisu ga mogle vidjeti jer se pritajio iza grma na rubu plitke jaruge, niti su ga mogle nanjušiti jer je vjetar puhao prema njemu. Polako namjesti pušku, napne kokot i pritisne kundak o rame. Najbliži je mužjak bio udaljen najmanje dvjesto sedamdeset metara. Svaki je čas dizao i spuštao glavu pasući.

Miles pažljivo naciclja, zaustavi dah i povuče obarač. Mužjak kao da je naslutio opasnost i htio skočiti, no metak ga pretekne. – Izvrstan hitac – progovori iza Milesa neki glas.

Miles se brzo okrene i ugleda Jonasa Carlislea na snažnom sivcu. Kraj njega je bio Beck Sterret.

– Lako je pogoditi životinju kad se gleda kroz dalekozor – promrmlja Sterret i pljune u stranu. – Drukčije bi bilo da se služi samo očima.

Miles ustane i skine s puške dalekozor. Napuni je i pogleda prema antilopama. Većina ih je već nestala s vidika, skačući po požutjeloj travi poput lišća koje nosi jesenji vjetar, no manja se skupina životinja odvojila od stada i skrenula na jug umjesto na zapad. Miles namjesti stražnji nišan i opali čim je, gledajući niz puščanu cijev, ugledao jednog mladog mužjaka. U istom času kad je odjeknuo hitac, mužjak je poskočio i pao i ostao ležati.

Miles spremi dalekozor, izbacila puške praznu čahuru i stavi novi metak.

— Idem po divljač — reče. Popne se na dorata i odjaše prema ubijenim antilopama.

— Što veliš sada? — obrati se Jonas Carlisle svom predradniku.

— Puka sreća — odvrati Beck Sterret i počne motati cigaretu.

— Ne bih rekao — promrmlja Jonas.

— Zanima me kako rukuje revolverom.

— Zašto te to zanima? — reče tiho Jonas. — Upamti jedno, Beck. Ne želim nikakve sukobe između tebe i tog čovjeka. Potreban mi je. Poznaje Bozemanov put i indijanske običaje. Budući da je tako spretan strijelac, lako bi mogao zaustaviti pedesetak ratnika. Potreban nam je. Ponavljam potreban nam je. Zapamti to!

— Koliko dugo će nam biti potreban? — progunda Beck Sterret, zapalivši cigaretu i gledajući za Milesom.

— Dok ne stignemo do Gallatina, Beck.

— Dobro, pričekat ću do tada.

— Još nešto, Beck. Čuo sam što pričaju tvoji ljudi o tom čovjeku. Cotton kao i obično mnogo brblja, a i Cass Starr se raspricao. Većina tvojih Teksašana misli kao i ti.

— Ne mogu im narediti što će misliti — odvrati Beck i otpuhne dim.

— Ne, ne možeš, ali ih možeš obuzdati. Ako pretjeraju i počnu izazivati tog čovjeka, izgubit će posao.

— Govorite kao da štitite dijete — nasmiješi se Beck.

— Dobro, onda ću ti reći sasvim otvoreno što mislim. Zaposlio sam te kao predradnika, dao ti veću plaću nego što je uobičajeno i obećao ti nagradu ako stignemo do Galla-

tina zato što si najbolji u tom poslu. Do sada si to dokazao. Zadatak ti je da se brineš o stadi i ljudima koji rade za mene. Osim toga, dužnost ti je da spriječiš sukobe i krvoproliće. Razumiješ li?

— Razumijem — Beck zlovoljno kimne. — Što se mene tiče, mogu pričekati do Gallatina.

— Ne potcjenjuj tog čovjeka, Beck — reče Jonas, okrenuvši konja i potjeravši ga prema svome stadi. — Jesi li ikada vidio boljeg strijelca?

— Vidio sam jednog sličnog strijelca, ali još davno. U borbi kod Gettysburga.

Miles je ogulio obje antilope, izvadivši im utrobu i objesio ih da se ohlade. Na vrhu najbližeg brežuljka pojavila su se prva goveda žureći prema rječici. Kad je istrlljao dorata, stigla su već i sva kola.

Kuhar Ernie Masland je brzo zapalio vatru i skuha kavu.

— Hvala na mesu — reče Milesu i napuni mu šalicu.

— Nema na čemu — odvrati Miles.

— Treba da vas upozorim, Milese — promrmlja Ernie. — Ovi momci još nisu zaboravili da se prije nekoliko godina ratovalo. Nisu baš skloni Sjevernjacima. Žilavi su i ratoborni.

— Upoznao sam ih već.

— I vi ste bili u ratu?

— Jesam. Četiri godine.

— Ali ste se borili za Sjever?

— Da.

— U ovoj družini se nitko nije borio na sjevernjačkoj strani osim mene. — Ernie se nasmiješi. — Bio sam u Osmom kanzaškom puku.

— Kako izlazite na kraj s tim Teksašanima?

— Ne diraju me, a to im je i najpametnije. Carlisle me zaposlio zato što sam najbolji kuhar u ovim krajevima. Momci žele jesti dobro i

na vrijeme, pa me poštuju.

– Zaista, vi ste izvrstan kuhar.

– Vjerujem da se ne bojite veći-
ne tih momaka. Neki su jaki samo
na jeziku, ali nisu svi takvi. Na pri-
mjer, Cotton je vrlo opasan. I Cass
Starr ne zna za šalu. Obojica brzo
rukiju revolverom. No treba da se
najviše čuvate onog koji je najtiši.

– O komu govorite? – zapita
Miles.

Ernie pogleda prema stadu.
Odande se čuo Sterretov odrješit
glas.

– O njemu – prozbori kuhar.

– Brz je? – zapita Miles.

– Vidio sam ga na djelu. Brži je
od munje. Neka vas ne zavaraju si-
jede vlasi na sljepoočicama, Milese.
Brz je i spretan. I ne svidate mu se.

– Taj osječaj je uzajaman.

– Moram pripremiti večeru –
reče Ernie i ustane.

– Uskoro će doći prva smjena.
Poći ćete s nama do Gallatina?

– Tko zna.

– Da sam na vašem mjestu, iz-
bjegavao bih Becka Sterreta. Kloni-
te ga se, pa vas po svoj prilici neće
dirati. Drago bi mi bilo da ostanete
s nama sve do cilja, ali bi zbog va-
šeg vlastitog dobra bilo bolje da
odete.

– Hvala vam što se brinete – re-
če mirno Miles i pogleda prema
stadu. – Ako produžim do Gallati-
na, možda bi trebalo da se malo za-
brinete i za Becka Sterreta, a ne sa-
mo za mene. Ja mogu pričekati dok
ne stignemo do Gallatina i ondje
obaviti svoj posao.

– Na što mislite? – prozbori
zbunjeno Ernie.

– Mislim na četvoricu poginulih
iz mog logora – odgovori Miles i
ode ne osvrnuvši se.

– Nisam slutio da tako stoje
stvari – promrmlja Ernie sebi u
bradu, osjetivši iznenada strah.

IV

Na nebu se već pojavio mjesec,
kad je Miles dovršio čišćenje svoje
teške puške za lov na bizone. Odnio
ju je do kuharovih kola i naslonio
na prednji kotač. Ernie Masland
mu stavi jelo na limeni tanjur i na-
toči šalicu kave. Oko vatre je čučalo
ili ležalo na boku desetak goniča
stoke. Tiho su čavrljali i povremeno
se smijali.

Iznanada se netko približi tiho s
leda Milesu. Osvrnuo se i ugledao
Pompa.

– Gospodin Carlisle želi da veče-
rate s njim – reče niski Crnac.

– Ispričavam mu se – odgovori
Miles – ali već sam dobio jelo ov-
dje.

– To se neće svidjeti gospodinu
Carlisleu – prozbori zbunjeno
Pomp. – Oprostite.

– Razgovarat ću s njim poslije.
Pompe – reče Miles i osmijehne se.

– Dobro. – Pomp otrči prema
kolima. Miles je vidio ondje srebrni
pribor za jelo i snježnobijeli stol-
njak. Nelson Story se ipak razliko-
vao od Carlislea. Vrlo često je jeo
grah i slaninu prstima, dok bi mu
s oboda šešira kapala kiša u limeni
tanjur, i istodobno se šalio sa svo-
jim goničima.

– Što je, ne voliš društvo, Flinte?
– dobaci jedan kauboj.

– Nije on poput nas – reče dru-
gi. – On je lovac. Važna ličnost.

– Možda bi bilo bolje da ste otišli
– promrmlja Ernie i upozori pogle-
dom Milesa. – Momci bi se htjeli
malo zabaviti.

Miles nabode komad odreska i
strpa ga u usta.

– Izvrstan je – reče nakrivivši
glavu. – Nisam raspoložen za dru-
štvo, Ernie. Pristao sam da ostanem
kod vas neko vrijeme, ali nisam du-
žan upotrebljavati srebrne vilice i
noževe i uljudno čavrljati. Danas

sam obavio svoj posao, i ništa se drugo ne može zahtijevati od mene.

Kroz mrak dojadi neki jahač i sjaše blizu vatre.

– Beck te zove, Bene – reče. – Požuri!

– Dobro, idem, Cottone – odvrati mršavi gonič. Stavi šalicu i tanjur u veliku zdjelu, podigne i počne motati cigaretu te krene prema svom konju.

– Imaš li još jedan tanjur, Ernie? – obrati se Cotton kuharu. – Vraća se Beck.

– Nije moguće – promrlja Ernie. – Mislio sam da će cijelu noć provesti uz goveda.

Cotton smota cigaretu, gledajući cijelo vrijeme Milesa. Tada skrene pogled prema velikoj pušci za lov na bizone. Krene prema njoj. Naglo je podigne i odvagne u ruci.

– Što ćeš s tom nakaradom, Cottone? – zapita jedan kauboj.

– Nisam još odlučio, Vance – odgovori Cotton. Podigne pušku kao da gađa i uperi cijev baš u Milesa. – Teška je, majku joj. Nije baš prikladna za navlaku na sedlu. Mogla bi slomiti konju kralješnicu.

– Ona se i ne upotrebljava u sedlu, Cottone – reče Ernie. – Većina lovaca na bizone pješači.

– Da, vjerojatno je tako – promrlja zamišljeno Cotton. – Uostalom, Jenkiji se u ratu nisu baš proslavili kao jahači.

– Odakle to ti znaš, Cottone? – prozbori tiho Miles te spusti praznu šalicu.

Pogodio je pravi cilj. Mršavi Teksašanin problijedi. Zglobovi prstiju mu pobijele kad je čvršće stegnuo pušku.

Jedan od ljudi oko vatre nasmije se tiho.

– Postavio ti je dobro pitanje, Cottone – reče.

– Ti zaveži, Jonce – odvrati

osorno Cotton i naglo se okrene prema njemu.

Jonce pocrveni. Bio je najmanje deset godina stariji od Cottona.

– Ti mi ne možeš zapovijedati, Cottone – odgovori.

Cotton ga je netremice gledao, i Miles opazi u njegovim očima divlji, ubilački pogled. Bijesno spustivši kundak na zemlju, Cotton udari pušćanom cijevi po kotaču.

– Hej, oprezno! – vikne Miles.

Cotton napokon odvoji pogled od Joncea i zagleda se u Milesa. Oči su mu bile hladne, a ruke visjele.

– Mei govoriš? – reče.

– Da tebi – odvrati mirno Miles.

– Neću pojesti tu tvoju prokletu pucaljku – izusti Cotton i spusti pogled na Milesov revolver u korici. Jasno se mogao nazrijeti izazov.

– Ostavi pušku, Cottone – reče tiho Miles. – Zabavio si se, i sada je ostavi.

Zazveckale su mamuze kad su se ljudi oko vatre počeli, jedan po jedan, dizati. Potom je bilo vrlo tiho. Do ušiju su dopirali samo zvukovi nemirnog stada, žubor rječice i tiho šuštanje vjetra.

Cotton ispruži lijevu ruku i položi je na cijev Milesove puške.

– Ostavi pušku – reče Miles.

– Hoću, hoću – promrlja Cotton i kratko se osmjehne. Gotovo neprijetno gurne pušku. Zazveckala je udarivši o glavčinu velikog kotača.

– Idi k vragu! – vikne Miles i krene prema Cottonu.

Začuo je iza sebe topot kopita, ali se nije osvrnuo. Na tvrdo tlo skoče čizme i zazveckaju tiho mamuze.

– Zar meni govoriš tako, Jenki? – izusti tiho Cotton.

Kocka je bila bačena. Sada će odlučiti djelići sekunde.

– Digni pušku, Cottone – progovori iza Milesa mirni glas.

Cotton pogleda mimo Milesa, ne trepnuvši okom.

— Ne može mi naređivati nikakav prokleti Jenki, Beck! — prozbori odrješito.

— Ja ti naređujem, Cottone — reče predradnik.

Postalo je još tiše nego prije. Barem se tako činilo Milesu. Cotton se premjesti s noge na nogu, ali mu je desna ruka još lebdjela nad revolverskim drškom dok je pogledavao čas Milesa, Becka.

— Podigni pušku — reče opet Beck. — Neću ti to ponoviti, Cottone.

Cotton je oklijevao. Kako mu je mrsko bilo što mora popustiti pred tim oholim Jenkijem! Pogleda još jednom Becka. Jasno je vidio izraz njegova lica. Ne podigne li pušku, morat će povući revolver. Ugrize zubima donju usnicu, polako klekne i podigne pušku. Stavi je ondje gdje ju je našao. Tada ošine pogledom Milesa, a oči su mu plamtjele od mržnje.

— Nisi smio ostati ovdje, Cottone — reče Beck. — Poslao sam te po Bena.

— Našao sam ga i rekao mu da ode k stadu — odvrati natmureno Cotton.

— Tvoja smjena još nije završena — napomene Beck.

— Dobro, Beck — reče Cotton i duboko uzdahne. Pride svom konju, naglo uzjaše, okrene ga i grubo podbode mamuzama, te odjuri iz logora, umalo naletjevši na nekoliko ljudi blizu vatre.

— Lud je progunda Jonce. — Jednog će dana ubiti tog svog konja.

— Nesumnjivo je da će ubiti nekoga — prozbori Cass Starr, pogledavši nehajno Milea.

— Hvala — reče Miles, gledajući Becka Sterreta.

Beckove su oči bile hladne poput

Cottonovih, ali se u njima nije vidjela nikakva želja za ubijanjem, već samo nezadovoljstvo.

— Vi ste ga izazvali? — upita.

— Ne, nije, Beck — umiješa se Ernie Masland.

— Nisam tebe pitao — prigovori Beck.

Miles zatrese glavom.

— U redu. — Beck kimne. — Ne smijete zaboraviti da su ovdje većinom Teksašani. Još im je u mislima rat.

— Cotton nije sudjelovao u njemu, čini mi se — reče Miles.

— Otac mu je ubijen kod Sharpsburga. Najstariji mu je brat umro od groznice u Manassasu. Drugi mu je brat poginuo kraj mene kod Gettysburga.

— Zanimljivo — promrlja Miles.

— Preuzeo sam određen zadatak, Flinte, i namjeravam ga izvršiti. Ovako ili onako. Postupio bih i prema vama kao što sam prema njemu kad biste pokazali neposlušnost.

— Tako? Ja ne radim za vas, Sterrete.

— Dokle god ste među nama, Flinte — reče zamišljeno Beck Sterret — morate poštovati određena pravila. Inače... — Okrene se na peti, uskoči u sedlo i osjaše prema stadu.

— Silan čovjek — reče Miles kuharu dok je ponovo točio sebi kavu.

— Nesumnjivo je da se nije umiješao zbog vas — promrlja Ernie Masland i zagleda se u mrak. — Ali se mora priznati, premda je Tekšašnin, najsposobniji je predradnik kojeg sam vidio.

Miles popije kavu i pride svojoj pušci. Pažljivo je pregleda i obriše rukavom prašjavu cijev, dok su ga kauboji, čučajući oko vatre, znatiželjno gledali. Nisu prozborili ni riječ...

možda ne samo zato što su poštovali Sterretova naređenja, nego i zato što visoki, sivooki Sjevernjak nije uzmaknuo pred Cottonom, a ni Beckom Sterretom.

Miles prostre sebi ležaj među vrabama nedaleko od obale. Nasloni pušku na stablo i zapali cigaru. Legne, sklopi ruke pod glavom i zagleda se u treperave zvijezde. Maloprije je za dlaku izbjegao borbu s Cottonom. Nije bilo revolveraš, premda se ne bi moglo reći da je sporo povlačio revolver. Dobre je znao da Teksašani odrastu s revolverima i da je i najgori među njima ponajčešće spretniji od ljudi izvan Teksasa, izuzev sjevernjačke revolveraše, šerife iz nemirnih gradova poput Wichite, Dodge Cityja i Abilene, koje su teksaški goniči stoke prozvali »borbenim svodnicima« zato što većinu vremena, kad ne štite zakon, provode među našminkanim ženama iz javnih kuća.

S druge strane vrbika projaše Jonas Carlisle. Provodio je uz stado gotovo toliko vremena koliko i Beck Sterret. Miles se okrene na bok. Ugleda Loraineu. Sjedila je kraj vatre, a na ljupkom licu joj se odražavao njen sjaj. Dok ju je gledao, pogledala je ravno prema njemu, premda ga nije mogla vidjeti u mraku. Imao je dojam da je naslutila da je promatra.

Nakon toga je zadrijemao. Iznenada se trgnuo, okrenuo na drugi bok i uhvatio revolverski držak. Izvukao je revolver i napeo ga u jednom jedinom pokretu.

— To sam ja! — zakuka Pomp. — To sam ja, gospodine Flinte! Pomp! Brzi ste kao mačka. Spustite revolver, spustite, molim vas! To sam ja, velim vam!

Miles se osmijehne i polako otpusti revolverski kokot.

— U ovom kraju ne smiješ nika-

da prići tako tiho usnulom čovjeku, Pompe — reče.

— Htio sam vas samo obavijestiti da vas gospoda Carlisle zove da popijete kavu s njom.

Miles sjedne i spusti revolver u korice. Pogleda prema vatri. Loraine je još sjedila ondje. Nigdje nije vidio njena muža. Oklijevao je. Nije htio ni večerati s njima zato što ne želi biti u njenu društvu više nego što je prijeko potrebno, no sada će joj ipak morati udovoljiti molbi.

— Reci joj da ću odmah doći, Pompe — promrmlja.

Oprao se u rijeci i tada krenuo polako prema logorskoj vatri. Čim je začula njegove korake, digla je pogled, a izraz njena lica mu se zabio u srce kao indijansko koplje. Znao je da bi bilo bolje da nije došao.

— Nadala sam se da ćete doći, Milese — reče ona.

— Lovački je život samotnjački — odvrati on i skinje šešir — a većina ovih goniča nerado se druži sa mnom.

— Možda zato što nisu zaboravili rat.

— Nisu samo oni trpjeli u ratu — odgovori Miles i sjedne. — Meni je u Andersonvilleu poginuo brat. Bilo mu je sedamnaest godina. A u Fredericksburgu mi je stradao najbolji prijatelj. Pa ipak, nastojim to zaboraviti.

— Sjever je pobijedio — reče ona kiselo.

— Montana ne pripada ni Sjeveru ni Jugu. Ne mislim na geografski položaj. Mnogi bi od ovih ljudi mogli ostati ondje i postati pravi Montanci. Neće moći do kraja života nositi teret građanskog rata.

— A vi? Što ćete vi učiniti? — zapita Loraine, nagnuvši se natrag i zagledavši se u njega dok ih je Pomp posluživao kavom.

– Ja ne idem u Montanu.
 – Ne idete? – začudi se ona.
 – Nisam ništa obećao – reče Miles.
 – Zašto ste nam se pridružili?
 – Izgubio sam četiri dobra prijatelja.
 – Zar ste nam se pridružili zbog Becka Sterreta?
 – Možda.
 – Osveta je gorko voće, Milese. Uostalom, maloprije ste rekli da Teksašani neće moći stalno misliti na građanski rat. Ne činite li i vi istu grešku?
 Nije joj odgovorio. Mukanje stada, pomiješano sa zavijanjem kojota, nekako je stvorilo ugođaj osamljenosti u preriji.
 Lorraine digne glavu slušajući kojote.
 – Kako jezivo zvuči to tuljenje! – reče.
 – Ja sam se već navikao na to. Mislim da bi mi nedostajali kad ih ne bih čuo. Iskusio sam njihovu snagu.
 – Riječ je o nekoj ženi? – zapitala ona.
 Naglo ju je pogledao.
 – Da, slutila sam – nastavi ona.
 – Gdje je, Milese?
 Potražio je u džepu cigaru, zapalio je i otpuhnuo oblacić dima.
 – Niste mi odgovorili, Milese. Gdje je?
 – U Illinoisu.
 – Daleko od Kanskasa, a još dalje od Montane.
 – Umrla je ubrzo poslije rata – reče Miles, sagnuvši glavu i zagledavši se u treperavu vatru.
 – Oprostite, Milese.
 – Niste mogli znati. – On odmahne rukom.
 – Nekoliko mi se puta učinilo da sam zaljubljen ali se uskoro uvijek sve rasplinulo.
 – Još ste mladi, Milese.

– Nisam našao zamjenu, Lorraine, a ne vjerujem da je i želim.

Nakon toga je zašutjela. Sjedili su jedno kraj drugoga, nijemi, gledajući u vatru koja se postepeno gasila i slušajući noćne zvukove. Imao je dojam da ga poznaje bolje nego bilo koja druga žena, a istodobno je znao da između njih ne može biti ničega. Bilo bi mnogo bolje da se vratio u Dodge City, umjesto što se pridružio toj družbi, opsjednut suludom željom da se osveti Becku Sterretu. Ipak je vjerovao da će jednog dana srediti račune, onda kad to bude najmanje očekivao, no kucnut će čas obračuna, možda na Republicanu, možda na rijeci Crazy Woman, možda čak na Gallatinu, ako ikad stignu tamo.

– Je li Montana lijepa zemlja? – prozbori ona napokon.

– Vrlo lijepa. Široka je, puna slobode i opasnosti. Kao stvorena za jake, častoljubive, nemirne. Za one koji krče putove.

Pogledala ga, jer je najednom pomislila da Jonas govori, a ne on. Njih dvojica su imali mnogo zajedničkih osobina, ali su istodobno bili i vrlo različiti.

U tom času dojaše Jonas Carlishe i tromo sjaše.

– Večeras su goveda nemirna – reče i pride vatri. Skinuo je šešir i obrisao čelo. – Možda slute što ih očekuje. Moram priznati da sam i ja nemiran. Mislite li, Milese, da griješim?

– Namjeravam se probiti – U Montani me očekuje blistava budućnost. Imam ondje mnoge zemlje, u najboljem stočarskom kraju na svijetu. Story je prokrčio put, ali su Sijoux sada zatvorili taj put. Ali oni ne mogu zaustaviti napredak. Ne mogu zaustaviti mene! Zatvorili su put, ali ga netko mora ponovo otvoriti. To ću ja učiniti! Takva mi je

sudbina! Ne mogu odustati od tog cilja!

Nakon tih riječi bilo je vrlo tiho oko vatre. Lorraine se zagleda u muža, Miles je promatrao žeravicu, a Jonas Carlisle se lupne rukavica-ma po bedru.

– Bogamu, kao da čujem samog sebe – izusti on tiho.

– Te ste riječi nedavno izrekli – prozbori Miles i ustane.

Jonas kimne.

– Ja sam vrlo poduzetan, Milese, to dobro znate. Ne mogu mirovati. Ponudio sam vam da ostanete uz nas do Gallatina. Mogli biste mi biti korisni. Iskreno rečeno, potrebni ste mi. Recite mi kolika je vaša cijena. Mogli biste mi biti izvanredno korisni. Recite cijenu, čovječe!

– Jahat ću neko vrijeme s vama – odgovori Miles i baci cigaru u vatru – ali, što se tiče moje cijene, nitko je ne zna, a mislim da je ni ja ne znam. Laku noć, gospodo Carlisle. Laku noć, Jonase. – Okrene se i uskoro nestane u sjeni vrbika.

Jonas je neko vrijeme gledao za njim.

– Čudan čovjek – promrmlja tada – ali nekako sam mu naklonjen. Možeš li to objasniti, Lorraine.

– Riješi ga se, Jonase, za svoje vlastito dobro – odgovori ona i ustane.

– Ne razumijem te – reče Jonas, zbunjeno je pogledavši. – Čudno govoriš.

– Riješi ga se, Jonase, za svoje vlastito dobro – ponovi ona i ode prema kolima u kojima je spavala.

Jonas protrlja bradu. Pogleda prema vrbama, zatim prema kolima.

– Tko bi to razumio? – promrmlja.

V

Stado se polako ali uporno kretalo prema sjeveru.

Miles Flint se svaki dan dizao prije zore, popio bi šalicu-dvije kave i provjerio ima li u blizini Indijanaca. Doduše, u tom području nije još očekivao prave ratnike, spremne za ljutu bitku, već samo pojedince koji bi se htjeli dokopati konja ili oružja. Nitko u družini, uključivši i Sterreta, nije još bio tako daleko na sjeveru, pa je Sterret počeo ovisiti o Milesovim podacima što se tiče puta, udaljenosti do najbližih pojilišta i najprikladnijim mjestima za noćenje. Obraćao se Milesu samo kad je to bilo prijeko potrebno, a i Miles je njega izbjegavao. Između njih je posredovao Jonas Carlisle, jer su mu bila potrebna obojica.

Premda nije podnosio Becka Sterreta, Miles ga je sve više poštovao kao predradnika. Znao je da uspjeh, kad se tjera tako veliko stado, ponajviše ovisi o predradniku. Većina ih dobiva stotinu dolara na mjesec, dok obični kauboji dobivaju trideset dolara, ali Beck Sterret ima veću plaću. Osim toga, Jonas mu je obećao posebnu nagradu za tjeranje stada kroz neprijateljsko područje. Ljudi poput Sterreta moraju znati vrline i mane svakog svog čovjeka. Moraju se brinuti o hrani. Daju svakom čovjeku određeni zadatak i brinu se o tom da se on izvrši. Dižu se prvi, prije svitanja, i liježu posljedni, kad već većina ljudi spava. Moraju znati što je pred stadom, kakav je put i gdje je voda, moraju odabirati mjesta za podnevni i noćni odmor. Moraju brojiti stoku i provjeriti ima li gubitaka. Osim toga, moraju srediti sve nesuglasice među svojim ljudima i brinuti se o redu. Beck Sterret nije uglavnom imao problema sa svojim ljudima, jer ih je pažljivo izabrao u Teksasu. U njegovoj družini nije bilo mjesta za nemarne, nesposobne

i slabe.

Postojao je još jedan voda. Dese-togodišnji bik predvodnik Pakleni Oganj. On je znao put od Teksasa do Dodge Cityja, Wichite i Abilenea bolje nego većina goniča. Beck Sterret je surađivao s njim već pet godina, a taj veliki bik je prije išao na put s drugim predradnicima. Baš je Sterret nagovorio Jonasa Carlislea da ga kupi za svoje stado. Premda Pakleni Oganj nije nikad bio sjevernije od Kansasa, dovoljno je bilo da mu Beck Sterret svakog jutra pokaže prema sjeveru. Taj bik kao da je imao kompas u glavi ili nešto nepoznato ljudima; uglavnom, cijeli bi dan nepogrešivo vo-dio stado.

Ceck Sterret nije prihvatio običaj da stariji, iskusniji jahači budu uvi-jek na čelu i tako gutaju manje prašine. Zahtijevao je da njegovi ljudi mijenjaju svaki dan mjesto oko sta-da. Za određeno bi vrijeme napra-vili cijeli krug: bili bi na začelju, na boku, na čelu, na boku, pa opet na začelju.

Na dan su prelazili prosječno petnaest do dvadeset kilometara, ali katkad bi goveda prešla i tride-set kilometara na dan kako bi sti-gla do vode. Noćenje bez vode izbjegavalo se zato što je postojala opa-snost da stado najednom jurne iz-bezumljeno.

Beck Sterret se spremno odrekao zadatka da izvida ispred stada i traži najbliže pojilište i prepustio ga je Milesu Flintu. Činilo se da ne želi ni za tren pustiti iz vida stado. Miles ga je mnogo puta, kad bi od-lazio na zadatak ili se vraćao s nje-ga, vidio kako jaše na čelu stada, položivši lijevu ruku na desni rog Paklenog Ognja, dok bi bik jedno-lično koraćao kraj njegova konja. Jasno se vidjelo da se bik predvo-dnik i predradnik izvrsno slažu. Iz-

bjegavali su ostale jer su obojica bi-li vode. Morali su se, poput kapeta-na na brodu ili vojskovođe, vladati suzdržljivo kako bi izbjegli prisnost sa s podređenima.

Miles Flint je u početku namjera-vao napustiti stado kod Republica-na, zatim je odredio kao granicu ri-jeku North Platte, a sada je sve više razmišljao o Fort Laramieju. Bilo bi zgodno da se rastane od stada baš ondje gdje se pridružio Nelsonu Storyju. Ali nešto ga je vezalo uz stado, premda je neprestano poku-šavao otjerati tu misao iz glave. Uz-rok je bila Loraine Carlisle. Za sada se nije još ništa dogodilo između njih dvoje, osim što su se u Milesu usadili vrlo duboki osjećaji. Nije, doduše, znao što ona osjeća prema njemu. Gotovo stalno je bila u nje-govim mislima, pogotovo noću kad bi ležao i gledao zvijezde nad so-bom, znajući da ona spava samo nekoliko desetaka metara od njega ili da možda zuri u bijeli platneni krov nad sobom, mučena nesani-com kao i on. Htio je baš zbog nje otići, no istodobno je zbog nje htio i ostati.

Dani su prolazili. Samo s vreme-na na vrijeme vidjeli bi nekog osamljenog Indijanca kako sjedi na pjegavom konju i promatra stado obavijeno prašinom, uvjeren da je izvan dometa. Ti osamljeni Indijan-ci nisu znali da Teksašani nose no-ve, dalekometne puške i da izviđač ispred stada ima pušku iz koje mo-že lako ubiti na kilometar udaljeno-sti. To još nije bilo pravo neprija-teljsko indijansko područje. Bizon-ska stada su se prorijedila, pa su se mala plemena pokušavala navik-nuti na okus smrdljive govedine. Osim toga, ako bi im se pružila pri-lika, rado bi šćepali osamljenog ja-hača, odlutala konja ili kola koja bi previše zaostala i našla se izvan do-

meta zaštitničkih pušaka goniča stada.

Ulogorili su se kraj rijeke North Platte i namjeravali su tu ostati nekoliko dana kako bi nanovo potkovali konje i mazge te govedima omogućili da se malo odmire i udebljaju. Jonas Carlisle je uzeo troja kola i odvezao se u Ogallalu po nove zalihe kako bi imao dovoljno hrane za svoje ljude do Fort Laramieja.

Vraćajući se u logor, Miles Flint je gledao kako se dim logorske vatre miješa s maglicom što se dizala s rijeke i napola skrivala veliko stado. Cijelog je dana jahao duž rijeke i raspitivao se. Razgovarao je sa svima koji bi mogli nešto znati o Bozemanovu putu i Siouxima. Naišao je na konjički vod što je pratio malu karavanu sa zalihama od željeznice prema Fort Laramiju, ali od njegova zapovjednika doznao je samo da vojska ide na zapad kako bi preuzela garnizonsku službu i patroliranje od dobrovoljačkih odreda koji su obavljali te zadatke za vrijeme rata i neko vrijeme nakon njega. Osim toga, mnogi su vojnici novaci, prvi put na granici, a njihovi oficiri, iako su većinom ratni veterani, nemaju iskustva u borbi protiv Indijanaca. Ukratko, vojska je zapadno od Kansasa i Nebraskae malobrojna, loše opremljena i neiskusna. Bozemanov je put još zatvoren. Doduše, cijelog je ljeta bilo mirno, no nitko nije ni pokušao njime proći. Osim toga, vojska može savjetovati svima da se klone Bozemanova puta, ali nema ovlaštenje da spriječi bilo koga da ode iz Fort Laramieja. A najvažnije je da vojska nije tako jaka da bi se mogla suprotstaviti Crvenom oblaku u njegovoj vlastitoj zemlji.

Miles pride vatri i uzme lonac s kavom, pocrnio od dima. Napuni

šalicu i zapali cigaru, te se nasloni na kuharova kola. Ernie Masland je čvrsto spavao pred kolima. On se vrlo često dizao čak prije Becka Sterreta. Miles je promatrao usnule kauboje. Iz pošteno zasluženog sna mogao ih je probuditi samo topovski pucanj ili Sterretov odrješiti glas.

U tami iza kola pomakne se nešto. Miles zažmiri dok je gledao u mrak, a onda se nasmiješi. Raza-brao je bika predvodnika. Pakleni Oganj često bi ušao u logor i čekao da mu kuhar dade kruha, mesa, suhih jabuka, bilo čega. Miles počne pipati po stražnjem dijelu rola i pronade komad tvrda kruha. Pride biku i pruži mu ga. Pakleni Oganj je vukao za sobom užu. Vjerojatno je išćupao kolčić za koji je bio privezan. No, znalo se da neće odlutati daleko; ponekad bi se pridružio konjima i pasao s njima, smatrajući ih radnicima poput sebe. Bili su mu miliji nego goveda.

Miles uhvati svog dorata i povede ga tamo gdje je namjeravao spavati. Pakleni Oganj krene za njim, te se Miles osmijehne u mraku. Bik je bio ljubazniji nego Beck Sterret i svi su ga mazili, osim kad bi u blizini bio Sterret. Tada je Pakleni Oganj bio Sterretov mezimac.

Miles prode pokraj skupine usnulih goniča i uđe u šumarak. U mraku je jasno razabirao svijetli platneni krov Lorainenih kola. Priveže dorata blizu rijeke i rasedla ga. Spusti sedlo kraj svog pokrivača i opet pogleda prema kolima. Večeras mu je bilo drago što ga ona nije dočekala kraj vatre.

Pakleni Oganj se zaustavio šest-sedam metara od njega. Podigao je glavu i njuškao vjetar. Gotovo je nalikovao na lovačkog psa. Miles ga znatiželjno pogleda. Veliki bik ispusti tih, gotovo nečujan glas. Mi-

les pogleda prema kolima. Ondje nije bilo nikakvih znakova života. Pomp vjerojatno spava čvrsto, ali Jonas ponajčešće ostavi nekoga da stražari blizu kola. Miles baci cigaru i zgnječi je čizmom. Pakleni Oganj spusti glavu i počne je njihati s jedne strane na drugu. Nešto ga je mučilo.

Miles krene prema kolima. Osvrne se još jednom i pogleda bika. Padne mu na pamet nešto što mu je jedne večeri ispričao Ernie Masland. Pakleni Oganj se za jedne oluje odvojio od stada, te su ga se htjeli dočepati gladni Kiove. Kad se ponovo pridružio stadu, rogovi su mu bili krvavi, a iz boka mu je virila strelica. Od tada, ispričao je Ernie, bik pouzdano prepoznaje indijanski miris.

Miles oblizne usnice i produži prema kolima. Tu negdje bi morao biti stražar, mislio je. Nije htio da ga dočeka metkom. Tiho zazviždi. Nitko mu ne odgovori. Gurne šešir na potiljak i pažljivo se zagleda u kola. Ako Pakleni Oganj ima nos za Indijance, on ima nos za nevidljivu opasnost. To šesto osjetilo spasilo mu je život za vrijeme rata, a i poslije.

Zaustavi se pred prvim kolima. U njima se prevozila oprema za logorovanje i druge zalihe. Spusti ruku na revolverski držak. Vjetar puhne s druge strane i malo raspiri žeravicu već ugasle vatre. Sada je bio čvrsto uvjeren da mu prijeti opasnost.

Naglo se okrene, izvlačeći revolver, i u tom času opazi sjenku. Nešto mu se zabije u desnu nadlakticu, te je od iznenađenja ispustio revolver. Odmah se sagne, zabije rame napadaču u trbuh, podigne ga i baci natrag. Nagazi mu na zglavak ruke u kojoj je držao nož, no napadač se ne pomakne.

S druge strane kola pojavi se još jedna sjenka. Začuje se ženski vrisak. Loreanenin. Vidio je njen bijeli lik nasuprot tamnom muškarcu koji ju je držao. Navali, odbije napad nožem i baci Loreainen u stranu kako mu ne bi smetala. Zgrabi protivniku ruku u kojoj je bio nož i grubo je zavrne. Uhvati nož dok je padao. Protivnik nasrne, ali ga ovaj put dočeka oštrica. Smrtonosna.

Miles zatetura u stranu, dok mu je niz lice tekao znoj, a niz ruku mu curila krv. Tek tada opazi da je Loreaine gola. Uhvati se za ruku i malo zaniše, ali uspije zadržati ravnotežu. Negdje u mraku vikne neki muški glas. Miles zaobide kola. Dočeka ga škljocaj revolverskog kota.

— Prokleti Jenki! — prozbori Beck Sterret — što si učinio s tom ženom?

Miles je bio bliži smrti nego maloprije kad se borio s dvojicom uljeza.

— Idi i pogledaj, teksaška bitango! — progunda stisnuviši zube od boli.

— Gospodo Carlisle? — dovikne Sterret.

— Ovdje sam, Beck — javi se ona iz mračnih kola. — Nije kriv gospodin Flint. On me spasio.

Iznenada plane vatra i osjeti se smrad osmudene odjeće. Drugi napadač je bio pao na žar, pa je počeo gorjeti. Prvi je napadač slomio vrat pri padu. Beck Sterret je netremice gledao obojicu.

Začu se toptanje čizama po tvrdoj zemlji. Iza prvih kola se pojavi Ernie Masland s puškom u ruci.

— Jeste li to vi, Milese? — dovikne.

— Jesam, Ernie — odgovori Miles. — Imam gadnu ranu na ruci.

— Tko su ta dvojica? — zapita Chip Macklin, jedan od kočijaša.

– Mogli bi biti iz plemena Ree – reče Miles. – Indijanci su, to je jasno. Možda su mješanci. Raspoloženi za krađu. Spremni i za ubijanje.

Beck Sterret kimne.

– Nije vam se ništa dogodilo, gospodo Carlisle? – upita.

– Nije, Beck. Zahvaljujući Milesu Flintu.

Beck Sterret se vladao kao da nije ni čuo te riječi.

– Tko je trebao da stražari ovdje, Chipe? – zapita.

– Frank Jeffers – odgovori Chip.

– Neka pokupi svoje stvari i ode odavde. Još večeras! Odmah! Ne želim ga više nikada vidjeti.

Chip nestane u mraku.

Miles se sagne i podigne sa zemlje vatiranu spavačicu što su je napadači strgnuli s Loreanina tijela. Pruži joj je, zatim krene prema kuharovim kolima.

– Pripremi ukop, Sterrete – promrmlja, pogledavši preko rame na predradnika. – Ti bi momci mogli imati u blizini prijatelja. Pokopaj ih i sakrij sve tragove.

– Znam svoj posao – odgovori predradnik.

– Zaista? – reče Miles zajedljivo. Produži prema kuharovim kolima, ne osvrnuvši se više ni jednom, no osjećao je na ledima Sterretov prodorni pogled. Beck Sterret nije nikome u svojoj družini dopuštao da griješi, no večeras je on osobno pogriješio ne provjerivši je li netko na straži.

Ernie Masland polije ranu viski-jem, a ostatak pića dade Milesu da popije. Kad je previo duboku ranu, začuo se u mraku topot kopita koji se postepeno izgubio.

– To je, vjerojatno, Frank Jeffers – promrmlja kuhar digavši glavu.

– Beck Sterret ne dopušta greške – reče Chip Macklin.

– A komu on odgovara zbog svojih grešaka? – progunda Miles i okrene se.

Kraj vatre je stajao predradnik i gledao ga. Ovaj put je osjetio svu snagu tog pogleda i shvatio da će njih dvojica morati za sva vremena ostati neprijatelji.

VI

Duž North Platte trava je bila vrlo dobra, pa su se goveda donekle udebljala iako su prelazila više nego inače, čak trideset kilometara na dan. Noći su postale hladnije, a danju se pojavljivala sumaglica.

Potkraj kolovoza prešli su preko rijeke Laramie i ulogorili se kraj njene pritoke oko osam kilometara od utvrđenja. Bilo je vrijeme da se stoka opet malo odmori prije dugog puta na sjever prema Gallatinu. Osim toga, bilo je vrijeme da se goniči zabave u zloglasnim »svinjcima«
nedaleko od utvrde. U »svinjcima«
se prodavalo najlošije piće, pravi otrov, i radile su stare, prljave i ponajčešće bolesne prostitutke. Bila im je to posljednja stanica, jer zbog konkurencije nisu više mogle raditi nigdje drugdje osim kraj neke osamljene vojne postaje daleko od bilo kakva grada.

Pukovnik Denton Long je koraćao amo-tamo u svom uredu, potkrepljujući zemljopisnom kartom područja sjeverno od Fort Laramieja riječi što ih je upućivao trojici za svojim stolom.

Miles Flint je pažljivo promatrao kartu, prisjećajući se na osnovi simbolâ na papiru raznih pojedinosti što ih je vidio vlastitim očima. Kroz sredinu karte protezala se crvena crta, Bozemanov put, sa crvenim kržićima što su označavali mjesta na kojima su poslije rata sagrađena utvrđenja. U tim je utvrđenjima bila neko vrijeme vojska, a

kad se povukla, spalili su ih Siouxi.

Oko četiri stotine kilometara nezaštićena područja – govorio je pukovnik. – Tu nema nijedne postaje, nijedne kuće, nijedne ceste osim Bozemanova puta. Odavde do Montane nema ni jednog jedinog vojnika! Siouxi će vam prijetiti i s druge strane vajominske granice... doduše, donde nećete ni stići.

– Nelson Story je prešao taj put – reče tvrdoglavo Jonas Carlisle i otpuhne dim prema stropu. – Prešao ga je bez vojne pomoći, pukovniče. Naravno, nemam ništa protiv vojske.

– Vojska je tada, baš kao i sada, imala pune ruke posla braneći samu sebe – odvrati Long.

– Evo, Miles je bio sa Storyjem – reče Carlisle.

– Tada sam bio mladi – napomene Miles i kiselo se osmijehne. – Sreća pomaže hrabrima, kaže se.

Long sjedne i počne se igrati nožem za otvaranje pisama, izrađenim u obliku sablje.

– Namjeravaš li produžiti s gospodinom Carlisleom, Milese? – zapita.

Carlisle se osmijehne. Sterret protrlja bradu i potraži duhan.

Miles je gledao kartu. Kako dobro pozna taj put! U pamćenje mu se urezao svaki kilometar.

– Milese? – prozbori opet oficir.

Miles se malo trgne. Misli su mu već bile odlutale u divljinu, u pustoš Wyominga.

– Produžit će s nama, naravno – reče Jonas Carlisle. – Povezao je svoju sudbinu s mojom, pukovniče.

– Nisam mislio da je Miles takva budala – reče Long. – Poznajem ga od rata. Iznenadio sam se kad se pridružio Nelsonu Storyju. Vjerovao sam da se nakon tog pothvata opametio. Onda, što veliš, Milese?

– Da, opametio sam se – odgo-

vori Miles, digavši pogled s karte – Možda se Carlisle probije. Nadam se da će mu to poći za rukom.

– Ali vi ćete poći s nama! – izusti Carlisle i zapanjeno ga pogleda.

– Neću – odgovori Miles. – Nikad nisam rekao da ću ići s vama do Gallatina.

– Ipak, dobro znate da ste mi potrebni. – Carlisle polako izvadi cigaru iz usta.

– A što očekujete od njega? – umiješa se Beck Sterret.

– Pristao sam da vas pratim na sjever, najprije do Republicanana, zatim do rijeke North Platte – reče Miles i ustane. – Potom sam odlučio ostati uz vas do Fort Laramieja. To sam i učinio. Ništa vam drugo nisam obećao.

Carlisle ponovo zapali cigaru. Pogleda Mileša, ugasi šibicu i mahne rukom.

– Želite me zaustaviti, Milese? – promrmlja.

– To bi mu bilo slično – progundast Sterret.

– Ne razumijem vas, Jonase – reče mirno Miles. Suzile su mu se oči.

– Recite svoju cijenu – odvrati Carlisle. – Koliko tražite? Dio stada? Dio moje zemlje u Montani? Određenu svotu novca? Recite, Milese.

– Ne biste mi mogli platiti da mi date i cijelo stado, Jonase – odgovori Miles. – Nije riječ o tome.

– Nego o čemu, do vraga?

U tom času Miles opazi Sterretove hladne sive oči i nasluti da je Teksasjanin otkrio razlog zbog kojeg on ne želi ići dalje. Da, bio je uvjeren da ga je predradnik prozreo.

– Vraćam se u Kansas – reče i pride vratima. – Mene zanima lov na bizone. Već se dugo ne bavim svojim pravim poslom.

– Možeš ovdje dobiti posao, Milese – reče brzo pukovnik Long. –

Možeš postati voda izvidača.

Miles zatrese glavom.

– Razmisli o tom prijedlogu – doda oficir.

Miles zatvori iza sebe vrata i zapali cigaru. Neko je vrijeme stajao na verandi i gledao veliko mračno vježbalište. Pogleda ulijevo, prema sjeveru, u prerijsku noć. Beck Sterret je nekako odgonetnuo zašto ne želi produžiti sa stadom. Htio bi produžiti, ali ne može, i to zbog istog razloga. Odgovor je jednostavan. Sastoji se od dviju divnih riječi: *Lorraine Carlisle*.

Osjećaji su bujali u njemu svakog dana, pogotovu nakon one krvave noći kad je ubio dvojicu napadača koji su pokušali silovati i oteti *Lorraineu*. Otkad ju je te noći vidio голу, stalno je mislio o njoj. Iz noći u noć ležao bi budan, zurio u mrak i vidio je onakvu kakvu ju je spazio u onom kratkom trenu. Možda je voli, mislio je sve češće.

Ne može dopustiti da ona krene opasnim putem na sjever, jer su vrlo male nade da će ostati živa. Do sada se nadao da će se *Carlisle* predomisli i krenuti na zapad, a odande preko planinskih prijevoja na sjever u Montanu, no već je kasno i čini se da će, sudeći prema svemu, rano početi zima. Postoji još jedna nada. Možda bi se *Jonasa* moglo nagovoriti da ostavi suprugu u *Fort Laramieju* i u proljeće pošalje nekoga po nju preko zapadnog puta. No, ne može ga Miles nagovarati na to, pogotovu zato što ne namjerava produžiti sa stadom u Montanu. Osim toga, Beck Sterret već sumnja nešto...

Čulo se tiho povećerje. Iz pukovnikova ureda dopirali su glasovi, zatim se začuje vadenje čepa i zveckanje čaša. Razgovor će potrajati dugo, jer je *Jonas Carlisle* tvrdoglav, a ni *Denton Long* nije drukčiji.

Miles udahne čist večernji zrak i side s dugačke verande na šljunčani puteljak. Iza pukovnikova stana bila je manja građevina, u kojoj je nekoć živio zapovjednikov zamjenik, ali je sada bila prazna. Miles se

zaputi prema njoj. Pukovnik *Long* mu je našao sobu u kasarni nižih oficira, koja je bila poluprazna.

Zastane pred praznom kućom i ponovo zapali cigaru. Duboko udahne dim, koji mu je večeras naročito prijao.

Iznenada podigne glavu. Godine što ih je proveo u ratu, opasnostima i lovu izoštrile su mu osjetila. Izvadi cigaru iz usta i pogleda praznu kuću. Do njega je dopro blag, vrlo blag miris jorgovana. Zatrese glavom. Nema nikoga unutra. Najednom se naježi. Takav je parfem upotrebljavala *Ruth*. Korakne i zastane. Okrene se i pogleda mračnu verandu. Ipak je netko unutra.

– Milese? – izusti ona iz mraka.

– *Ruth*? – izleti mu.

Vjetar je promijenio smjer. Negdje na kasarni s druge strane tamnog vježbališta zalupe vrata. Na jarbolu sa zastavom počelo je lupkati uže. Miris jorgovana osjećao se sve jače.

Ona pride rubu verande i zagleda se u njega.

– *Ruth*? – izusti tiho. – Zar ste očekivali neku *Ruth*, *Milese*?

On skinje šešir i izvadi cigaru iz usta. Lice mu pocrveni u mraku.

– Dobro večer, gospodo *Carlisle* – reče.

– Za vas sam *Lorraine*, *Milese*.

– Nisam znao da ste tu.

– Pukovnik *Long* je bio tako ljubazan i dopustio mom mužu i meni da se smjestimo u ovoj kući.

– Mislio sam da ste u logoru kod stada.

– Ondje sam se osjećala vrlo osamljenom, *Milese*. Nekoliko je momaka krenulo u utvrđenje, pa su me dopratili ovamo. *Jonas* ne zna da sam došla. Još traje vijecanje?

Miles kimne.

– Približite se, *Milese*.

Krenuo je prema njoj i zaustavio se u podnožju stepenica.

– Hoće li pukovnik dopustiti *Jonasu* da krene *Bozemanovim* putem?

– Ne vjerujem da ga može zaustaviti – odgovori *Miles* slegnuvši

ramenima. – Može mu samo savjetovati da se okani tog puta.

– Vi se protivite Jonasovoj namjeri?

– Da, protivim se.

– A ipak i vi idete na taj put. Zašto, Milese?

On pogleda njeno ljupko lice i na jednom nije mogao progovoriti.

– Milese? Što vam je?

– Ne idem sa stadom do Gallatina – reče on.

Ovaj put je ona zanijemila. Zapanjeno se zagledala u njega i malo zatresla glavom.

– Ne razumijem – izusti zbunjeno.

– Nisam ništa obećao. Nisam se ni o čemu dogovorio – reče on.

– Ipak, to je bilo sasvim jasno, razumljivo samo po sebi. Jonas je govorio... – Glas joj utihne. – Jonas vam se namjerava novčano odužiti za sve nevolje – doda zatim.

– Nije riječ o tom, Lorraine. Vi to vrlo dobro znate.

Ona kimne i pogleda u stranu, prema sjeveru, prema nevidljivom Bozemanovu putu, baš kao što je i on pogledao nekoliko trenutaka prije nego što je na mračnoj verandi izrekla njegovo ime. Dobro je znala da mu novac nije ni na kraj pameti.

– Ni vi ne morate poći s njima – reče očajnički Miles.

– Dužnost mi je da budem uz muža – odgovori ona mekim glasom i pogleda ga.

– Njega je uhvatilo ludilo – reče Miles. – I Nelson Story je bio opsjednut takvim ludilom, katkad i ja. Zaista je riječ o ludilu, Lorraine. Ne smijete poći s njim.

– Što biste htjeli da učinim, Milese? – zapita ona nakrivivši glavu.

– Možete ostaniti ovdje do proljeća i tada otputovati u Montanu zapadnim putem, preko prijevoja. Može poslati nekoga po vas ili možete otputovati s nekom povećom skupinom koja će krenuti na zapad čim se poboljša vrijeme.

– Medutim, vi ne vjerujete da će ikada poslati nekoga po mene.

Uvjereni ste da će umrijeti na Bozemanovu putu. Je li tako, Milese?

Kimnuo je.

– Ne mogu podnijeti da odete – reče joj – a ne mogu ni poći s vama.

– Ako ostanem ovdje, što ćete učiniti? Hoćete li otići, Milese? Zaboraviti me? Nastojat ćete me zaboraviti?

– To nije pošteno – reče on odmah.

Ispružila je ruku i dodirnula mu vršcima hladnih prstiju lice.

– Znam istinu, a i vi je znate, Milese.

Popeo se na verandu. Malo je uzmaknula, a onda se zaustavila i prišla mu, bacila mu se u zagrljaj i podigla lice prema njegovu. Kad se sagnuo kako bi je poljubio, okrenula je meke bujne usne u stranu. Zbog njena je mirisa izgubio donekle glavu. Uhvati joj bradu lijevom rukom i okrene joj lice tako da ju je mogao poljubiti. Tijelo joj je za tren bilo napeto, a onda se priljubila uz njega i žudno potražila njegove usne.

– Podite s nama, Milese – reče ona vatreno, nagnuvši glavu natrag. – Podite sa mnom.

– Ostanite ovdje – odvrati on. – Ostanite ovdje sa mnom.

Negdje u mraku zacvile vrata. Zaškripe daske na nekoj verandi. Lorraine se odmakne od Milesa.

– Zaboga, nisam to ozbiljno mislila. Još volim svog muža, Milese!

Na šljuncanom su puteljku tiho zazveckale mamuze.

Miles je još jednom poljubi i tiho ode do kraja verande. Čuo je kako su se zatvorila vrata, kad je ušla u kuću. Šmugne iza ugla, osjećajući se kao lopov. Možda je, u određenom smislu, i bio lopov. Krao je ljubav što je pripadala drugom čovjeku, čovjeku kojeg je poštovao i nazivao prijateljem.

Zveckanje mamuza je utihnulo, zatim se opet začulo. Miles se priljubi ledima uza zid.

Bljesne treperav plamičak šibice i obasja Sterretovo lice dok je palio

cigaretu. Činilo se kao da gleda ravno u Milesa. Tada se okrene i pogleda mračno vježbalište. Baš u tom času zasja prozor kraj Milesa, jer se unutra zapalila svjetiljka. Miles opsuje u sebi i šmugne iza ugla baš kad se Sterret opet okrenuo prema njemu. Nije znao je li uspio na vrijeme pobjeći ili je zakasnio za djelić sekunde.

Produži prema šupi i tek tada skrene prema građevini u kojoj je dobio sobu. U tom se trenu ugasi svjetiljka. Vjerojatno je ona legla i razmišljala o njemu. Ta ga pomisao snažno uzbudi.

Otvori vrata i tiho krene kroz hodnik do svoje sobe. Kad je koraknuo unutra, zaslijepi ga svjetiljka. Koliko se sjećao, nije ostavio zapaljenu petrolejku. Sjenilo je bilo nahereno tako da je svjetiljka obasjavala vrata i pod ispred njih, dok je ostatak sobe bio u mraku.

– Strpljivo te čekam, Flinte – progovori iz mraka iza petrolejke Beck Sterret.

Miles nije mogao ni povući revolver, ni pobjeći. Podigne glavu.

– Kakva je to igra, Sterrete? – zapita mirnim glasom.

– Večeras se vraćam k stadiu – odvrati predradnik. Miles ga još nije mogao vidjeti.

– Ne možeš dugo izdržati bez svojih govoda?

– Vrlo smiješno – reče Teksašanin. – Doduše, ti imaš mnogo smisla za šalu, iako si Jenki.

– Hvala – reče Miles.

– Nema na čemu – odvrati Beck Sterret.

Petrolejka je još obasjavala Milesovo lice. Što li može Beck Sterret vidjeti na njemu? Zašto odugovlači?

U mraku bljesne šibica i otkrije Beckovo lice dok je palio cigaretu. Miles je lako mogao povući revolver i ustrijeliti Teksašanina, mogao ga je u tim trenucima preteći.

– Pogriješio si što si ostavio Jonasa na cjedilu – prozbori Sterret.

– To se tiče njega i mene, Sterrete.

– Slažem se. Ali stado će produžiti u Montanu, naišla voda ili vatra, Flinte! Ne podnosimo jedan drugoga, ali moram priznati da si nam potreban. Dao bih sve na svijetu da je drukčije, no nije.

– Hvala – reče kratko Miles.

– Stado mi mnogo znači, Flinte – promrmlja Sterret, zamišljeno gledajući vršak cigarete.

– Jedino ti ono i znači nešto u životu.

– Idi do vraga! Prestani me peckati, Flinte! Sve ti znaš! Ali možda ne znaš što mi znači Jonas Carlisle! Postupa sa mnom pošteno i daje mi nadu da bih u budućnosti mogao biti i nešto drugo, a ne samo predradnik. Znaš li što to znači čovjeku poput mene? Nemam, tako reći, nikakve rodbine. Nemam doma u koji bih se mogao vratiti. Nemam uštedvine. Stoga ću rado početi s Carlisleom. Ne namjeravam cijelog života biti predradnik, premda bih još godinama mogao biti najuspješniji u tom poslu!

– Slažem se – reče Miles. Neka mu bude, pomisli. – Jesi li za piće?

– Nisam – odgovori Sterret,

– Smijem li ja malo popiti? – Miles se htio izvući sa svjetla.

– Samo pij – reče Teksašanin. Miles pride svojim bisagama i izvadi bocu.

– Nećeš se predomisli? – zapita Sterret.

Koliko li trpi njegov teksaški ponos zbog toga jer mora moliti jednog Jenkija, i to baš mene, pomisli Miles.

– Neću – odgovori.

Sterret ga je nekoliko časaka gledao šutke.

– Onda bi trebalo da misliš na gospodu Carlisle – reče.

Miles čvršće stegne lijevom rukom čašu. Evo, počinje ono glavno! Možda bi mu mogao izliti piće u lice i navaliti na njega prije nego što bude mogao povući revolver.

– Što je s gospodom Carlisle? – zapita tiho.

– Ona neće ostati ovdje.

– Pa? – izusti Miles i pogleda ga u oči.

Teksašaninu kao da je ponestalo riječi.

– Ona mi mnogo znači, znači svima nama, možda i tebi, Flinte – promrmlja. Činilo se kao da u njegovim riječima nema nikakva prikrivena značenja. – Vidio si što se dogodilo kraj North Platte. Da nije bilo tebe, Flinte, bili bi je silovali ili ubili.

– Razumijem te – odgovori uljudno Miles.

Sterret se pomakne, pa mu mamuze zazveckaju. Približi se Milesu, koji je očekivao svaki čas napad.

– Jonas griješi što je vodi sa sobom, ali povest će je ako bude zahtijevala. A ona to zahtijeva – govorio je predradnik. – Možda se probijemo, a možda i ne, ali ne bih htio da joj se nešto dogodi. Razumiješ?

Miles kimne, pijuckajući viski.

– Ne molim te da podeš zbog mene, nego zbog Jonasa i njegove žene – nastavi Sterret, još više se približivši. – Jednom je rekao da si mu potreban, da poznaš Bozemanov put i Siouxe, da bi svojom puškom mogao zadržati njih pedesetak. Rekao je da si mu potreban. Shvati, potrebna nam je svaka prednost koje se možemo dočepati, Flinte.

Miles ga je dugo gledao bez riječi.

– Ah, Indijanci – reče napokon.

– Oni znaju samo prosjaciti i tražiti šecera, duhana i viskija. Miris baruta će ih rastjerati kao mušice. To su tvoje riječi, Sterrete. Rekao si ih kad smo se prvi put sreli. Možda si se u međuvremenu predomislio.

– Ne pravi se važan, Flinte.

– Ako ste ti i Carlisle tako glupi pa krenete Bozemanovim putem, onda morate preuzeti na sebe krivnju za sve što će se dogoditi gospodi Carlisle. Ja ne želim sudjelovati u tome.

– Je li to tvoja konačna riječ?

– Da, konačna – odgovori Miles. Sterret kimne, polako pride vra-

tima i uhvati kvaku, a onda se okrene.

– To sam i pretpostavljao – promrmlja. – Ostavio sam te na miru zbog Jonasa. Zabranio sam momcima da te diraju, opet zbog Jonasa. Trpio sam tvoje drskosti, također zbog Jonasa. No, sada je to mu kraj, Flinte.

– Tako?

– Možda je ovako i bolje – reče tiho Teksašani. – Kad bismo zajedno stigli do Gallatina, netko od nas bi te morao ubiti. To je jasno kao dan.

– Hvala – reče Miles i nakloni se.

– Nema na čemu – odvratilo uljudno Sterret i otvori vrata. – Još nešto: kloni se doline oko Gallatina, Flinte. Ne pojavljuj se ondje. Nikada...

Miles ponovo napuni čašu. Srkne gutljaj-dva, dok su se za Tekšašanim zatvarala vrata. Čuo je zveckanje mamuza kroz hodnik i ubrzo nakon toga topot kopita.

Polako obriše ledeni znoj s lica. Još nije bio siguran je li Beck Sterret posumnjao da je večeras bio s Lorraineom ili nije. Možda je zatajio ono što zna zato što ga je htio nagovoriti da im se pridruži. Možda...

VII

Melez je odjahao iz doline rijeke Laramie uvečer, uoči Carlisleova polaska na daleki put, ostavivši iza sebe prljave šatore Indijanaca koji su se zadržavali u blizini Fort Laramieja, tražeći milostinju i povremeno izviđajući za vojsku.

Melez se zvao Francois Gaspard Bertillot. Više se nije gotovo ni sjećao tog imena. Bijelci, melezi i čistokrvni Indijanci zvali su ga jednostavno Guts. Nije imao ni prijatelja, ni rodbine. Majka mu je bila slaboumna pripadnica plemena Sans Arc, dok mu je otac, kojeg nije ni upoznao, bio mulat, navodno vrlo zao.

Guts se zaputio prema gornjim pritocima rijeke Rawhide, noseći vijesti koje je prikupio. Tako je zaradivao za život. Skupljao je podat-

ke i prodavao ih, bijelcima i Indijancima. Svejedno mu je bilo kome će što odati, ako je mogao za svoju vijest dobiti hranu ili nešto drugo što bi zatražio. Kad bi netko pitao nešto nepoznato o zemlji, Indijancima ili vojnicima, reklo bi se »pitaj Gutsa«. To je već postala uzrečica. Znao se da bi Guts mogao nekako otkriti odgovor na svako pitanje. Svi su bili protiv njega, ali su rado prihvaćali njegove usluge. Živio je kao izopćenik, i to mu se svidjelo. Premda nije imao prijatelja ni rodbine, nije imao ni pravih neprijatelja, pa je mogao činiti ono što ne bi mogao ni jedan Indijanac ili bijelac... nekažnjeno je prelazio s bjelačkog područja na indijansko i obratno.

Sutradan nakon Gutsova odlaska krenulo je prema Bozemanovu putu Carlisleovo stado.

Miles Flint je odjahao iz Fort Laramieja poslije razgovora s Bec-
kom Sterretom i nije prisustvovao odlasku Carlisleovih iz utvrđenja. Proveo je nekoliko dana kod svog starog prijatelja, Petea Linglea. Čavrljao je s njim, pio i uživao u dobrim jelima njegove žene, Indijanke, ali nije mogao zaboraviti Loraineu. S njom je otišao i dio njega. Morat će proći dosta vremena da mu njezino lice donekle izbljedi u sjećanju.

Kad se vratio u utvrđenje, sipila je kišica. Smjestio je dorata u staju i skinuo s njega sedlo, a onda je odlučio pojesti nešto toplo, popiti nekoliko čašica za umirenje i leći. Možda mu piće pomogne da zaboravi Loraineu, bar privremeno.

Kad je krenuo puteljkom, žurno mu dode u susret neki mladi oficir.

– Gospodine Flinte – reče – pukovnik Long je kazao da se želi sastati s vama čim se vratite. Upravo je u svom uredu.

– Hvala – odgovori Miles. – Posjetit ću ga sutra.

Oficir je oklijevao.

– Cini mi se da mu je to vrlo važno, gospodine Flinte. Ja ću vam odnijeti opremu u vašu sobu.

Miles kimne. Preda mu opremu i tešku pušku za lov na bizone, te krene preko vježbališta prema pukovnikovoj kući. Letimično pogleda građevinu u kojoj su bili odsjeli Jonas i Loraine. U njoj nije gorjelo svjetlo. U duši se nadao da je Loraine još tu, ali je dobro znao da je već otišla. Pokuca na pukovnikova vrata i ude ne pričekavši odgovor.

Long digne pogled sa stola i gurne u stranu pismo što ga je upravo pisao.

– Bogamu, nisi se žurio, Milese!

– prozbori. – Očekivao sam da ćeš se vratiti najkasnije jučer.

Miles se umorno osmijehne.

– Zar sam pod tvojim zapovjedništvom? – promrmlja. – Možda ste me prisilno regrutirali, a ja to još ne znam.

Long zatrese glavom.

– Posluži se pićem – reče. Gurne preko stola kutiju sa cigarama i pričekava da Miles natoči pice. Tada se nagne naprijed. – Carlisle je prije odlaska uzeo novog izviđača.

– Koga? – zapita Miles.

– Bata Batteaua – odgovori oficir.

– Boga mu živoga! – plane Miles.

– Potpuno se slažem s tobom – odvratila kiselo Long.

– Zar mu nisi rekao kakav je Bat? – Miles je zapanjeno gledao oficira.

– Nisam. Bat se ulogorio nedaleko od utvrđenja. Nisam mu dopustio da bude unutar utvrđenja. Vjerojatno je otišao u Carlisleov logor i napričao Carlisleu laži.

– Predivno – promrmlja Miles.

– Bat te mrzi iz dna duše. Možda je tako postupio zato da bi te ocrnio.

Miles zatrese glavom.

– Nije riječ samo o tom. Otkad je Bat Batteau tako hrabar da se usuduje izvidati na indijanskom području? Carlisleu bi bilo bolje da nema nikakvih izviđača nego što je prihvatio njegove usluge.

Long kimne, sjedne i nalakti se na stol.

– Bat je, kad je prošli put bio ovdje, hvalisavo pričao svima kako je u otvorenoj borbi, prsa o prsa, ubio čuvenog poglavicu Siouxa.

– Grdno je pretjerao – progundala Miles.

– S njim su njegovi čuveni izviđači iz plemena Ree... Rogovi Na Čelu, Guska, Ubodeni i Medvjede Oči, da spomenem samo neke.

Miles iskapi piće i počne opet puniti čašu.

– Do vraga – promrmlja uzrujano i zakoluta očima. – Rekao si mi dovoljno. Sasvim dovoljno!

Long kimne.

– Eto, zbog toga sam htio razgovarati s tobom. Carlisleu je prijeko potrebna pomoć. Čovjek poput Batteaua uvalit će ga u nevolje umjesto da ga čuva od njih. Čim ugleda nekog indijanskog izviđača, vjerojatno će pobjeći, a Carlisle ne može proći kroz to područje bez vrsna izviđača poput tebe, Milese.

– Poput mene – promrmlja Miles. – Dobro znaš što mislim o tom.

Long opet kimne.

– Ti si, zapravo, želio poći s njima, Milese – reče.

– Odakle ti takva pomisao?

– Privlači te ona žena, zar ne?

Po prozorima je pljuštala kiša, a u dimnjaku je tiho zavijao vjetar.

– Ne moraš odgovoriti – dodala pukovnik.

– I ne namjeravam – reče Miles.

– Možda si se povukao iz te družine zbog nje. Nije važno. Bitno je da si sada potreban Carlisleu. Potreban si njoj.

– Nagovaraš me da krenem u smrt, Dente – prozbori tiho Miles.

– Tko te ikada mogao nagovoriti na nešto, Milese? – odvrati Denton Long i osmjehne se. Opet se nagne naprijed. – Jasno je da bi mi mogao pomoći ovdje. Ne želim da odeš u smrt. Ali je isto tako jasno da ćeš o svemu odlučiti sam. – Ustane i pride prozoru, te se zagleda u vježbalište koje je natapala kiša. – Ove godine su rano počele oluje. Oblaci su naišli sa Sjevera. Carlisleova će družina noćas imati grdnihih muka.

– Što bi ti učinio, Dente, da si na mom mjestu? – zapita Miles.

– Nisam na tvom mjestu, Milese.

– Ne izmotavaj se, Dente.

– Ako bih volio tu ženu – odgovori oficir i okrene se – kao što mi se čini da je ti voliš, onda bih krenuo s njom Bozemanovim putem bez obzira na okolnosti i moguće posljedice.

Nakon toga je Miles dugo šutio. Polako pijuckajući isprazni čašu.

– Možeš li mi posuditi konja? – zapita napokon. – Moj dorat je umoran.

– Oporavit će se do sutra.

– Odlazim večeras. Odmah. Posudeću sa sobom i dorata. Posudeću i konja ostaviti u poštanskoj stanici na rijeci Muddy. Neka ga zavežu za prvu kočiju koja bude putovala na istok i tako ti ga vrate.

– Dat ću ti jednog od svojih vlastitih konja, Milese. Zadrži ga. Dugujem ti i mnogo više. Želiš li još nešto?

Miles zanijeće glavom.

– Carlisle je kupio dva sanduka pušaka i svakom čovjeku još jedan revolver – nastavi pukovnik. – Unajmio je i još nekoliko ljudi. Ljudi koji žele doprijeti do zlatnih nalazišta, ali se boje krenuti sami ili u malim skupinama. Ima sposobnu družinu, Milese. Postoji mala, vrlo mala nada da uspije.

Miles ustane i zapali cigaru.

– Pokorava se svojoj sudbini – progundala i izide.

* * *

Miles je otkrio uskovitlanu prašinu tek kad je stigao do Bozemanova puta nedaleko od prijelaza preko rječice Brown. Beck Sterret je užurbano tjerao stado, želeći iskoristiti svaki trenutak, dok je bilo dovoljno trave i vode i dok teren nije postao težak.

Miles skine sedlo s dorata i priveže oba konja kraj rječice. Zapali vatru i skuha kavu. Budući da je dojahao sa strane, u luku, prestigao je stado, te je ono sada bilo na jugu i kretalo se prema njemu. Ernieu

Maslandu će biti drago ako ga dočeka vatra kad stigne do rječice... dabome, a Beck Sterret pristane da se zaustave ovdje.

Miles se pritajio u zaklonu iza grmlja i promatrao izrovan put što je krivudao preko grebena na jugu. Iznenada se pojavi neki jahač, sjedeći na lijepom bijelom konju i zaklonio rukom oči kako bi bolje vidio okolicu. Vjetar se poigravao resama na njegovoj bijeloj bluzi od jelenje kože. Miles se polako okrene na bok i izvadi iz bisage dalekozor. Zagleda se u jahača na grebenu. Usta mu se razvuku u preziran osmijeh. Bluzna je bila ukrašena mnoštvom zrnaca da se kroz njih ne bi, valjda, ni metak mogao probiti. Izviđač se podigne u stremeni-ma, još pretražujući očima okolicu, dok mu se dugačka crna kosa ispod oboda bijelog šešira vijorila na vjetru.

– Bože – izusti Miles, glumeći strahopoštovanje – To je Bat Batteau! Najslavniji izviđač svih vremena! Ubio je poglavicu Siouxa! Kakvu čast imam što ga vidim svojim očima!

Bat krene niz brdo, a pratilo ga je nekoliko njegovih Indijanaca, niskih, žilavih i prljavih, u napola indijanskoj a napola bjelačkoj odjeći.

S druge strane grebena dizala se već gusta prašina. Bat je bio preblizu stada da bi mogao uspješno izvidati. Još je jednom pokazao da je običan hvalisavac i lažljivac.

U tom se času pojavi na grebenu neki krupni jahač i krene za svojim »izviđačima«. Bio je to Jonas Carlisle. Iza njega se popeo na greben Beck Sterret, jašući opušteno poput svih Teksašana.

Bat se okrene u sedlu kad se približio rijeci na pedesetak metara.

– Zrak je čist, gospodine Carlisle! – vikne. – U blizini nema neprijatelja. Prije nekog vremena opazili smo neki dim i provjerili o čemu je riječ. Naišli smo na nekoliko neprijatelja, no odmah su pobjegli kad su nas ugledali. Nismo im se svidjeli! – Gromko se nasmije.

Miles kimne. Bat laže masno kao i uvijek.

Reeji krenuše u skupini prema rijeci, brbljajući na svom jeziku. Miles ih je mogao sve pobiti prije nego što bi ga opazili. Naglo se zaustaviše kad su ugledali privezane konje. Vjetar je raspirivao vatru i nosio dim prema Batu, Jonasu i Becku. Jonas se naglo okrene u sedlu. Bat izvuče pušku iz navlake, ukrašene zrcima.

Tada se Miles polako uspravi.

– Sve je u redu, Bate – izusti zajedljivo. – Kao što si rekao, nema nigdje u blizini neprijatelja.

Batovo se bradato lice malo izobličilo. Smiješak mu se pretvori u grimasu.

– To si ti, Flinte! – progunda. Kog vruga radiš ovdje?

– Pukovnik Long mi je rekao da je Carlisleu potreban izviđač – odvrati Miles, potraživši cigaretu.

– Pa, ja izvidam za Carlislea! – odgovori srdito Bat.

Miles kimne.

– Da, rekao mi je to pukovnik. Beck Sterret je šutke slušao taj razgovor. Premjesti se u sedlu. Na grebenu se pojavi čelo stada. Goveda su počela mukati nanjušivši vodu.

– Long je kazao da ćeš ti izvidati za njega – promrmlja Batteau i zacrvni se.

Miles zapali cigaretu i pogleda ga iznad plaminka.

– Vjerojatno je izišao iz utvrđenja i rekao ti to – prozbori. – Jer pouzdano znam da ti nisi bio u utvrđenju.

– Što to znači? – umiješa se Jonas.

– To se tiče samo Bata i mene – reče Miles i ugasi šibicu.

– Bat poznaje ovaj kraj bolje nego bilo koji drugi izviđač – napomene Jonas.

– To vam je on rekao? – zapita Miles.

– Da, on mi je to rekao – prizna Jonas.

– Bat veli da ćemo se lako probiti – progovori Beck Sterret i

nagne se naprijed u sedlu.

– Kad si prošli put prošao tuda, Bate? – upita Miles.

Batove se zelene oči uznemire. Obriše prijavom nadlanicom usta.

– Indijanci su cijelog ljeta mirovali – promrmlja. – Bozemanov put je postao bezopasan poput seoskog puteljka.

– Nevolje se mogu očekivati baš onda kad se Siouxi pritaje – odvratila Miles.

– Imam vrsne izviđače – reče Bat. – Ne može ih nitko nadmudriti.

– Reeje – izusti prezirno Miles.

– Kakvi su oni ratnici?

– Bat veli da su Rejeji najbolji izviđači i borci u cijeloj preriji – reče Jonas, paleći cigaru.

– Vi mu vjerujete? – reče Miles. – Zaista vam se čudim!

Bat se srdito promeškoli u sedlu.

– Bogamu, Flinte – prigovori – nisi ti najpametniji u ovoj zemlji niti ti znaš najviše o Indijancima.

– Ti Rejeji se ne mogu približiti ni jednom Siouxi ili Cheyennu niti na deset kilometara, i ti to dobro znaš, Bate. Prestani se šaliti i budi bar jednom u životu iskren.

– Slušaj, podlače...

– Smiri se, Bate – reče tiho Miles i izvadi cigaru iz usta.

Bat zašuti i srdito pogleda ostalu dvojicu.

– Budući da ne pripada ovoj družini, moramo li ga slušati? – progunda.

Beck Sterret pljune.

– Što se mene tiče, ne moramo – reče. – Kao što sam već kazao, Indijanci žele samo šećera, duhana i viskija. Miris baruta će ih rastjerati kao mušice. – Počne motati cigaretu dok je stado već jurilo niz obronak prema rijeci. – Ako je potrebno, možemo to stado lako otjerati i do Hudsonova zaljeva.

– To ste lijepo rekli, Sterrete! – Bat se pljesne prijavom rukom po stegnu. – Nas dvojica ćemo dobro surađivati!

Nastane kratka tišina. Predradnikove su ledene sive oči promatra-

le Bata Batteaua.

– Vi obavljajte svoj posao, Batteau – reče tiho Beck – a ja ću svoj. Ali vraški ću dobro pripaziti kako obavljate svoju dužnost.

– Hej, Beck – umiješa se Jonas – nema smisla da tako govoriš s Batom.

– Što se mene tiče – odvratila hladno predradnik – nisu nam potrebni. Ako im baš želite plaćati i hraniti ih jelom koje bi mogli pojesti goniči stoke, slažem se, gospodine Carlisle, slažem se. Samo, neka ne smetaju meni i stadu. – Podbođe konja i žurno odjaše prema govedima.

Bat tiho zazviždi.

– Što li mu je danas? – progundala.

Na vrhu brežuljka pojavila su se kola i krenula nizbrdo. Miles digne pogled. Na njima je bila Lorraine. Najednom se svijet činio opet lijepim, bar privremeno.

Jonas Carlisle odgrize vršak cigare i ispljune ga.

– Ostat ćete kod nas, Milese? – zapita.

– Hoću – odgovori Miles – ako se slažete.

– Svakako, potrebni ste mi. – Jonas protirija gustu bradu.

Kola su se približila i zaustavila kraj njega. Lorraine se pomalo zbunjeno osmjehne Milesu.

– Već imate izviđače, gospodine Carlisle – pobuni se Bat.

– Istina je – odgovori Jonas. – Ali nemam lovca koji bi nas opskrbljivao mesom divljači. Hoćete li prihvatiti barem taj zadatak, Milese?

– Hoću, Jonase – odgovori Miles, ne usudujući se pogledati Lorraineu.

Te noći vjetar se muklo smijao dok je, stižući sa sjevera, iz kraja oko Big Horna i rijeke Powder, puhao preko brda. Znao je štošta što nije bilo poznato običnim smrtnicima. Možda je to bila i njihova sreća.

VIII

Bat Batteau je nastavio voditi sta-

do i nakon Milesova dolaska. Stvarao je od toga veliku predstavu. Bio je još uvjeren da u blizini nema jakih neprijateljskih skupina, barem ne tako jakih da bi se usudile napasti suvremeno naoružane goniče stoke. Njegovi Reeji bi odjahali iz logora u zoru, jureći poput vihora, a kad bi se udaljili nekoliko kilometara od stada koje se sporo kretalo, zaustavili bi se u nekoj sjenovitoj jaruzi ili u vrbiku kraj vode, ljenčarili i igrali piljaka dok ne bi bilo opet vrijeme da se udalje od stada. Nisu se, naravno, previše udaljavali, jer bi tada, ako bi se slučajno ipak pojavili neki neprijatelji, bili prepušteni sami sebi. Ovako su mogli u svako doba računati na pomoć Teksašana i njihovih brzih pušaka. Bat je često dremuckao dok su njegovi Reeji promatrali više stado nego okolicu.

Područje ispred stada činilo se pustim. Samo s vremena na vrijeme vidio bi se jastreb kako nepomičnih krila kruži na vedrom nebu, ili plašljiva antilopa koja bi iznenada skočila, ili bizon koji bi, nespretno trčeći, bježao pred stadom što se približavalo.

Miles Flint je dobro obavljao svoj posao. Katkad bi se udaljio cijeli dan od stada i čekao ga na nekom pojilištu, pripremišći meso, ili bi objesio meso i produžio dalje. Kraj se uistinu činio pustim, ali ga je sve više obuzimao nelagodan osjećaj da srljaju u susret opasnostima.

Putovanje je do sada proteklo suviše lako, suviše mirno. Jašući sâm daleko ispred stada, Miles je nekoliko puta naišao na zlobne tamne mrlje... pocrnjelu zemlju, još prekrivenu pepelom što su ga zalile kiše, i željezne dijelove kola. Svakako ih je morala zapaziti i Loraine Carlisle. Nekoliko je puta prošao mimo grubo izrađenih križeva, na kojima se imena i datumi nisu više mogli pročitati. Po svoj prilici nije nitko od tih ljudi umro prirodnom smrću.

Jednog je popodneva, kad je bio oko pola dana jahanja ispred stada, ugledo bizone. Izišli su iz duboke

udoline i polako krenuli prema plitkoj rječici, udaljenoj nekoliko kilometara. Rječicu je obilježavao niz tamnih vrba, a iza nje su se pružali niski brežuljci. Svježe bizonsko meso dobro bi prijalo večeras uz Carlisleovo vrsno piće. Miles odvede dorata u plitku jarugu i sveže ga ondje, zatim uzme pušku i ostalu opremu i počne se, bez šešira, verati uz strminu. Namjesti dalekozor na pušku. Najbliži su bizoni bili udaljeni oko dvjesto i pedeset metara, a vjetar je puhao gotovo ravno prema njemu. Baci zapaljen opušak i provjeri na koju se stranu leluja dim.

Izabere veliku ženku i opali. Kad se razišao dim, opazi da je ona još na nogama i da se, koračajući nesigurno, udaljuje od stada. Iznenada se grčevito trznula i srušila. Jedan mužjak podigne glavu i onjuši zrak. Rogovi su mu se sjali na suncu. Miles napuni pušku. Trebalo mu je samo nekoliko životinja, kako bi odrezao s njih birane komade mesa. Drugim metkom pogodi jednu mladu ženku. Smjesta se stropoštala na zemlju. Trećim je hicem promašio, jer je iznenada puhnuo jak vjetar.

Ponovo napuni pušku i nasloni bradu na kundak, čekajući što će učiniti stado. Imao je već dovoljno mesa. Bizoni su se uznemirili i njuškali zrak. Nekoliko ih se približi ubijenim životinjama. Počeše ih njuškati i gurati rogovima. Neki su mužjaci kopkali nogama zemlju i puhali. Nije ih još uhvatila panika, ali se vidjelo da su sve nemirniji. Milesu se zažmiri. U sredini malog stada vidjelo se nešto bjelkasto, kao da se s bizonima pomiješalo neko domaće tele.

Miles posegne za dalekozorom. Izoštri sliku. Kad je spazio bjelkastu grudicu u sredini stada, srce mu je zakucalo snažnije. Žurno obriše znoj sa čela i obriše o košulju zamagljene leće. Ponovo pogleda kroz dalekozor. Jasno je vidio mladog bizona bijele kože.

— Nevjerojatno! — promrmlja. Spusti dalekozor i zažmiri. Može

da je prividenje. Vrlo je malo ljudi ikada vidjelo bijelog bizona. Vjerojatnost je jedan prema milijun, možda i manja. Pažljivo obriše leće i opet pogleda kroz dalekozor. Srce mu ponovo zabubnja. Nije se prevario! Bijeli bizon!

Vjetar puhne jače i opet se stiša. Dim iz opuška dizao se ravno uvis. Miles podigne pušku i čvrsto je prisloni o rame. Nipošto nije htio probušiti tu dragocjenu kožu na pogrešnom mjestu. Mladi še bizon okrene i pogleda baš prema njemu, kao da osjeća na sebi njegove prodorne sive oči. Puška se trzne kad su dim i vatra sijevnuli iz cijevi. Prasak odjekne među brežuljcima i utihne.

Miles podigne glavu i spusti pušku iz koje se još dimilo. Bijeli je bizon ležao na boku.

– Pogodio sam ga baš u oko – izusti zapanjeno Miles, pogledavši albina kroz dalekozor.

Stado je počelo bježati. Ženke i mladunčad bili su u sredini, dok su mužjaci čuvali bokove stada. Pod papcima im je podrhtavalo tlo. Već za nekoliko minuta stigli su do ruba susjedne udoline i nestali s vida. Međutim, zemlja je još drhtala i u zraku se leljula prašina.

Miles opet napuni pušku kojoj se zagrijala cijev, spremi dalekozor i povede dorata prema ubijenim bizonima. Mesa će, računajući i albina, biti dovoljno za goniče nekoliko dana, mislio je. Oni se, čini se, ne mogu zasititi svježih bizonskih odrezaka.

Zaustavi se kraj bijelog bizona i zagleda u njega. Mogle su mu biti dvije godine. Koža mu je bila mnogo bjelja nego što je očekivao, premda su je prekrivali blato i čičci, trava i osušene izmetine.

Miles nabrusi nož i pažljivo počne guliti kožu. Napunjena puška bila je nadohvat ruke, a svaki čas se obazirao na sve strane. Puščani pucnji su se mogli čuti kilometrima daleko, a stado je bilo još previše udaljeno da bi mu kauboji mogli priteći u pomoć ako ga napadnu

neprijatelji. Postajala je vrlo mala vjerojatnost da su Bat Batteau i njegovi Reei negdje u blizini, kao što je trebalo da budu.

Okrenuo je bizona na leđa tako što mu je jedan kraj lasa privezao za desne noge a drugi za jabuku sedla. Potom je odveo dorata na trag, i bizon se najednom našao na leđima.

– Stoj – reče doratu.

Znao je da se konj neće ni pomaknuti. Počne rezati debelu kožu od gubice, svaki čas bruseći nož kako je ne bi poderao.

Muhe su se okupljale, pa je svaki čas morao prekinuti posao da ih otjera sa znojna lica, dok su one uporno puzale po masnim krvavim šakama i golim podlakticama. Gurnuo je kožu što je dublje mogao pod jednu stranu strvine, a onda je fičuknuo doratu. Konj krene prema njemu, te se laso olabavi i strvina se izvrne na bok.

Miles je strpljivo radio dok napokon nije odvojio kožu s leđa. Da je bila riječ o nekom običnom bizonu, bio bi privezao laso za vrat i ogulio kožu tako što bi natjerao dorata da povuče laso. Međutim, bojao se da bi mogao poderati dragocjenu bijelu kožu.

Koža je bila teška oko četrdeset-pedeset kilograma. Zaista je bila lijepa.

Miles zapali cigaru da ublaži smrad i otjera uporne muhe. Počne rezati najbolje komade mesa. Odreže i nekoliko većih kosti zbog moždine u njima, ukusnije od bilo kakva maslaca.

Razreže trbuh i u toploj utrobi pronade jetru, veliku poput bisage. Odreže je i izvadi. Otvori žučnu kesicu, odreže komadić tople jetre i poškropi ga žuči. Nije jeo cijeli dan, pa je već ogladnio. Zadovoljno je žvakao poput Indijanca tu poslasticu dok je vadio srce, bubrege i crijeva.

Ustane kako bi se malo protegnuo i oslobodio smrada. Obriše znoj s lica i posegne za cigarom koju je ostavio na podignutom bizono-

vu papku. Ruka mu se zaustavi usred kretnje. Niti deset metara od njega sjedio je na pjegavu konju jedan mlad indijanski ratnik. Lice išarano bojama bilo je ukočeno. Pod lijevom rukom držao je zastarjelu pušku, a cijev je bila uperena ravno u Milesa.

Svoju tešku pušku za lov na bizone ostavio je Miles predaleko da bi je sada mogao na vrijeme dohvatiti, a korice s revolverom okrenuo je na leđa da mu ne smetaju pri poslu. Znao je da ga Indijanac ne može na toj maloj udaljenosti promašiti.

Prokleta bila neopreznost! Kako li je mogao tako nasjesti? Zašto ga dorat nije upozorio na ratnika?

Okrene glavu i potraži pogledom dorata, napola očekujući da će čuti zlokoban prasak Indijančeve puške. Utroba mu se sledi. Dorat se malo udaljio i sada je stajao neda-leko od drugog ratnika, kojem je gunj visio preko golih bedara i koji je nehalno uperio pušku kremenjaču u Milesa.

Nešto upozori Milesa, neka uporna iglica koja ga je bockala u potiljak. Pogleda udesno. Ondje je, kraj jedne od ubijenih ženki, stajao na zemlji treći ratnik i promatrao ga, držeći također uporenu pušku.

Miles pogleda prvog ratnika. Podigne krvave ruke i okrene dlanove prema njemu, kao znak miroljubivosti. Ratnik se ne pomakne niti mu se promijeni izraz lica. Miles osjeti kako mu niz tijelo teče hladan znoj. Indijanci su iz dna duše mrzili lovce na bizone zbog toga jer su ubijali mnogo više bizona nego što im je bilo potrebno za jelo, ostavljajući ukusno meso da trune u preriji i odnoseći samo kože. Život tih ljudi je ovisio o »pteu«, dobrom bizonu. Nisu bacali ni komadić »ptea«. Upotrebljavali su sve. Meso, tetive, kožu, rogove, papke, kosti, utrobu i krv. Sve.

Umrijet ću, pomisli zapanjeno Miles. Umrijet ću, možda naglo, možda sporo, ali ću svakako umrijeti. Nije moguće da se to dogada meni, Milesu Flintu. Zacijelo stoji

ovdje netko drugi, umrljan bizon-skom krvi i lojem, netko drugi će umrijeti.

Prvi ratnik potjera konja koljenima i počne mu se približavati. Premda mlad, nosio je u kosi uspravno orlovo pero kao znak da je ubio jednog neprijatelja. Na peru su se vidjela dva zareza, kao oznaka da je bio dvaput ranjen u toj borbi.

Sada su se igrali s Milesom kao mačka s mišem, dobro znajući da je nemoćan. On pogleda krajičkom oka kožu bijelog bizona. Vidjela se samo unutrašnja strana. Duboko udahne i krene prema njoj što je nehalnije mogao. Začuje iza sebe škljocanje pušcanog kokota. Sagne se i naglo povuče kožu. Okrene je tako da se vidjela vanjska strana.

Sva tri ratnika zaprepašteno kriknu. Pokriju rukom usta, ne skrivajući strahopoštovanje. Razrogačenih su se očiju zagledali u kožu. Vidjeli su pred sobom veliku čaroliju!

Miles digne glavu i pogleda ih jednog po jednog, nastojeći prikriti strah na svom licu.

Dva najbliža ratnika počnu se polako povlačiti korak po korak. Iznenada skoče na konje. Sva trojica odjure i ubrzo nestanu s vidika.

Miles se spusti na koljeno, zatim sjedne iznenada. Osjećao je gorak ukus žuči. Noge su ga izdale. Otpuže do puške i podupre se njome kako bi se digao. Pogleda na jug. Ondje su se na suncu sjali široki rogo-vi stoke koja je trčala nizbrdo. Na čelu je, raširivši se u obliku polumjeseca, jahalo sedam jahača. Bili su to Bat Batteau i njegovi Reeji. Izvidali su tako blizu stada da su vonj i topot goveda tjerali bilo kakve male neprijateljske skupine koje bi im inače mogle zaprijetiti.

Šestorica su Reeja, čini se, nanjušili bizonsko meso poput kojotâ. Nemilosrdno su tjerali zapjenjene konje preko brežuljkasta terena, stalno ih udarajući bičevima i uzbudeno klikćući, dok je Bat Batteau jahao iza njih i gromko se smijao.

Imao je i razloga za smijeh, jer je dan proveo bez neprilika i opasnosti, a sada ga je za večeru očekivalo ukusno bizonsko meso.

Miles obriše s ruku loj i krv. Otjera muhe s lica i spremi noževe. Brzo smota kožu tako da se vidjela samo unutrašnja strana. Pokrije je gunjem i objesi o sedlo. Reeji i Bat Batteau znaju, bez sumnje, koliko vrijedi takva koža. Zbog nje se može lako izgubiti glava.

Reeji skoče s konjâ vrišteći i počnu noževima rezati najbližu ženku. Grozničavo potraže krvavim rukama golemu jetru.

Miles uzme pušku i povede dora-ta. Vidio je Jonasa Carlislea i Loraineu kako se približavaju.

– Poslužila te sreća u lovu, ha, druškane? – dovikne Bat Batteau Milesu. – Dabome, dobro znaš da ti neprijatelji neće smetati dok ja i Reeji izvidamo ispred stada!

Miles zapali cigaru, gledajući Loraineu kako spretno jaše postrance na kobili, dok joj se jahača haljina toliko podigla da su se vidjele čiz-mice.

Bat je promatrao ubijene bizone.

– Gdje je koža s ovog? – upita Milesa, pokazavši na oguljenog bizonu.

Miles slegne ramenima.

– Mogao bi mi zatrebati dobar kaput od bizonske kože prije nego što stignemo do Gallatina – odgovori.

– Mislio sam da znaš svoj posao – promrmlja Bat. – Tom bizonu su najviše dvije godine. Prikkladniji bi bio četverogodišnji ili petogodišnji bizon. Koža mu je deblja i dlakavija.

Miles je osjećao da mu smrdi znojno tijelo, pa nije htio da Loraine osjeti taj vonj. Popne se na dora-ta.

– Lov je bio uspješan, Milese? – reče Jonas. – Baš se radujem bizonskom mesu za večeru.

– Neka Bat pošalje nekog od svojih Reeja po kola – odvrati Miles. – Odjahat ću do rijeke i zapaliti vatru Ernieu. Reeji bi mogli zaraditi večeru ako izrežu meso.

– Pametan prijedlog – složi se Jonas.

Milesov se pogled sretne s Lorainem. Kao da je u njenim očima zapazio da je uvrijeđena. Skrenula je pogled u stranu. U posljednje su se vrijeme rijetko vidali, osim iz daljine.

Bat podigne nogu na veću ženku, gledajući trojicu Reeja kako spretno gule kožu s manje ženke. Taj su posao, moralo se priznati, obavljali dobro.

– Baš sam rekao Flintu kako je sretna okolnost što ja i Reeji tragama za neprijateljem, pa on može loviti u miru, gospodine Carlisle – reče Bat.

Miles otpuhne dim.

– Hejoka – reče na indijanskom jeziku. Dodirne prstom prašnjav šešir pozdravljajući Loraineu i odjaše žurno prema rječici.

– Što je rekao, Bate? – zapita Loraine.

Batove zelene oči kao da su probadale Milesova široka leđa.

– Bate? – ponovi ona.

Poalko se okrenuo, a na licu mu se još vidjela mržnja iako je pokušao prikriti osmijehom.

– Riječ je o jednoj šali, uobičajenoj u preriji, gospodo Carlisle. Nije baš prikladna za ženske uši.

Nije joj rekao pravu istinu. »Hejoka« znači na sijuškom jeziku »šaljivčina«.

IX

U mračnoj dolini rječice Dry Fork bilo je vruće i zagušljivo i u zraku se osjećala nelagodnost. Vjetar se, nakon izuzetno vrućeg dana, stišao još prije nekoliko sati. Možda će jesen ipak biti blaga.

Miles Flint je jahao kroz mrak prema Carlisleovu logoru negdje na jugoistoku. Trodnevno izvidanje na sjeveru nije urodilo plodom. Nije naišao na Indijance, premda je jednom opazio kroz sumaglicu kasne jeseni vrlo tanak pramen dima što se dizao daleko u dolini rijeke Powder. Možda je to bila prerijska vatra. Dima je bilo premalo da bi mo-

gao biti iz velikog indijanskog logora.

Nebo se naoblačilo i na zapadu su sve češće bljeskale munje.

Podigne se u stremenima. Trebalo bi već da vidi ili čuje goveda. Ako se munje približe i pojača grmljavina, mogla bi se stoka prestrašiti i panično jurnuti. Takva bijega nije bilo od onog kobnog popodneva kad je stado projurilo kroz njegov logor. Taj dan neće nikad zaboraviti.

Grmljavina je sve jače i jače odjekivala u dolinama i valjala se preko brda. Miles iznenada opazi daleko pred sobom, u podnožju dugačkog obronka, rječicu duž koje su rasle vrbe i tamna tijela uznemirenih goveda. Kad opet bljesnula munja, vidio je da je većina stada na nogama.

Slijedećeg trena bljesne munja i plameni jezičci gotovo dodirnu leđa stoke. Munju poprati takav prasak kao da su zagrmjeli teški topovi. Goveda najednom jurnu prema osamljenom jahaču. Pod papcima je zadrhtala zemlja, a sudaranje je rogova zvučalo sablasno. Tada se otvore nebesa, i počne lijevati kiša kao iz kabla.

Miles podbode konja. Znao je što treba učiniti kad stoku uhvati panika. Naučio je ta pravila družeći se s Nelsonom Storyjem. Treba se pouzdati u konja. Međutim, njegov je konj mrtav umoran. Tlo već postaje sklisko i put vodi uzbrdo, a stoka je odmorna i, tjerana munjama, grmljavinom i strahom, trči poput spora konja.

Miles se nije osvrtao iza sebe. Priljubio se konju uz vrat, nadajući se da konj još ima snage. U razmacima između munji i grmljavine čuo je topot papaka i sudaranje robova. Šešir mu odleti s glave i ostane visjeti otraga o uzici.

Konj je trčao sve sporije. Miles pogleda preko ramena, i srce mu zastane za tren. Čelo stada u obliku polumjeseca postepeno ga je sustizalo s desne strane. Opazio je još nešto. Dva su se jahača približavala

nevjerojatno smjelo i spretno govedima predvodnicima na čelu kako bi ih skrenuli prema stadu i tako usporili prestrašenu stoku. To su mogli učiniti samo izvanredno sposobni kauboji.

Čelo stada počne skretati prema sredini. Jedan jahač izvuče revolver i zapuca, tjerajući konja gotovo ravno u bok životinja. Milesu se učini da bi mogao izbjeći najgore. Podbode mamuzama konja, koji grčevito poskoči i sruši se. Miles uspije u posljednji čas izvući noge iz stremena. Potrči, znajući da mu je ostalo još samo nekoliko sekunda života.

U tom casu skrene prema njemu jahač koji je bio na čelu. Izvukao je nogu iz stremena.

Miles napne mišiće, nastojeći da ne gleda stoku. Gurne nogu u stremen što se njihao i uhvati se za jahačev široki opasač. Konj ga povuče, pa se našao iza jahača. Drugi je jahač za to vrijeme polako skretao čelo stada prema sredini. Milesov spasilac produži do vrha uzvisine i ondje povuče uzde.

– Silazi! – reče mirnim glasom. Miles tek tada opazi da je to Beck Sterret. Predradnik počne puniti revolver.

– Hvala – reče Miles, spustivši se s konja.

– Nema na čemu – odvrati Teksašanin.

Miles obriše kapi kiše s lica i pogleda predradnika.

– Zanima me nešto – izusti. – Jesi li znao da spašavaš mene?

Sterret okrene konja.

– Pogodi, Jenki – odgovori. – Imam posla.

Odjurio je nizbrdo, držeći se tako sigurno u sedlu kao da je srastao s konjem. Posvuda je bilo mračno i pljuštala je ledena kiša. Kad je nad dolinom bljesnula munja, Miles je opazio da se stado polako okreće, no mnoga su se goveda odvojila i jurila prema dalekim brdima. Bit će potrebni sati, možda i dani, da se stado opet okupi i pripremi za put na sjever.

Miles podigne ovratnik. Znao je da nema smisla tražiti ridana kojeg je dobio od pukovnika Longa. Njegovo zgnječeno tijelo se, bez sumnje, stopilo s blatom preko kojeg je projurilo stado. Krene prema rječici. Noćas će svi biti na nogama i nastojati sačuvati stado.

Jutro je bilo vedro i hladno. Većinu su stada okupirali, no još su se mjestimice mogla vidjeti u dolini odlutala goveda. Iz logorske vatre, koju je Ernie Masland zapalio suhim bizonskom izmetinama što ih je čuvao u vreći obješenoj ispod kola, dizao se dim. S vremena na vrijeme dojahao bi do rječice poneki kauboj na umornom konju, zgrabio šalicu kave, uhvatio lasom odmornog konja i vratio se opet na posao.

Tako je prošao cijeli dan.

U sumrak se vratio u logor Jonas Carlisle.

– Jeste li vidjeli Bata i njegove Reeje, Milese? – bilo mu je prvo pitanje kad je ukočeno sjahao sa svog sivca.

Miles zatrese glavom. Upravo je očistio pušku za lov na bizone, koju je ostavio kod Erniewa Maslanda kad je bio sâm krenuo u izvidanje.

– Vidio sam samo bizonske izmetine i nekakav dim u dolini rijeke Powder – odgovori kiselo.

Jonas uzme šalicu kave.

– Bat je rekao da će vam se pridružiti na sjeveru – promrmlja. – Napomenuo sam mu da se ne smije zadržati duže od jednog dana, Milese.

Miles nasloni pušku na drvo. Pala mu je na pamet čudna misao. Kad je krenuo u trodnevno izvidanje, ponio je sa sobom kožu bijelog bizona. Ona je bila jedan od razloga zbog kojih je zatražio do Carlislea da sam pregleda područje ispred stada. Na jednoj skrivenoj čistini u šumici na vrhu brežuljka nedaleko od rijeke Powder, razapeo je kožu, okrenuvši dlakavu stranu dolje, i posuo po njoj arsen kako bi potamnio kukce koji bi mogli izazvati

truljenje. Dani su bili vrući i sunčani. Vjerovao je da će koža, kad se vrati, biti već potpuno suha i upola lakša. Znao je da ona vrijedi gotovo toliko srebra koliko je teška. Međutim, to zna i Bat Batteau, ako je nekako naslutio da je on ubio bijelog bizona.

– Ipak, njega niste vidjeli, Milese? – prozbori Jonas.

– Velika je ovo zemlja – odvratila Miles.

– Možda je naletio na Siouxe.

– Nije baš vjerojatno – nasmiješi se Miles i natoči kavu.

– Znam da vam se on ne sviđa – reče zlovoljno Jonas. – No morao sam ga prihvatiti kad ste mi vi okrenuli leđa.

– Bolje bi vam bilo bez njega – odvratila Miles. – Uostalom, ne možete reći da sam vas ostavio na cjeđilu.

Na Jonasovu su se licu trzali mišići. Nenaviknut da ne jaše cijelu noć i cijeli dan skupljajući odlutalu stoku, bio je mrtav umoran.

– Do vraga, čovječe – reče – zar baš morate biti stalno tako svadljivci?

– Svadljiv sam samo kad me netko izaziva – odvratila hladno Miles.

– Bogamu, onda ćete se, ako namjeravate raditi kod mene, morati naučiti na izazivanje!

Ernie Masland pogleda Jonasa i Milesa. Još ih nikada nije vidio takve. Premoreni su, pa su postali razdražljivi. Približujući se središtu indijanskog područja, Jonas više nije bio samouvjeren kao prije, a vjerojatno ga je uzdrmao noćasnji paničan bijeg stoke.

– Neću raditi u takvim prilikama – reče mirno Miles.

– Mislite da ste svemogući? – odvratila oštro Carlisle.

Mileš uzme pušku.

– Ne mislim – reče – ali sam već sit ove družine.

Beck Sterret je bio kod stada. Sada je polako jahao prema logoru. Kao već mnogo puta dosad, naslutio je nepravilnosti.

– Onda možete otići – reče Car

lisle Milesu. — Ovdje ste završili svoj posao.

Miles kimne. Uzme pušku i ode po dorata. Uzrujao se, pa nije htio raspravljati sa Jonasom, a pogotovu ne s Beckom Sterretom. Kad je osedlao dorata, opazi da se Jonas i Beck vraćaju prema stadu.

Proklinjao je samog sebe zbog naglosti. Potrebni je Carlisleu nego ikada, jer Bat Batteau i njegovi Reeji nisu nimalo pouzdani.

Počne stavljati svoju opremu na konja. S vremena na vrijeme opazio bi da ga gleda Ernie Masland. Nije vidio Ernija kako prilazi Lorainnim kolima niti je nju vidio kad je uzjahala na kobilu i odjahala u mrak prema stadu.

Na vedrom se nebu pojavio mlad mjesec. Miles se popne na dorata i potjera ga prema rječici. Na drugoj je obali bio neki jahač i pušio cigaru. Žar otkrije, kad je bljesnuo, Jonášovo umorno bradato lice.

— Milese — prozbori on — postupio sam glupo. Suviše sam razdražljiv. Potrebni ste nam. I Beck Sterret to priznaje.

Miles potjera dorata kroz pličak.

— Onda je sve u redu — odvrati.

— Bit će nam potreban još jedan dan da bismo okupili stado i krenuli s njim na sjever, Milese — reče Jonas i izvadi cigaru iz usta. — Ne znam gdje su Bat i njegovi Reeji. Pokušajte ih pronaći. Ne nadete li ih, potpuno ću ovisiti o vama.

— Ovaj put sam pristao poći s vama — reče tiho Miles — pa vas neću iznevjeriti. Osim toga, dugujem određenu zahvalnost Becku Sterretu.

— Zbog čega?

— Spasio mi je život — odvrati Miles. — Pozdravite suprugu. Vidjet ćemo se na prijelazu preko rijeke Powder. Dodirne dorata mamuzama i odjaše u tamu.

— Tko bi to očekivao? — promrlja Jonas i gurne šešir na potiljak. Odjaše prema svojim kolima i ukočeno sjaše.

— Onda, Jonase? — zapita.

On kimne.

— Imala si pravo — odgovori joj.

— Ponosan je ali pošten.

— Ti si umoran, Beck je umoran, Miles je umoran. Svi smo umorni.

— Nećemo se vratiti — prozbori on i pogladi joj tamnu kosu.

— Nisam to ni mislila, Jonase. Više ne možemo odustati.

Negdje u brdima pozdravljao je kojot mjesec koji je izlazio.

Vjetar se nakon zalaska sunca stišao, ali je, kad se sasvim smračilo, ponovo ojačao i tiho zavijao u velikoj dolini rijeke Powder, jadikujući nad pocrnjelim ruševinama Fort Renoa, koji je vojska sagradila 1866. da bi zaštitila Bozemanov put i koji su Siouxi spalili 1868, baš kao i utvrđenja Phil Kearny i C. F. Smith, nakon čega je Bozemanov put ostao bez vojne zaštite.

Miles Flint je ležao potrbuške i promatrao riječni gaz. Otkad se odvojio od stada, jahao je noću i skrivao se danju, uzalud tražeći Indijance dok nije stigao do prijelaza preko rijeke. Malo prije sutona ugledao je skupinu ratnika kako jašu preko gaza i nestaju u brdovitom kraju na sjeveru. Bilo ih je dvadesetak, zacijelo premalo da bi mogli zaustaviti stado. Poslije je, kad se smračilo, opazio slaba svjetla sjeverno od Pumpkin Buttesa, ali su ubrzo nestala. U tom opasnom kraju nije bilo bijelih doseljenika. Ako su neki bijelci putovali kroz to područje, po svoj prilici nisu bili tako glupi da zapale vatru noću. Moguć je bio samo jedan izvor tog svjetla: na tom se području nalazila snažna skupina Oglalá, a vodio ih je Bogati Plijen.

Sioux se ne bore noću, ali to ne nači da i ne izvidaju noću. Prijelaz preko rijeke bit će opasan za stado. Budući da su gaz okruživali žuti borovi i kukuta, vododerine i stijene, tu se lako mogla sakriti u zasjedi poveća skupina neprijatelja.

Miles povede dorata prema rijeci, pažljivo udišući zrak ne bi li otkrio vonj znojnih konja ili zapaljenih bi-

zonskih izmetina. Međutim, u nos mu se uvlačio samo miris tihe rijeke.

Prijede preko rijeke prije nego što je obasjao mjesec. Projaše kroz mračnu šumicu, sveže konja i popne se uz strm obronak. Nade se na čistini baš kad su do nje doprle mjesečeve zrake. Razapeta je koža još bila na svom mjestu. Klekne i pregleda je. Potpuno se osušila na suncu. Očito je ona kiša koja se sručila na kraj oko rječice Dry Fork prošla južno od prijelaza preko rijeke Powder.

Smota kožu, sveže je i odnese do dorata. Omota je platnom tako da se nije mogla vidjeti i priveže za sedlo. Tada povede dorata opet prema gazu.

Mjesec je bio već visoko na nebu kad je začuo stado. Beck Sterret je, izgubivši dragocjeno vrijeme zbog onog paničnog bijega stoke, tjerao goveda i kroz mrak da što prije stigne do rijeke Powder.

Druga se obala kupala u srebrnastom svjetlu, kad su se pojavili Bat Batteau i njegovi Reeji, jašući u zbijenoj skupini. Baš su izvrstan cilj, pomisli Miles. Zaključa da bi ih, vjerojatno, mogao pobiti svu sedmoricu za tri minuta.

Bat potjera svog bijelca u rijeku i počne je bučno prelaziti. Miles se ne pomakne sa srušenog debela na kojem je sjedio, gledajući Bata kako izlazi na ovu obalu.

– O, Flinte! – prozbori veselo Bat. – Je li ovdje čist zrak?

– Možeš provjeriti – odvrati kiselu Miles.

– Hm, da. Dobro, kako daleko namjeravaš ići sa Jonasom?

– Možda i do Gallatina – odgovori Miles i potraži cigaru.

– Sinoć se govorkalo oko vatre – reče Bat skliznuvši s konja – da bi ti Jonas mogao dati dio stada ako ostaneš uz njega do kraja puta.

– To prvi put čujem – promrmlja Miles.

– Ja bih se htio dočepati takve nagrade – reče Bat.

– Da? – Miles upali cigaru.

– Kad bi se ti povukao sljedećih dana – reče Bat čučnuvši pred njim – mogao bih se ja tako nagoditi sa Jonasom.

– Nastavi – reče blago Miles, promatrajući bradatog izviđača.

– Ako odeš, neće imati drugih izviđača osim mene i Reeja. Bit ćemo u neprijateljskom području, a tada ću reći Jonasu da bih se i ja htio povući s Reejima. Možda bi mi Jonass... pazi, velim samo »možda«... dao dio stada kao što ga želi dati tebi. Zamisli, bogamu, pokraj Gallatina bih, ako bih imao goveda, mogao lijepo zaraditi. Ne mogu vječno ovako živjeti. Uostalom, sve stariji sam, Flinte, i bojim se da bih mogao izgubiti kosu ako se nastavim šaliti s Indijancima.

– S obzirom na to kako obavljaš posao, ne prijeti ti velika opasnost – odvrati Miles i otpuhne dim. – Gotovo nikad nisi izvan dometa suvremenih pušaka koje nosi Jonassova družina.

Bat pljune i obriše usta rukavom.

– Sijuki nas neće uznemiravati s ove strane rijeke Crazy Woman.

– Kako znaš? – promrmlja Miles.

– Samo nagadam – odgovori odmah Bat.

– Gdje si, do vraga, bio proteklih dana?

– Što se to tebe tiče?

– Može li se prijeći, Bate? – dovikne s druge obale Jonas Carlisle.

– Samo potjeravajte goveda! – vikne Bat, igrajući opet svoju ulogu.

– Voda je plitka, a dno tvrdo. Nigdje u blizini nema ni traga neprijateljima.

Dobro je znao da Miles ne bi mirno sjedio i pušio kad bi u okolici bilo neprijatelja.

Stado počne prelaziti preko rijeke. Zbog mjesečine se vidjelo jasno gotovo kao danju. Rijeci se približiše i kola. Miles se pitao kako je Lorraine. Želeći da izbjegne susret s njom, pride doratu i odjaše nizvodno. Gdje li je bio Bat proteklih dana? Vjerojatno se pritajio negdje u brdima.

Miles zaustavi dorata oko kilometar i pol od gaza i sjase. Uzme pušku i krene pješice, koristeći se zaklonom iza grmlja i drveća koje se prorijedilo. Ostavši u zaklonu, promatrao je brda. Nešto se pomakne na jednom od njih. Izvadi dalekozor i zagleda se u brdo. Ondje je sjedio vuk i promatrao mjesecinu što se ljeskala na vodi. Miles je pažljivo gledao zvijer. Trenutak prije nego što je vuk nestao s vidika, prepoznao je čovječje lice obojeno tako da sliči vuku. Siljaste uši i dugačka njuška pripadale su vučjem krznu kojim se pokrio izviđač. Na indijanskom jeziku postoji samo jedna riječ za »izviđač« i »vuk«. Dok je još promatrao mjesecinom obasjano brdo, začuo je vučje tuljenje. Potom se čulo tuljenje s druge strane rijeke i iz šumarka nizvodno.

Povede dorata prema stadu. Kad je pogledao preko ramena, opazio je da se vuk vratio na obronak. Izviđač je tako oponašao kretnjama vuka da se teško moglo opaziti da je u vučjoj koži čovjek. Miles spusti ruku na pušku, ali se predomisli. Ne bi bilo velike koristi kad bi usrijelio samo jednog izviđača.

Približavajući se logoru, sjetio se Batovih riječi: »Siouxi nas neće uznemiravati s ove strane rijeke Crazy Woman«. Da li Bat samo nagada ili uistinu zna nešto? Zašto me se želi riješiti pošto-poto, pitao se Miles.

* * *

Vatre su se polako gasile. S vremena na vrijeme dopiralo je do logora žalosno vučje tuljenje. Teksašani koji su čuvali stado stegnuli bi svaki put čvršće pušku. Bojali su se da bi se stoki mogao prišuljati neki vuk i zaklati mlado govedo.

– Vukovi su kukavice – reče Bat Batteau, iskapi čašu viskija i pogleda polupraznu bocu na sklopivom stolu. – Neće noćas dirati goveda.

Lorraine Carlisle letimično pogleda Milesa, koji je sjedio s druge strane vatre i nije poslije večere prozborio gotovo ni riječ.

– Ipak, čini mi se da nas se ne boje baš osobito – promrmlja Jonas Carlisle i srkne viski. – Zapravo, ne razmišljam mnogo o tim vukovima. Zabrinut sam zbog onih dvonožnih vukova koji nas čekaju negdje iza brda.

Bat nehajno odmahne rukom.

– Pouzdajte se u mene i Reeje – reče. – Javit ćemo vam kad Siouxi budu u blizini. Do sada smo uspješno obavili posao, nije li tako? Niste vidjeli ni jednog jedinog ratnika.

– Nisam – prizna Jonas. – Što vi mislite, Milese?

– Trebalo bi da su od sada vaši izviđači najmanje pola dana ispred vas – odgovori Miles, izvadivši cigaru iz usta.

Bat ga ošine pogledom.

– To je moj posao, Flinte – profunda. – Ja sam izviđač, a ne ti. Miles slegne ramenima.

– Zašto mu, onda, ne kažeš da u brdima ne tule pravi vukovi? – reče.

Bat pocrveni i posegne za bocom viskija.

– Ako ne tule pravi vukovi, tko tuli? – zapita Jonas, gledajući Milesa.

– Pitajte Bata – odgovori Miles.

– Kao što je rekao, on je izviđač.

Bat isprazni pola čaše i obriše usta.

– Dobro! Dobro! – izusti osorno.

– Na obroncima su indijanski izviđači. Za njih vrijedi isto što sam rekao i o vukovima. Kukavice su i neće nas dirati noću.

Lorraine uznemireno pogleda prema brdima.

– Zar će nas promatrati cijelu noć? – upita.

– Ne brinite se, gospodo – reče Bat. – Čuvat ćemo vas ja i Reeji.

– Ne mičući se iz logora – promrmlja zajedljivo Miles i ustane. – Onog dana kda sam ubio tri bizona bili su indijanski izviđači, tako reći, nadomak stadu, ali ih Bat i njegovi Reeji nisu vidjeli. Jedna je skupina ratnika prešla preko rijeke Powder baš ovdje, malo prije

sumraka. Kad se smračilo, ugledao sam svjetla na sjeveru, a ondje nema bijelaca. Jonase, Indijanci su svuda oko nas. Do sada vas nisu napali, možda zbog puke sreće, no vjerojatnije je da oklijevaju zbog nekog svog razloga, ali možete biti uvjereni da će vas napasti kad to budete najmanje očekivali! Možda neće u početku navaliti svom snagom, već će vas neprestano peckati dok vas ne oslabe tako da će vas moći zaustaviti. Od sada neka bude stado stalno zbijeno. Neka se goniči ne udaljuju jedan od drugoga više od puškor eta. Prije svega, ako se morate osloniti na Bata i njegove Reeje, onda ih otjerajte tamo gdje im je mjesto! Ne mogu vidjeti, nimirisati ni čuti Siouxe ako su stalno u blizini stada. Eto, večeras nemate baš nikakve koristi od njih, pa je besmisleno da se pouzdajete u njih.

Bat spusti praznu čašu i digne se.

– Što si rekao, Flinte? – prozbori tihim glasom, stojeći nasuprot Milesu.

– Čuo si me, Bate. Zaboga, pokušaj obaviti svoj posao kako treba! Ovi ljudi ovise o tebi. Zar ti to ništa ne znači? – reče Miles.

– Bat se trudi koliko god može, Milese – umiješa se Jonas. – Slušajte, ne želim ovdje svađe.

– Plaćate mu za posao koji ne obavlja niti ga je namjeravao obaviti – odgovori Miles i pogleda Jonasa. – Čim se pojave prve neprilike, on i njegovi Reeji pobjeći će brže nego što su vaša goveda bježala.

– Previše je popio – promrmlja Bat.

– Natovario je svoj posao meni na leđa – reče Miles. – Zna da vam, budući da sam ispred stada, neću dopustiti da naletite na Siouxe, ali ja ne mogu pregledati cijelo područje odavde do Gallatina. Jednom će vam se Indijanci prišuljati i napasti vas ako Bat i Reeji ne budu pošteno obavljali svoje zadatke.

– Nitko ne može tako govoriti o meni i ostati živ! – poriče Bat.

– Ja mogu – reče tiho Miles. – Ne diraj revolver. Ugrožavaš živote ovih ljudi glumeći da si sposoban izviđač.

Bat mu pljune pred noge.

– Ljubomoran je na mene – progunda. – Znam mnogo o njemu, gospodine Carlisle. Navodno je sklapao poslove s Indijancima. Poreci to, Flinte, ako možeš!

Oko vatre nastane grobna tišina. Loraine ustane i pogleda Milesa. Jonas stavi svoju čašu na stol.

– Što znače njegove riječi, Milese? – upita on.

– U prošlosti sam trgovao s nekim plemenima kako bi mi dopustili da lovim bizone na njihovu području. Riječ je bila o Siouxima, Cheyeneima i Arapahoima. Nisam bio u dodiru sa cijelim plemenima, nego s manjim plemenskim skupinama.

– Eto, vidite! – zakriješti Bat. – On govori njihov jezik. Zna njihove običaje. Jaše sam kroz njihovo područje, i nitko ga ne dira. Odakle znate da se nije već nagodio s njima i prodao im stoku, puške, konje i vašu suprugu?

Miles mu se približi, uhvati ga za bluzu i udari desnom rukom tako da je oteturao natraške i naletio na stol. Razletješe se po zemlji čaše, boca, tanjuri i pribor za jelo. Bat opsuje i posegne za revolverom, ali mu Miles odmah pride, pogodi ga lijevom rukom u trbuh i udari desnim krošom u bradu tako da je tresnuo o kotač Jonasovih kola.

Bat navali, mašući objema rukama. Miles korakne u stranu i odskoči natrag, ali se pri tom spotakne o srušenu stolicu. Padne na koljeno.

Bat naglo izvuče nož iz korica ukrašenih zrnaca. Na sjajnoj se oštrici odrazi sjaj napola ugasle vatre. Miles se baci na leđa, podigne obje noge i zabije ih Batu u trbuh, te ga digne u zrak. Oštrica mu prohuji samo dva-tri centimetra od znojna lica. Baci Bata na glavu, zatim hitro skoči na noge kako bi mu nagazio na zglavak one ruke u ko-

joj je držao nož.

U tom ga času udari nešto postrance po glavi. Zanjihao se i srušio opet na koljeno. U glavi mu se vrtjelo. Nejasno je čuo Lorainenin vrisak i zveckanje mamuza, a onda je opet dobio udarac po glavi. Sruši se potrbuške. U ošamućene mu je oči tekla krv. Kad se okrenuo na bok, ugledao je nad sobom Sterretovo bezizražajno lice. Teksašanin je držao revolver u ruci.

Bat skoči na noge gipko poput mačke i htjede navaliti na nemoćnog protivnika. Kolt u Beckovoj ruci prasne, i Batu izleti iz šake nož. Divlje je jauknuo i uhvatio se za ruku.

Miles se počne dizati, iako mu se još vrtjelo u glavi.

— Ruke dalje od revolvera — progovori hladno Beck.

— Kad posegnem za njim, Sterrete — odvрати tiho Miles i pogleda ga — brzo ćeš to osjetiti.

— Spreman sam u svako doba — reče uljudno Sterret. — Samo, ne ovdje i sada.

— Jeste li čitavi? — zapita zabrinuto Jonas, pomažući Milesu da se dignu.

Miles kimne i oprezno opipa ozlijeđenu glavu.

— Sterret stručno udara promrmlja zlovoljno. — Nadam se da ću mu to jednog dana vratiti s kamatama. — Uzme sa zemlje bocu viskija, koja je, začudo, ostala cijela, i povuče velik gutljaj. — Hvala na piću, Carlisle.

— Loraine, donesi zavoje i ljekovite masti — reče Jonas.

Miles zatrese glavom.

— Nije potrebno — reče. — Pomoći će mi Ernie. — Nije ni pogledao Lorainen. Obriše krv s glave i uputi se nesigurnim koracima prema kuharovim kolima. Bat je nepomoćno stajao i gledao ga očima punim mržnje.

— Slutio sam da će se nešto takvo dogoditi — progovori Beck Sterret i pogleda Jonasa. — Ta dva Jenkija se pripremaju za svadu već dani-ma. Da sam na vašem mjestu, ne

bih dopustio da obojica budu u mom logoru.

— Nisam mogao birati, Beck — odgovori Jonas i slegne ramenima.

— Ne velim da Flint nema pravo što se tiče Batteaua.

— Ako ja odem — prozbori ljutito Bat — poći će sa mnom i Reeji.

Jonas i Beck su šutjeli, kao da nisu ni čuli izvidača.

Bat podigne sa zemlje nož i pregleda oštricu. Metak je pogodio ono mjesto gdje se oštrica spaja s drškom i ostavio dubok rez. Gurne nož u korice.

— Bio je to sretan hitac za Flinta — reče.

— Nije riječ o hicu nasumce, Batteau — odvрати Beck Sterret, spuštajući kolt u korice. — Ja sam gadao nož. Ako se može govoriti o nekakvoj sreći, onda si je ti imao.

Bat ga je dobro razumio. Polako ode iz svijetlog kruga oko vatre.

Kroz mrak je dopiralo vučje tuljenje. Činilo se da su »vukovi« sada mnogo bliže logoru i stadu.

X

Stado je sutrađan u zoru krenulo prema rijeci Crazy Woman. Beck Sterret je probudio svoje ljude jedan sat prije svitanja, ali Siouxima nigdje nije bilo ni traga. Brda su bila pusta i tiha izuzev ptičjeg cvrkutanja.

Goniči su pažljivo promatrali ta tiha i zlokobna brda dok se dizalo sunce, ali se ništa nije dogodilo. Kad se sunce popelo više na nebo, živnuli su.

Veliko se stado jednolično i uporno kretalo na sjeverozapad, prema dalekoj i još nevidljivoj rijeci Crazy Woman, praćeno gustom uskovitlanom prašinom i topotom tisuća papaka. Povremeno se kaubojima koji su imali najbolji vid činilo da vide nekog osamljenog jahača na dalekim brdima, ali on bi nestao prije nego što su mogli biti sasvim sigurni što vide. Stoka se samo malo odmorila oko podneva i produžila. Beck Sterret je, pošto ju je dobro napojio na rijeci Powder, namjera-

vao dovesti još večeras do rijeke Crazy Woman. Bit će to naporan dan bez vode, ali će se isplatiti... ako se ne umiješaju Siouxi. Tko zna, možda Indijanci i ne napadnu stado. Imali su već dovoljno prilika.

Kasno popodne jedan Batov izviđač je udaljavši se od stada više nego obično, zaustavio konja i počeo mahati nad glavom svojim prijavim gunjem. Bat i ostali Reeji odjahaše u galopu prema njemu, raširivši se u lepezu kao pravi izviđači ali još se držeći u blizini gonilča stoke kako bi im oni mogli pomoći ako napadnu protivnici, i zaustaviše se našred puta. Pridružiše im se Jonas Carlisle i Beck Sterret. Izviđajući na istočnoj strani doline, Miles Flint okrene dorata prema njima. Imao je dojam da su ugledali nešto neugodno, nešto zlokobno.

Kad se približio skupini, opazio je nešto nasred puta. Povuču uzde i pogleda to pažljivije. Vidio je hrpu kamenja iz koje je virio crveno obojen kolac. S jedne strane kamenja bila je lubanja ženke bizona, a s druge bizona, obje nedavno obojene crvenom bojom. Kolac je bio nagnut prema ženkinjoj lubanji.

– Što to znači, Bate? – progovori Jonas.

Bat pogleda Milesa.

– Pitam vas, Bate! – izdere se Jonas.

– Bojni pohod – reče Miles. Potraži cigaru i zapali je. – Crvena strelica ili ponekad bizonska lubanja označavaju bojni pohod. Ovo nam je upozorenje. Ono znači: ne idite dalje.

– Neka se tornjaju do vraga – progunda Beck.

– Samo su pristojni. Nisu morali postaviti taj znak – reče Miles.

– Što on, zapravo, znači? – zapita Jonas.

– Znači da će se Siouxi, ako prodemo kraj ovog znaka, boriti kao bizoni, a mi ćemo se boriti kao žene – odgovori Miles, nagnuvši se naprijed.

– Govnarija! – progunda Beck. Miles pogleda Reeje.

– Ako ih ne sputaš večeras, ujutro ih više nećeš vidjeti, Sterrete – reče.

– Reeji su moja briga! – prozbori srdito Bat.

– Da, oni su najbolji izviđači i borci u preriji, Bate – reče Miles.

– Što predlažete, Milese? – upita Jonas pogledavši ga.

– Vi morate odlučiti – odgovori Miles, gledajući pusta brda. – Izbor je jednostavan. Ili se povucite, ili produžite.

– Koliko još ima kilometara do rijeke Crazy Woman? – upita Jonas.

– Oko dvadeset pet kilometara – odgovori Miles. – Ne možete stići do nje još danas.

– Ovdje nema vode – napomene Beck Sterret.

– Možete se ulogoriti bez vode ili tjerati dalje žednu i umornu stoku – reče Miles. – Dobro znate kako se lako mogu goveda natjerati u paničan bijeg kad su žedna. Siouxi se mogu prišunjati kad se smrači i potjerati ih ako budete još u pokretu. To im neće tako lako poći za rukom ako se budete ulogorili, stražarili oko stada i potjerali stoku prije svitanja.

– Siouxi se neće boriti noću – prigovori Bat.

– Neće ni morati – odvrati Miles. – Mogu u mraku rastjerati stoku da ih i ne vidimo. Mogu to učiniti na pet-šest načina. Mogu, na primjer, zapaliti travu uz vjetar.

– Možda bi bilo bolje da smo ostali neko vrijeme kraj rijeke Powder – promrmlja Jonas, izvadi cigaru i odgrize joj vršak.

Beck udari nogom bizonovu lubanju, a mamuze mu zazveče.

– Smatrate da sam ja pogriješio, Jonase?

– Ni govora, Beck! I ja sam jutros želio da krenemo. Samo razmišljam naglas.

– Neka Reeji pogledaju što je iza onog grebena, Jonase – predloži Miles i premjesti se u sedlu.

– Ja zapovijedam izviđačima! – reče srdito Bat.

– Onda im ti naredi – odvrati tiho Miles i pogleda ga.

Beck gurne šešir na potiljak i zagleda se prema grebenu.

– Zanima me hoće li nas napasti ako prenoćimo s ove strane lubanje – promrmlja.

– To se nikad ne zna – reče Miles i slegne ramenima. Očito, Beck je napokon shvatio da se Indijanci ne šale i da ne trate vrijeme na prazne prijetnje.

– Dobro, Bate, pogledajte što je iza grebena – reče Jonas.

– Je li to naređenje? – izusti uznemireno Bat i obriše usta.

– Neće se smračiti još najmanje jedan sat – reče Miles. – Mislim, ako se bojiš mraka, Bate.

Bat pogleda lubanje nasred puta. Znao je kao i Miles što očekuje one koji prođu kraj njih.

Beck Sterret iznenada povuče munjevito kolt i uperi ga u njega.

– Nosi se već jednom i zaradi pošteno svoju plaću! – naredi.

Bat shvati da je vrag odnio šalu. Ošine konja i odjuri u galopu, a za njim krenu Reeji, nalik malom jatru očerupanih i izgladnjelih vrana, dok su prljavi gunjevi, što su ih nosili oko bokova, lepršali iza njih na vjetru.

– Prokleta lijencina – progunda Beck. Polako otpusti kokot, spremi kolt i pride svom sivcu. – Onda, Jonase, hoćemo li ostati ovdje ili produžiti?

– Prenoćit ćemo ovdje – odgovori Jonas.

Beck potjera konja prema stadu, mašući nad glavom prašnjavim šešrom. Jahači na čelu počnu odmah skretati predvodnike, pa se stado ubrzo zaustavilo.

Jonas je gledao Bata i njegove Reeje kako jašu prema grebenu.

– Kajem se što odavno nisam poslušao vaš savjet, Milese – reče. –

Sada sam uočio da su, među ostalim, kukavice. Nisam smio tako pogriješiti.

– Bat je izvrstan glumac – reče Miles. – Uspio je mnoge prevariti.

Krenuše prema stadu, koje je obuhvatila prašina.

– Hm, ulogorit ćemo se bez vode – prozbori zamišljeno Jonas. – To mi se ne sviđa.

Jedan se Teksašanin iznenada podigne u stremenima i pokaže puškom prema grebenu. Vjetar doneše hitac.

Miles i Jonas se okrenu u sedlu. Reeji su jahali niz obronak kao da ih goni stotinu vragova udarajući konje bičem. Stotinjak metara ispred njih bio je Bat Batteau, a kićene rese vijorile su se na vjetru. Pobijedio je mnogo puta na konjskim utrckama subotom popodne u Fort Laramieju, ali zacijelo nije još nikada jahao tako brzo.

– Zaboga – izusti zaprepašteno Jonas – pogledajte ono!

Greben je iznenada procvjetao poput pustinskih cvjetova poslije proljetnog pljaska, no na njemu nije bilo nikakva zelenila ni cvijeća. Procvjetao je stotinama jahača koji su sjedili na obojenim konjima. Na vjetru su treperile perjanice što su ih nosili samo najhrabriji.

Čak su zanijemili i žilavi Tekšašani, iskusni borci. Još nikada nisu vidjeli nešto takvo.

Siouxima nije dopuštalo dostojanstvo da progone Bata Batteaua i njegove prestrašene Indijance. Oni su bili prije svega borci. Sjedili su kao kipovi na konjima, dok je zalazilo sunce, i promatrali golemo stado goveda koje je ispunilo sredinu doline.

– Hoće li napasti? – zapita Jonas.

Miles izvadi dalekozor. Prelazio je pogledom po dugačkom nizu obojenih lica, visokih jagodičnih kostiju i orlovskih nosova. Oči mu se zaustave na poglavici u sredini tog niza. Velika mu je perjanica dopirala gotovo do stražnjih kopita crno-bijelog pjegavog konja na ko-

jem je sjedio. Miles malo stisne oči. Vidio je već jednom to ponosno lice, kad je bio u tom kraju s Nelsonom Storyjem. U dušu mu se uvuče strah.

— Milese? — progovori opet Jonas.

— Neće sada — reče Miles i spusti dalekozor. — Još su im pokriveni štitovi. Vjerujem da nas žele samo prestrašiti.

— Koga će prestrašiti? — umiješa se Beck Sterret, dojahavši do Jonasa. — Dajte mi dvadesetoricu ljudi, Jonase. Teksašana. Otjerat ću ih s tog grebena prije mraka.

— Bogami, Sterrete — reče tiho Miles — ako ih se ti ne bojiš, ja ih se vraški bojim.

Beck pljune i obriše usta.

— Ah, Indijanci — promrmlja prezirno.

Miles spremi dalekozor.

— Ovo je skupina Ogalala koju vodi Ota Ktea — reče. — Njegovo ime znači Bogati Plijen, i možete mi vjerovati da ga nije stekao tek tako.

— Hoće li navaliti noćas? — zapita Jonas.

— Neće — odgovori Miles — ali će vukovi biti blizu, Jonase. Nitko od njih ne želi umrijeti noću, ali su spremni, ako vjeruju da ih štiti jaka čarolija, napasti stražara ili ukrasti konja. — Okrene dorata i odjaše prema stadu.

Neka su goveda počela već pasti, a druga su legla da se odmore. Kola su se poredala u krugu. Rezervni su konji bili između stada i kola. Mladi indijanski izviđači teško će odoljeti iskušenju da se pokušaju dočepati tih konja. To im je u krvi.

Goniči stoke obavljali su svoj posao, ali su bili tiši nego inače i pogledavali svaki čas prema grebenu, osjećajući stotine vatrenih očiju kako im prodiru gotovo u dušu.

Izenada ratnici nestadoše s grebena, onako naglo kao što su se i pojavili. Sunce je zašlo, i u veliku se dolinu uvlačila topla tama.

Miles je koračao kroz mrak, noseći dragocjenu bijelu kožu, još umotanu u platno tako da se nije

mogla vidjeti. Noćas će stražariti kao i ostali, pa neće moći svuda nositi sa sobom kožu. Stoga ju je namjeravao povjeriti Jonasu.

Bilo je tiho. Samo bi povremeno muknulo poneko žedno govedo. Zlokovna tama kao da je utišala i stoku.

Vatra u sredini kruga što su ga stvorila kola bila je okružena zemljom. Kauboji su jednolično koračali u krugu, noseći pod rukom pušku i napeto gledajući u mrak. Na istočnom dijelu neba vidjela se vrlo blijeda mjesečina, ali ona je samo isticala gustu baršunastu tamu u velikoj dolini.

Na grebenu zatuli vuk. U idućem se trenu javi tuljenje istočno od stada. Tulio je vuk za vukom oko cijelog stada. Tko zna koliko ih se približava pod okriljem mraka, mislio je Miles. Možda ih otjera mjesečina. Bat je sa svojim prestrašenim Reejima odjahao izvan logora, ali se Miles nije imalo pouzdavao u njih. Možda im je srce već sišlo od straha u petu, pa jure izbezumljeno prema rijeci Powder. Doduše, možda se boje otići daleko gdje ih više ne bi mogle štititi puške Carlisleove družine.

Miles pride Jonasu koji je naslonio pušku na stolicu i u ustima držao neupaljenu cigaru.

— Ovo je bablje ljeto — reče.

— Bogami, jest — odvratila Jonas.

— Možete li mi ovo pričuvati u nekim od svojih kola? — Miles pruži smotanu kožu.

— Mogu, naravno, Milese. Što je to?

— Bizonska koža, Jonase.

— Zbog čega je osobito vrijedna?

Miles pogleda oko sebe.

— Bijela je — odgovori. — Na tržištu vrijedi toliko srebra koliko je teška. Osim toga, Indijanci je smatraju velikom čarolijom.

— Čuo sam se već zbog čega ste tako tajnoviti s obzirom na nju. Dajte mi je. Spremit ću je u kola u kojima su zalihe. — Jonas uzme kožu i pride kolima koja su bila ispred onih u kojima je spavao s Lo-

raineom. Ubaci je unutra. — Ne bih htio noćas uznemiravati Loraineu, pa ću spavati u ovim kolima. — Kiselost se nasmiješi. — Doduše, ne vjerujem da ću baš mnogo spavati.

Miles krene prema rubu kruga.

— Tko ide? — dovikne mu netko prestrašeno.

— Miles Flint — reče Miles. — Kako ti se sviđa stražarenje, Pompe?

— Ne baš naročito. Uokolo ima mnogo Indijanaca, gospodine Flinte.

— Ne brini, Pompe. Neće navaliti noćas.

— Nadajmo se da neće.

Miles produži kroz mrak. Netko je stajao između dvojih kola. Ispruži ruku i dodirne meke grudi.

— Oprostite, Loraine — reče odmah.

— Niste znali da sam to ja — odvrati ona. Promatrala ga je. Možda je znao?

— Ne biste smjeli biti ovdje sami — reče joj.

Naslonila se na kola.

— Imam revolver — odgovori mu.

— Znate li rukovati njime?

— Znam. Beck mi je napomenuo da smijem ispaliti samo pet metaka. — Pogleda ga opet. — Šesti moram sačuvati za sebe.

— Nadajmo se da to neće biti potrebno.

— Davno sam vas pitala kako postupaju s bjelkinjama — reče ona i zagleda se u mrak. — Niste mi odgovorili. — Dodirne mu rukom nadlakticu.

Po brdima na istoku prelila se mjesečina. Na jednom vrhu se nešto pomakne... vuk ili nešto nalik toj zvijeri. Podigao je glavu i oteg-nuto zatulio.

— Loraine! — vikne Jonas. — Gdje si?

Ona dodirne Milesu obraz mekom hladnom rukom i ode.

Miles se zagleda opet u izviđača na vrhu brda. Teško bi ga pogodio pri tako lošem svjetlu. Zatuli još jedan vuk. Bio je na susjednom brdu.

Okrugli mjesec polako se penjao

na nebu dok nije ispunio cijelu dolinu svojim svjetlom. Vidljivost se tako poboljšala da je Miles mogao čitati slova urezana u puščanu cijev. Vukovi su nestali s vidika, ali je njihovo tulenje pokazivalo da su još na brdima. Vjerojatno su znali da time uzrujavaju ljude koji su stajali iza kola ili obilazili stado. Gotovo se moglo tvrditi da Indijanci neće napasti po takvoj mjesečini.

Stoka je bila nemirna zbog žeđi. Svaki čas bi se izdvojilo poneko govedo, a kauboj bi ga uporno vraćao u stado. Očito je bilo da noćas neće nitko spavati. Ernie Masland je stalno imao pripremljenu kavu i nudio je kaubojima kad bi svratili k njemu.

Kad je mjesec već gotovo zašao, Jonas je potražio Milesa.

— Jeste li vidjeli Bata i njegove Reeje? — zapita. — Case Starr veli da je vidio dvojicu kako se vrzmaju oko rezervnih konja. Međutim, Batu i ostalima nema ni traga. Možda su pobjegli.

Miles slegne ramenima.

— Ili su to učinili, ili su se pritajili — odgovori. — Pogledat ću.

Korakne preko ruba i krene tiho duž kola. Više se bojao stražara koji bi mogli zapucati od straha nego Siouxa koji bi mogli vrebati u mraku. Svaki se čas zaustavljao i osluškivao. Tlo je bilo valovito, s velikim plitkim jamama u kojima su se inače valjali bizoni. Gurne šesir natrag i protrlja bradu. Bat se zacijelo pritajio negdje.

Korakne u jednu dublju jamu. U tom času začuje nešto i naglo okrene glavu. Na rubu jame stajao je neki čovjek i gledao ga. Da nije nosio šesir, možda bi ga Miles bez razmišljanja napao nožem.

— To si ti, Flinte? — progovori tiho Beck Sterret.

— Bogamu, zar želiš da te neki Sioux raspara nožem? Jasno se ističeš nasuprot nebu!

Ovaj put Beck Sterret nije najavio svoj dolazak zveckanjem mazuza. Side u jamu i zaustavi se pred Milesom.

– Sto radiš ovdje? – promrmlja.
– Tražim tratinčice – odgovori Miles.

– Idi k vragu! – razljuti se Beck.
– Odgovori mi na pitanje!
– Jonas želi da potražim Bata i njegove Reeje.

– Ovdje? Već su pet minuta kod kolâ.

– Dobro. Rado ću se vratiti.
– Prilično si čudan čovjek, Flinte – reče Beck, ne pomaknuvši se. – Možda Bat ima pravo što se toga tiče.

– O čemu govoriš? – Miles ga je netremice gledao.

– Čuo sam Bata nekoliko puta kako priča da si trgovao s Indijancima.

– Zar vjeruješ tom lažljivom gadu?

– Ne vjerujem, ali me netjerao na razmišljanje Flinte.

– Ovo nije baš najprikladnije vrijeme ni mjesto za takve razgovore, Sterrete.

– Vladaš se prilično oholo, Flinte. Dolaziš i odlaziš kako te volja. Staviše, vladao si se tako kao da si pouzdano znao da će nas Siouxi danas zaustaviti.

Miles pokuša obuzdati srdžbu. Niz tijelo mu je curio znoj i natapao mu košulju.

– Makni mi se s puta – promrmlja. – Već sam te sit, Sterrete.

– Jednom mi je prošla kroz glavu pomisao da si sklon Indijancima. Ni sada nisam baš siguran da ne šuruješ s njima.

Beck Sterret je brzo udarao šakama i nogama i munjevito izvlačio revolver, ali nije vidio šaku koja ga je tresnula po ustima i odmah mu rasjekla usne o zube. Prije nego što se mogao pribрати, pogodi ga iznad pojasa ljevica, a kad mu se glava proti protiv volje spustila, brada mu je naletjela na snažan desni aperlkat od kojeg mu je glava naglo odskočila natrag. Zastenjao je rušeći se na leđa.

Miles ustukne, pušeći po ogulje-

nim zglobovima prstiju na desnoj šaci.

– To ti je za izazivanje, teksaška ništarijo – reče. – Ustani. Htio bih još neke račune srediti s tobom.

Beck Sterret je ležao na ledima i netremice ga gledao dok mu je iz usta tekla krv. Mogao je povući revolver i ubiti ga na mjestu, ali se radije digao polako na noge.

– Prokleti Jenki – promrsi kroz zube – odavno čekam ovakvu priliku.

Navali na Milesa, široko zamahnuvši lijevom rukom. Miles zaustavi taj udarac, ali nije mogao izbjeći desnicu, koja ga pogodi iznad srca i natjera na uzmak. Za tren zaustavi Backa lijevim direktom, a onda se Teksasanin približi, nagazi mu na svod stopala i počne ga obasipati udarcima po licu i trbuhu. Pogodi ga koljenom u prepone, a kad se Miles skvrčio, zahvati ga po bradi desnom rukom i sruši. Miles se otkotrlja kako bi izbjegao predradnikovu čizmu, zatim zgrabi ispruženu nogu i ustane, istodobno rušeći Becka, koji tiho opsuje i bubne glavom o tvrdu zemlju. Beck se otkotrlja u stranu i skvrči na tlu, a onda se naglo ispruži. Glavom probije Milesovu obranu i udari ga u bradu. Miles isplijune krv i komadiće slomljenih zubi, a ljevicom pogodi Teksasanina u nos i raskrvari ga, a desnicom ga udari u bradu.

Obilazili su jedan oko drugoga na mjesecini, kao da je jama borilište, potpuno zaboravivši Indijance. Približiše se i zadadoše jedan drugom jake udarce, no više nisu osjećali bol ni strah. Potpuno su podlegli želji da se obračunaju šakama, nogama i zubima i mislili su samo na to kako će protivnika što jače udariti. Beck se napokon ispruži na leđa, dobivši udarac od kojeg bi se netko slabiji onesvijestio. Ležao je nekoliko časaka i gledao Milesa, a onda se digne polako i navali kao da se baš ništa nije dogodilo.

Miles tri puta zaustavi njegove mahnite nalete. Tada dobije udarac. Nije ni vidio šaku kad je sijevnula

prema njemu. Gotovo ga je podigla sa zemlje. Tresnuo je na leđa, gledajući nad sobom Sterretovo izudarano i krvavo lice. Nije baš bio uvjeren da će se moći ponovo dići, ali morao je ustati.

Otvori usta i naglo posegne za revolverom o boku. Beck skoči u stranu i povuče kolt baš kad je Miles opalio. Miles se otkotrlja, a Beck mu ispali metak samo nekoliko centimetara od glave.

— Iza tebe, Beck! — vikne Miles.
— Iza tebe! — Opali dvaput sa zemlje.

Beck se munjevito okrene, a kraj glave mu fijukne sjekira. Bez razmišljanja je opalio s boka. Pogodio je Indijanca u prsa. Međutim, s ruba jame se baci prema njemu drugi ratnik, zamahnuvši nožem. U tom času Miles klečeći opali dvaput. Zaustavi mecima napadača.

S druge strane jame začuje se tapkanje mokasina koji su se udaljavali. U logoru su kauboji počeli vikati začuvši hice.

Miles obriše krv s usta dok se dizao. Ošamućeno počne puniti vruć bubanj novim mecima. I Beck je užurbano punio svoj kolt.

Na rubu jame pojavi se Jonasovo bradato lice.

— Zaboga — reče on — Kako su se mogli tako približiti da ih nitko ne vidi?

Kraj Jonasa se pojave Cass Starr i Cotton.

— Hej, što ti je s licem, Beck? — uzvikne Cass.

— Naletio sam na dvojicu — odgovori Beck, brišući krv s lica.

Tri para očiju okrenu se prema Milesu.

— I ja sam se morao boriti izbliza — reče Miles.

— Hm, to je bila gadna borba — promrmlja Cass kad su Miles i Beck izišli iz jame. Gledao im je krvave noseve i otečene usne.

Kad su se približili logoru, Beck malo zaostane s Milesom.

— Hvala — reče.

— Nema na čemu — odgovori Miles.

Beck kimne. Polako ode u mrak. Premda su mu leđa bila ravna kao obično, malo se njihao pri hodu. Miles se uhvati za kotač kola. Ni on se nije osjećao baš najbolje.

XI

U logoru su bili na nogama jedan sat prije svitanja. Svi su hodali i radili što su tiše mogli, iako su znali da Indijance ne mogu prevariti. Hvatali su konje, trpali dvopek u džepove, provjeravali koliko imaju metaka, punili čuture vodom iz bureta i pripremali se za polazak.

Miles Flint je popio dvije šalice kave. S vremena na vrijeme opipavao je otečeno lice. Ernie Masland ga nije ni jednom riječi upitao što se dogodilo, no svi su naslućivali istinu.

— Je li ovdje Carlisle? — zapita Chip Macklin, prišavši kuharovim kolima.

— Nisam ga vidio, Chipe — odgovori Ernie.

— Vjerojatno je kod stada — reče Miles.

U tom času prođe kraj kola Cass Starr, vodeći za sobom konja.

— Upravo dolazim odande — napomene. — Nije kod stada, Chipe.

Iz mraka izroni Pomp.

— Došao sam po kavu za gospodina i gospodu Carlisle — reče.

— Posluži se, Pompe — odvrati kuhar. — Znači, Carlisle je ondje?

Pomp zatrese glavom.

— Nije spavao u svojim kolima — reče.

— Rekao je da će spavati u kolima sa zalihama — umiješa se Miles.

— Zvao sam ga, ali se ne javlja — reče Pomp.

Skupini se pridruži Beck Sterret, zveckajući mamuzama.

— Dobro, gdje su oni prokleti izviđači? — zapita.

— Nisam ih vidio otkad je zašao mjesec — reče Cass Starr.

— Je li gospodin Carlisle kod vas? — upita Pomp.

Beck zatrese glavom. Dok je naličevao kavu, petrolejka mu donekle

osvijetli izudarano lice.

– Nisam ga vidio od sinoć – odgovori.

Pomp je zbunjeno stajao.

– Oduzmi kavu i biskvit, Pompe – reče Miles, položivši mu ruku na rame – a ja ću potražiti Carlislea.

Krene sa Chipom Macklinom prema kolima.

– Čudno je što ga nema – reče Chip. – Gospođa Carlisle se već raspituje gdje je.

Miles ugleda Lorainena kako stoji kraj svojih kola, odjevena u sivu jaku haljinu, dok joj je kobila bila privezana za kotač. Pride kolima sa zalihama u koja je Jones spremio bizonsku kožu.

– Jonase? – Nitko mu ne odgovori. Povuču u stranu platno na kolima. – Jonase? – ponovi. Pričeka trenutak, a onda uvuče unutra ruku. Nešto mu je zareže. Naglo je povukao i počeo sisati krv. – K vragu, ubo me nožem!

– Carlisle? – reče Chip. – To ne mogu vjerovati, Milese. – Zavrne platno i zapali šibicu. – Za boga miloga! – izusti tiho. Brzo povuču platno i pogleda Lorainena.

– Što je, čovče? – zapita Miles.

– Pogledajte – odgovori Chip. – Ali neka ona ne gleda!

Miles opet zavrne platno i zapali šibicu. Pri treperavu je svjetlu ugledao Jonasa Carlislea kako leži potruške na hrpi vreća. Iz leđa mu je virio nož s koštanim drškom. Na nj se maloprije porezao. Spusti platno i brzo pogleda prema Loraineni.

Negdje u mraku zveckalo je zvonice što ga je Pakleni Oganj nosio oko vrata dok je predvodio stado. Goveda su se dizala i pripremala za polazak.

Lorraine krene prema Milesu i Chipu. Iza nje zveckaju mamuze. Beck Sterret se, zahvaljujući svom šestom osjetilu, pojavio odmah ondje gdje su nastale nevolje.

– Što je Milese? – zapita Lorraine.

Miles pogleda u stranu. Čvrsto se držao za kola.

– Milese? – ponovi ona.

– Morate joj reći, Milese – promrmlja Chip.

– Ne gledajte u kola – reče joj napokon Miles.

– Unutra je? – upita ona, pogledavši ga zbunjeno. Kad je kimnuo, doda: – Ozlijeđen je?

Miles pogleda Becka Sterreta, koji kimne. Tada uhvati mladu ženu za ramena.

– Jonas je mrtav – reče joj tiho. Naslonila mu je glavu na prsa i drhtala. – Tko zna kako su se uspjeli tako približiti – prozbori on, gledajući iznad njene glave Becka.

Beck pogleda Lorraineu, a značnije je bilo jasno: dobro je što se nje nisu dočepali.

– Što ćemo sada? – progovori ona, digavši glavu. Pokušavala se pribitati.

– Sada je stado vaše – reče Beck i skine šešir. – Od sada ću slušati vaša naređenja.

Šutjela je i gledala pred sebe.

– Put do Gallatina vodi na sjever – reče napokon.

Beck se osmjehne i žustro okrene na peti. Izgubi se u mraku kako bi što prije potjerao stado prema prijelazu preko rijeke Crazy Woman.

– Nemamo vremena da ga pokopamo pristojno – reče Lorraine, odmaknuvši se od Milesa. Niz obraz joj se skotrlja suza. – Odvest ćemo ga do rijeke Crazy Woman i ondje pokopati. – Okrene se i pride svojoj kobili.

Kad se na nebu pojavio prvi nagovještaj zore, kola su se već kotrljala za sporim stadom.

Miles odjaše prema čelu stada.

– Gdje su Bat i Reeji? – zapita Becka Sterreta.

– Pobjegli su – odgovori predradnik.

– To sam i mislio – promrmlja Miles.

– Morat ćemo produžiti bez njih, Flinte.

– Nastojat ću biti uvijek na brdu ispred vas i gledat ću što je iza tog brda – reče Miles i potraži cigaretu. – Moći ću vas samo upozoriti na

opasnost. Ništa drugo ne mogu učiniti. Vjerojatno ćete imati samo nekoliko minuta vremena da se pripremite za borbu, no te bi vam minute mogle spasiti život. – Dodirne dorata petama i odjaše u galopu u mrak pred stadom.

– On je pravi čovjek, Beck – izusti Cass Starr, promeškajući se u sedlu i pljunuvši duhan koji je žvakao.

Beck Sterret ne odgovori. Podbođe sivca mamuzama i odjaše duž stada, zapažajući svaku pojedinost svojim sivim očima, od kojih je jedno bilo oteklo.

Na valovitom se terenu svaka sjena doimala prijetecom, pa su goniči stezali puške malo čvršće nego inače.

Milesu Flintu je godio hladan vjetar na izudaranom licu. Greben se mutno vidi na sjevernom obzoru, doimajući se poput nekakve prepreke između stada i Indijanaca. Za Milesa je on bio veća psihološka prepreka nego crveno obojene bizonske lubanje. Osjećao se nelagodno. Udaljio se već toliko od stada da nije čuo njegov topot. Činilo mu se kao da ulazi u svoj vlastiti svijet dok je jahao uz obronak prema grebenu. Iza njega se, daleko zaostavši, stado kretalo jednolično na sjever. Pakleni Oganj je, kao i obično, bio nasred puta. Pod papcima se srušila hrpa kamenja, slomio se crveno obojeni kolac i smrvile bizonske lubanje. Sada je bilo prekasno za povratak.

Miles opipa pušku »spencer«
ju mu je Jonas dao prije nekoliko dana. U njen je magazin moglo stati sedam metaka. Posebna joj je prednost bila što se mogla vrlo brzo napuniti. Tom se puškom i svojim revolverom mogao uspješno braniti na maloj udaljenosti, ali bi mu na većoj udaljenosti više pomogla njegova teška puška za lov na bizone. Ako ga rane ili izgubi konja već na početku borbe, ne bi se mogao oduprijeti složnom indijanskom napadu.

Popeo se na greben. Nije imao

vremena za temeljito izvidanje. Ako neprijatelja nema na vidiku, odmah će produžiti. Na sjevernom obronku nije bilo, koliko je mogao vidjeti, nikakva života. Trava se blago leljala na vjetru. Nije osjetio smrad konjskih izmetina niti zapaljene bizonske balege.

Razdanjivalo se pa je vidio sve dalje. Kad je stigao do vrha sljedećeg brežuljka, nije opazio ništa sumnjivo. Uspori dorata. Možda će mu uskoro biti potrebna sva snaga koju uspije sačuvati.

Najednom se osjećao osamljenim. Počne ga mučiti tjeskoba koja se često javljala u preriji. Što li je iza onih naoko pustih brda?

Osvrnuvši se, vidio je Paklenog Ognja i čeone jahače kako se upravo pojavljuju na grebenu iza njega. Zapali cigaru. Siouxi su poznati po tome što biraju za napad mjesto i vrijeme koji se najmanje očekuju. Nema bolje lake konjice od njih. U velikoj su zabludi svi oni koji smatraju da se Siouxi ne mogu boriti disciplinirano, mislio je Miles.

Prolazili su sati. Još nije bilo ni traga Indijancima! Nisu se vidjele ni izmetine njihovih konja.

Miles gotovo nije mogao povjerovati da je sve to istina, kad je napokon zaustavio dorata i zagledao se niz dugačak travnat obronak prema gazu na rijeci Crazy Woman. Nije mu bilo jasno kako su uspjeli bez nevolja doprijeti do rijeke. Vjetaf je njihao vrbe i topole na obali, a u namreškanoj se vodi ljeskalo kasno popodnevno sunce.

– Neshvatljivo – promrmlja i opet zapali cigaru.

Možda su Indijanci zaključili da njihova čarolija nije dovoljno jaka, jer su im sinoć poginuli izviđači. Ne boje se bijelaca, već čarolije.

Stoka je ubrzala korak nanjušivši vodu. Miles potjera dorata prema najbližim brežuljcima. Odande će moći vidjeti kraj na sjeveroistoku, u riječnoj dolini.

Izenada začuje iza sebe u udolini, gdje je drveće raslo prilično gusto, zvuk koji je nalikovao na puc-

ketanje masti u golemu loncu. Naglo se osvrne. Najednom, kao da je iz zemlje niknuo, pojavio se niz jačača s perima na glavi, poredanih u obliku srpa. Pojavili su se zapadno od stada, i to vrlo blizu iza njega. Vikali su i pucali, a neki su mahali gunjevima kako bi prestrašili umorna i žedna goveda. Miles baci cigaru i potjera konja nizbrdo. On je pošteno obavio svoj zadatak, provjeravajući je li slobodan put ispred stada. Međutim, Siouxi su, znajući da postoji samo jedan izviđač i da je ispred stada, postupili lukavo i slijedili stado, jer nije bilo Bata Batteau i njegovih Reeja. Oni bi, da su ostali i obavljali svoj posao kako treba, opazili Indijance na vrijeme i upozorili goniče.

U kolima i na bokovima stada zapucaše puške.

Rezervni su se konji preplašili. Među njih upadoše dva ratnika i vičući otjeraše tri konja.

Skupina pomahnitalih goveda naleti na kuharova kola, baš kad su zbog neravnine na putu poskočila i našla se na dva kotača. Uslijed nleta stoke kola su se prevrнула. Kotači su se još neko vrijeme okretali, a upregnute su mazge, smrtno preplašene, udarale jedna drugu. Na prevrnutu kuharova kola nelete kola sa zalihamama, i kočijaš, raširivši ruke, odleti sa sjedala, baš kad se približio jedan ratnik i opalio mu sačmarice u lice. Bio je mrtav prije nego što je dotaknuo tlo.

Miles zaustavi dorata i brzo ispaliti tri hica. Pogodio je ratnika i njegova konja.

Beck Sterret i Cass Starr zaletu se u skupinu Indijanaca, objema rukama pucajući iz revolvera. Prokrčili su sebi put i ostavili iza sebe na zemlji desetak protivnika.

Siuxi su otjerali desetak konja i najmanje pedeset goveda, ali stado je produžilo prema rijeci. Ništa ga nije moglo zaustaviti.

Indijanci su jurili prema vrhu brda, tjerajući pred sobom oteta goveda i konje. Nekoliko se ratnika još zadržalo u blizini stada i pucalo po-

vremeno na Teksašane u uzvitlanoj prašini. Beck Sterret povede četvoricu svojih ljudi za otetim životinjama. Miles odmah potjera konja prema njemu.

— Zaboga — reče kad ga je sustigao — ne idite za njima na to brdo! Cuješ me, Sterrete? Čekaju vas! Izrešetat će vas! Ostavi im ta goveda!

Beck ga je za tren gledao, a onda se urazumi.

— Dobro, momci — reče — vratimo se k stadu!

— Do vraga, Beck! — vikne George Liversey. — Mogli bismo im oduzeti plijen!

— Ne, Flint ima pravo! — reče predradnik. — Stradali bismo! Vratimo se k stadu! Ondje imate dovoljno posla!

Pakleni Oganj je već stigao do rijeke, a za njim je stoka ulazila u vodu.

Miles opet napuni vruću pušku. Osim mukanja žednih goveda i pucnjave čuo je i jedan krik koji se nekako razlikovao od indijanskih glasova. Stado je ispunilo rijeku od jedne do druge obale. Teksašani su se držali na okupu i uporno pucali za posljednjim ratnicima koji su jahali uz brdo iza koje su nestala oteta goveda i konji.

Miles se zaustavi kraj prevrnutih kuharovih kola. Ernie Masland je slomio ruku. Cass Starr i nekoliko goniča svežu lasa za kotače i usprave kola. Tada ispregnu mazge i ustrijele dvije koje su slomile noge.

Miles obriše znoj s lica. Dobro su se izvukli. Mjestimice je vidio kroz prašinu, koja se polako slijegala, poginule ratnike. Stradala su i dva Teksašanina i kočijaš kola sa zalihamama.

Sva su kola postavili u zaklon iza vrba i topola na riječnoj obali.

— Gdje je gospoda Carlisle, Flint? — zapita uznemireno Beck Sterret, kad se približio Milesu. — Nema je nigdje.

Miles se najednom sjeti onog vrisaka koji je čuo. Okrene se u sedlu i pogleda prema vrhu brda iza kojeg su Indijanci otjerali otete konje

i goveda. Ondje se pod posljednjim zrakama zalazećeg sunca još lelu-jala prašina.

– Nije moguće! – izusti zapre-pašteno Cass Starr.

Miles dodirne dorata petama i zaputi se uz obronak. Oko kilome-tar od rijeke opazi na tlu nešto sjaj-no. Bio je to posrebrebn revolver s urezanim inicijalima »L. C.« na objema stranama drška.

– Loraine Carlisle – prozbori on naglas, gledajući ga. Otvori bu-banj. Bilo je ispaljeno pet metaka. Šesti je još bio unutra. »Beck mi je napomenuo da smijem ispaliti sa-mo pet metaka«, rekla je ona jed-nom. »Šesti moram sačuvati za se-be«.

XII

Postavili su dvostruke straže. Kauboji su s vremena na vrijeme pucali, čim bi se pomaknulo nešto u guštiku. Siouxi su znali da bi te-ško mogli otjerati goveda iz vode. Osim toga, spoznali su kako su ubojite nove puške.

– Moramo spasiti gospodu Car-lisle, Flinte – reče Beck Stereet, prišavši Milesu koji je stajao kraj kuharovih kola. – Dugujemo to Jo-nasu.

Miles zatrese glavom.

– Ne možemo to učiniti – od-vrati odlučno.

– Mogli bismo ostaviti samo ne-koliko ljudi kod stada. Uvjeren sam da Indijanci ne mogu odavde otje-rati stoku. Veliš da se oni ne bore noću. Dobro! Mi se borimo.

– Ne biste prešli ni dva kilome-tra, a već bi vas pobili. Znaš to kao i ja, Sterrete.

Predradnik se udari šakom po dlanu.

– Uh, bogamu! – progunda. – Ja sam kriv! Svu sam pažnju obra-tio govedima i zaboravio na nju.

– Slušaj, svi smo imali pune ruke posla – odvrati Miles.

Neprestano je razmišljao kako bi mogli spasiti Loraineu, ali se ni jed-na zamisao nije činila ostvarljivom. Ona je mlada i lijepa. Možda je neki

ugledan ratnik zaželi za ženu, i ta-da je ostali neće dirati. Ako je nitko ne bude htio...

Jedno je nesumnjivo: ni jedan se bijelac ne može vratiti živ iz doline rijeke Crazy Woman. Nije to pošlo za rukom ni konjičkoj jedinici. Oko osam kilometara od utvrđenja Phil Kearny progonila su ubrzo poslije rata tri oficira i sedamdeset devet vojnika omanju skupinu Indijanaca i ušli za njima u brda, no ni jedan se nije vratio. Nisu bili dorastao protivnik dvjema tisućama Siouxa i Cheyennea koji su ih uhvatili u klopku. Dogodilo se to pedsetak ki-lometara sjeverno od gaza na rijeci Crazy Woman.

– Zaboga – progovori uzbuđeno predradnik – ne možemo stajati prekrštenih ruku!

Miles smota cigaretu i zapali je.

– Postoji jedna blijeda nada – reče.

– Govori!

Miles pride kolima sa zalihama u kojima je umoren Jonas Carlisle. Počne tražiti u njima bijelu bizon-sku kožu. Nije je mogao pronaći. Palio je šibicu za šibicom i temeljito tražio. Međutim, kože nije bilo unu-tra. Kad je iskočio iz kola, zazveči nešto na tlu. Sagne se i podigne nož s koštanim drškom kojim je bio ubijen Jonas.

– Mogu li ti pomoći? – zapita Chip Macklin.

– U kolima je bila bizonska koža, umotana u platno, Chipe – reče Miles, držeći u ruci nož. – Jesi li je ti izvadio?

– Nisam ništa dirao. Milese. Možda je ispala.

– Možda – promrmlja Miles.

Iz mraka se pojavi Pomp.

– Pokušat ćete spasiti gospodu Carlisle, gospodine Flinte? – proz-bri utučeno.

– Učinit ćemo sve što možemo, Pompe.

– I ja ću poći s vama – reče ni-ski Crnac.

Miles je znao da se on smrtno bo-ji Indijanaca, no istodobno je znao da govori ozbiljno.

Svjetlo iz zasjenjenog fenjera obasja za tren nož u Milesovoj ruci. Pomp ga pogleda.

— Gospodin Batteau zaboravio svoj nož kad otišao — reče. — Gospodin Batteau voli taj nož.

Miles pogleda nož, a onda uperi pogled u Chipa Macklina.

— Trista mu gromova! — progunda.

— Da. — Chip kimne. — Nije čudno što se ubojica provukao kraj straže. Bio je cijelo vrijeme u logoru.

Najednom se sve podudaralo. Bat i Reeji nestali su iste noći kad je stradao Jonas. Nestala je i dragocjena bijela bizonska koža.

U vrbiku prasne puška.

— Ubij kujina sina! — vikne jedan Teksašanin.

Začuje se koprcanje i jedna sjenka pljusne u vodu.

— Hej, ne pucajte u starog Gutsa! — krikne čudan glas.

— Ne pucajte u tog čovjeka! — vikne odmah Miles i potrči prema obali. — Prekinite paljbu!

Sjenka ispuže iz rijeke, tresući se od straha. Miles se namršti zbog zarobljenikova smrada. Povuč ga prema fenjeru. Ugledali su vrlo neobična čovjeka. Imao je na glavi otrcani mastan cilindar, a iz tamne kose, spletene u pletenice, virilo je mokro pero. Na golom gornjem dijelu tijela nosio je poderanu vojničku bluzu, a oko krivih nogu omotao je izlizan gunj poput suknje. Na nogama su mu bili mokasini s velikim zardalim mamuzama. Miles mu izvuče iz korica nož i baci ga na zemlju. Zatim mu oduzme velik dvo cijevni stari pištolj, zataknut za pojas.

Zarobljenik je izbezumljeno gledao smrknuta lica oko sebe. Doimao se poput prestrašene životinje.

— Zašto se vrzmaš tuda noću, Gutse? — upita Miles.

— Tako mi boga, gospodine Flinte — prozbori zarobljenik zajecavši — nisam ništa učinio! Samo sam tražio suho meso i dvopek! Ja ne

pripadam Oglalama! Ja sam Guts! Dobri stari Guts!

— Da, dobri stari Guts! — progunda Miles.

— Neće dirati starog Gutsa? — izusti mješanac i plašljivo pogleda preko ramena. — Ubili starom Gutsu mazgu.

— Reci mi istinu, lupežu — zareži Miles i uhvati ga za bluzu. — Što radiš ovdje?

— Došao sam posjetiti Batteaua.

— Zašto baš njega? — zapita Miles.

— Duguje mi novac.

— Za što? — zanimalo je Milesa.

— On veli Gutsu kad najbolje vrijeme za napad — reče zarobljenik i široko se nasmiješi. — Guts veli Lakotama. Guts posrednik.

Zazveckaju mamuze.

— Daj da ga ja šćepam — progoviri Beck Sterret.

— Čekaj — odvrati Miles. — Ta bijedna protuha ne razlikuje dobro i zlo. Za nagradu je spreman pomoći i odmoći, ovisno o tom što se traži od njega. Potrebni su nam neki podaci. Možda ih on zna.

Guts se nasmiješi. Sada je bio na dobro mu poznatom terenu.

— Svakako, svakako — reče odmah. — Guts će kazati. Gutts zna sve. Guts dobiti konja, novac, oružje, hranu?

— Gutsu ću ja išćupati prljavi jezik — progunda Beck.

— Znači, Batteau te poslao da obavijestiš Lakote o ovom stadu? — zapita Miles i pritisne Gutsa uz kola.

— Da, to Gutsov posao — odgovori mješanac.

Miles ne pokuša na silu izvući od njega podatke. Znao je da bi to bio pogrešan pristup, jer Guts je imao neka svoja načela: jednostavno, zahtijevao je da mu se, ovako ili onako, plati za ono što zna.

— Pričaj mi o Batteauu, Gutse — reče Miles i malo podrma mješanca.

— Guts će dobiti plaću?

— Dobit će — odgovori Miles.

— Bat veli da će odvesti Teeje u

pravo vrijeme. Reeji ne valjaju. Reeji prijavu. Reeji nisu ratnici. Nisu poput starog Gutsa. Stari Guts je Sans Arc. Guts razgovarao s Lakotama. Lakote znaju kad otići Reeji. Dodu otraga. Ha! Ha! Stari Miles Flint naprijed s puškom koja puca danas, ubije sutra. Ha! Ha!

— Ha! Ha! — oponašao ga je Miles i pritisnuo mu glavu uz kola. — Gdje je sada Batteau?

— Stari Bat nije ovdje? — prozbori iznenađeno mješanac.

— Baš si glup — promrsi kroz zube Miles. — Zar misliš da bi se vratio ovamo pošto je pobjegao i dopustio da naletimo na Lakote?

— On veli, možda biti ovdje. Ako nije, ti mi platiti. Tako veli. Dogovorio se sa starim Milesom Flintom. Miles Flint platiti Gutsu.

— Tako? — reče Beck Sterret i pomakne se.

— Ne budi budala, Sterrete — progunda Miles, pogledavši ga preko ramena. — Zar ne shvaćaš Batovu igru? Poslao je ovog glupana po plaću. Dabome, Guts bi i dobio plaću... metak u glavu!

— Bat veli — progovori opet Guts — gazda mu duguje novac za izviđanje. Stari Guts uzme novac i zadrži. Dobra pogodba, ha?

— Imaš sreću što već nisi mrtav — reče Miles i pusti ga.

— Nećeš platiti starom Gutsu? — promrmlja zapanjeno mješanac.

Nije imalo smisla objašnjavati mu bilo što.

— Gdje je Batteau? — upita Miles.

Gutsove zakrvavljene oči pogledaju u stranu. Počeo je kopati po nosu, glumeći ravnodušnost.

— Dobit ćeš dobra konja umjesto svoje mazge — reče Miles.

Guts počne okretati u ruci pletenicu, pogleda u nebo, zatim obrati svu pažnju dugmetu na bluzi.

— Što još hoćeš? — upita Miles.

— Revolver koji se puni danas, puca cijeli tjedan — odgovori odmah Guts i zadovoljno se nasmiješi.

— Dobit ćeš ga — odvрати Miles.

— I dvije kutije metaka. Zašto je Bat

pobjegao tako naglo?

Guts pogleda oko sebe.

— Bat ima veliku čaroliju — izusti sa strahopoštovanjem.

— Bijelu bizonsku kožu?

— Da. — Guts kimne. — Veliku čaroliju! Veliku! Veliku! Bat hoće prodati kožu Lakotama. Boji se približiti logoru. Bat veli Gutsu neka ide Lakotama. Guts se ne boji Lakota. Bat hoće da Guts ide Lakotama i trguje za njega. Onda Guts dođe ovamo po plaću. Bat lukav. Guts lukaviji. Guts najprije dođe ovamo po plaću, onda ide u logor Ota Ktea. Guts nije budala, ha?

— Jesi li bio u logoru Lakota?

— Davno. Guts danas gleda borbu. Vidi Lakote tjeraju krave i konje.

— Jesi li vidio s njima bijelu ženu?

Svi se zagledaše u mješanca. Opet se pravio ravnodušnim.

— Dobit ćeš lijep lovački nož — reče Miles.

Guts potrlija prijavu lice.

— Što hoćeš? — upita Miles.

Guts odglumi kako navija nešto, a onda prinese to oduševljeno uhu.

— Sat? — reče Miles. — Dobit ćeš ga.

— Žena kod Lakota. Bijela žena. Poderana odjeća. Guts vidi gole bijele grudi. Ha! Ha! Ženino lice mokr. Stalno plače.

— Ne prijeti joj opasnost?

— Možda da, možda ne. Ne znam. Lakote katkad ludi za bijelim ženama. Katkad ubiju... Katkad ožene.

— Možeš li naći Batteaua?

— Možda.

— Dobit ćeš vreću brašna. Vreću graha. Vrećicu kave.

— Guts vam pokazati.

— Je li daleko?

— Nije daleko.

Miles pride Becku Sterretu, oko kojeg je stajalo pet-šest kauboj.

— Ako se dočepam bizonske kože, mogao bih trgovati sa Siouxima — reče tiho.

— Treba da je najprije oduzmeš Batu i njegovim Reejima. Koliko ljudi hoćeš? — zapita Beck Sterret.

Kad je Miles podigao dva prsta, reče: – Dobro, neka pode Cotton.

– I tko još? – zapita Miles.

– Šališ se? – progunda Beck. – I ja želim još jednom vidjeti Bata i Reeje.

Kad su četvorica jahača, omotavši konjima kopita, krenula prema brdima, dolina je bila obavijena mrakom.

Guts je prvi nanjušio zapaljenu bizonsku balegu. Zaustavio je konja na ulazu u klisuru, obraslu drvećem, i kimnuo.

– Koliko ih je? – prošapće Miles, nagnuvši se prema njemu.

– Batteau i četiri Reeja – odgovori Guts.

– Bez pucnjave – izusti tiho Miles, sjahavši i privezavši dorata za drvo.

– Pa, imamo noževe – reče Beck.

– Bat pripada meni – napomene Miles.

– Toliko ti, svakako, dugujemo – promrmlja Cotton.

– Čuvaj konje – obrati se Miles Gutsu.

– Možda će pobjeći – propašće Beck, pripajući nož.

– Neće – odgovori Miles. – Iako je lud, poštuje dogovor. To se ne bi moglo reći za mnoge bijelce.

Skinuli su mamuze i krenuli u klisuru. Miles legne potrbuške, kad su se približili čistini. Vjetar puhne malo jače, raznese pepeo i otkrije žar. Oko gotovo ugasle vatrice ležala su četiri tijela pod gunjevima, okrenuta nogama prema njoj. S druge strane vatre je, nasklonjen na drvo, sjedio stražar, umotan u gunj, s puškom u krilu. Nije se micao. Vjerojatno je zaspao ili dremuckao.

Miles pokaže na stražara, zatim na sebe. Teksašani su ga razumjeli. Otpuže kroz grmlje i nađe se iza stražara. Obuhvati ga oko vrata i pritisne uz drvo. Stražar se malo odupirao, a onda mu se noge smire. Miles se uspravi i mahne.

Teksašani krenu u napad, tihi poput mačka. Obračunaju se s trojicom Reeja. Tada se probudi četvrti

spavač. Bio je to Bat Batteau. Hitro se izvuče ispod gunjeva, skoči na noge i jurne prema konjima. Miles potrči za njim. Bat se osvrne i spaziga. Prestrašeno zine baš kad je Milesu izletio iz ruke nož. Smrtno pogođen u leđa, prijede još nekoliko metara i stropošta se na zemlju.

Miles pride njegovim gunjevima i opazi da mu je smotana bizonska koža bila posljednji jastuk u životu.

– Što sada, Flinte? – zapita Beck.

– Pokušat ću se nagoditi s Ota Kteom – odgovori Miles i slgne ramenima.

– Prodat ćeš mu tu kožu? – promrmlja Cotton. – Lud si.

– Imaš li neki bolji prijedlog? – reče Miles i pogleda ga. Nisu mu odgovorili. Tiho fićukne tri puta. Guts dovede konje. – Ako se za četrdeset osam sati ne vrati s Lorraineom Carlisle – reče Miles Sterretu dok je stavljao bijelu bizonsku kožu na svog dorata – učini sa stadom ono što smatraš najpametnijim. Vрати se ili produži. Moju pušku pokloni Ernieu Malslandu. Hajdemo, Gutse!

Njih dvojica odjašu iz mračne klisure.

– Sada znam gdje sam ga vidio – promrmlja Beck, gledajući za Milesom.

– Gdje, Beck? – zapita Cotton.

– Vidio sam ga za vrijeme rata. U Gettysburgu. Pucao je na nas iz Petog teksaškog puka. Vraški je dobro gađao. Zapamtio sam njega i njegovu preciznu pušku. Da, bio je to on.

– Misliš li da će se vratiti? – zapita Cotton paleći cigaretu.

– Ne bih se kladio – odgovori Beck penjući se na sivca.

– Ne bih ni ja.

Negdje u brdima tulio je vuk.

XIII

Popodnevno se sunce spustilo već na brda i kosim zrakama objasjalo šumovitu dolinu kroz koju je krivudala bistra rijeka. Guts povuče uzde i okrene se u sedlu. Pokaže

prema tankom pramenu dima.

— Koliko još ? — upita Miles.

— Možda pet kilometara, možda malo više. — Guts se nasmiješi. —

Ako te Lakote puste tako daleko.

— Ne brini za to — odvrati Miles. Okrene se u sedlu i zagleda tamo odakle su dojahali. Nije bilo znakova života. Pa ipak, slutio je da su ih opazili već davno.

— Guts se zaobilazno vratiti — reče Guts. — Ne želi sada vidjeti Lakote.

Miles sjaše. Dade mu pušku, opasač s revolverom i lovački nož.

— Evo, to je tvoje — reče. — Tvoj je i konj na kojem jašeš. Vрати se u logor i uzmi ostale stvari koje sam ti obećao. Je li pošteno?

Guts se zagleda u daljinu, opet glumeći ravnodušnost.

— Idi do vraga! — progunda Miles, izvadi iz džepa zlatni sat i pruži mu ga. — Otac mi ga je dao kad sam išao u rat.

— Dobar otac — reče Guts i nasmiješi se. — Svojega nisam upoznao.

— E, baš si lopov — promrmlja Miles sebi u bradu dok se penjao na dorata.

— Guts lopov. Guts prepametan da ide u logor Lakota. — Gledao je Milesa kako jaše niz obronak prema rijeci. — H'gun, h'gun — reče. Bila je to na indijanskom jeziku riječ ohrabrenja.

Ušavši u plitku rijeku, Miles se osvrne. Guts je nestao s vidika. Do dirne smotanu bijelu bizonsku kožu i potjera dorata uzvodno. Čuo se samo ptičji cvrkut, a i on uskoro utihne. Prošavši kroz šumu, dojahao je na livadu. Ugleda na drugoj strani pašnjaka golemo stado konja, mnogo veće nego što je očekivao.

Prvi ga je opazio mlad ratnik koji je čuvao konje. Malo se približio, pogledao ga i podigao pušku duge cijevi. Miles pusti uzde i digne obje ruke, okrenute dlanovima prema stražaru. Ratnik prodorno vikne. Krik mu je odjeknuo u cijeloj dolini.

Miles zaustavi koljenima dorata i pričekaj. Bude li čekao još samo mi-

nutu-dvije, više se neće moći vratiti. Nakostriješile su mu se dlake na vratu.

Najednom je imao dojam da je nešto iza njega. Polako se osvrne. Pedesetak metara od njega sjedila su na svojim konjima četiri radnika, položivši preko bedara puške, i gledali ga dok su im pera treperila na vjetru. Dakle, uzmak mu više nije moguć. Mora ići samo naprijed.

Mladi stražar dojaše do njega, a pratio ga je neki stariji ratnik. Netremice su ga promatrali. Opet im pokaže dlanovima da ima miroljubive namjere. Izraz lica im se ne promijenio ni za dlaku. Vidjeli su da je sâm i nenaoružan.

Iznenada osjeti nešto na potiljku. Iako se nije osvrnuo, znao je da je riječ o pušcanju cijevi. Stariji ratnik pokaže glavom prema gornjem dijelu doline. Miles dodirne petama dorata i krene u tom smjeru, ne gledajući četiri smrknuta lica iza sebe.

Ugledao je dim, a onda i selo, zatim mu je do ušiju dopri reski lavež brojnih pasa.

Već su doznali da dolazi. Žene su stajale pred šatorima i gledale čudnog bijelca koji je jahao prema njima. Ratnici su se okupili na čistini u sredini sela.

Gledao je bezizražajna lica Indijanki i njihove čvrste ruke. Ako ga očekuje brza smrt, ubit će ga neki ratnik. A ako ga predaju ženama, dugo će se mučiti. Zazebe ga oko srca. Hoće li biti dovoljno hrabar?

Približavao se okupljenim ratnicima. Mnogima su lica bila obojena crveno kako bi ih pratila sreća, no nekima je na licu bila crna boja, pokazujući da je taj ratnik nedavno ubio neprijatelja... možda nekog iz družine koja tjera stado. Otraga je stajao visok, plećat ratnik. Miles ga odmah prepozna. Bio je to Ota Kte, ratni poglavica Oglalá, koji je svladao najmanje pedeset protivnika i imao pravo nositi na svojoj perjanici bizonove rogove kao znak da je izvanredno hrabar.

Ratnici se malo razmaknu i otvore uzak prolaz kako bi Miles mo-

gao prići poglavići. Međutim, Miles je znao da mu se ne smije približiti na konju. Sjaše s dorata i povede ga za sobom. Još se nikad nije osjećao tako osamljenim kao sada. Zaustavi se šest-sedam metara od poglaviće i opet pokaže ispruženim rukama da ima miroljubive namjere. Poglavićino je lice obojeno crveno bilo kao okamenjeno.

— Došao sam u selo Ota Ktea kako bih trgovao — prozbori Miles glasno na indijanskom jeziku. Nije mu bilo lako govoriti, jer mu se osušilo grlo, a srce divlje lupalo.

Ne dobije odgovor. Na vratima svog šatora pojavi se vrač. Glava mu je bila pokrivena bizonovom glavom.

— Govoriš naš jezik — reče napokon Ota Kte, prekrživši mišićave ruke. — To je dobro. Onda ćeš me razumjeti. Nisi došao u selo Ota Ktea da trguješ, nego da umreš, bijelče.

— Ja ne ratujem s Ota Kteom i njegovim Oglalama — odvrati Miles, obliznuvši usne.

— Laže — javi se jedan ratnik s ožiljkom na licu. — On je s onim vasikunima koji tjeraju plegavu stoku preko naših lovišta.

— To je istina — odvrati Miles. — Ali nismo mi vas napali. Vi ste nas napali.

— Izvrćeš riječi — prozbori Ota Kte mršteći se. — Nije li ova zemlja naša? Nisu li tvoji ljudi došli ovamo nezvani? Putem ne smije nitko prolaziti. Umrijet će. Umrijet ćeš i ti.

Miles pokuša sakriti uzbuđenje

— Spreman sam umrijeti kad bude vrijeme za moju smrt — reče mirno. — Zna li Ota Kte kad će umrijeti?

— To ne zna nitko — odgovori Oglala.

— Ipak, to se može doznati — reče Miles.

Poslije njegovih riječi bilo je vrlo tiho. Oni koji su ga čuli shvatili su što misli. Miles pogleda jednog dječaka iza vračeva šatora. Držao je na užetu mlada jazavca. Miles pusti uzde i polako krene prema tom dje-

čaku. Ispruživši prazne ruke i osmehne se. Pokaže na jazavca, zatim na sebe.

— Želim tog jazavca — izusti polako. — Hoćeš trgovati?

Dječak je bezizražajno promatrao visokog vasikuna koji će uskoro umrijeti.

Miles izvuče iz džepa malen kompas i izvadi turpijicu koju je nosio za pojasom. Micao je turpiju lijevo-desno, a igla je slijedila. Dječak zaprepasteno pokrije rukom usta. Miles mu pruži kompas i turpiju. Dječak mu odmah dađe uže kojim je bio svezan jazavac i nestane među šatorima.

Miles krene, napola vodeći a napola vukući jazavca, prema Ota Kteu. Poglavići se pridružilo nekoliko staraca, vjerojatno članova vijeća. Sunce je potpuno zašlo, pa su jedino svjetlo davale treperave vatre.

— Došao sam ovamo miroljubiv, Ota Kte, i nenaoružan — odgovori Miles. — Potreban mi je nož. Ne boj se. — Osmehne se.

Na poglavićinu se licu pojavi srdžba. Koraknuo je naprijed, izvukao svoj nož iz korica i pružio ga Milesu, okrenut drškom. Miles ga je u tom času mogao lako ubiti, ali se na Oglalinu licu nije vidio strah.

— Nitko ne zna svoju budućnost — prozbori Miles glasno i jasno. — Ipak, može se doznati koliko dugo će netko živjeti.

Privuče k sebi jazavca i zabije mu nož u srce. Jazavac se trzne i ukoči. Miles klekne, raspori mu trbuh i objema rukama raširi ranu tako da se trbuh pretvorio u posudu za krv što je curila.

Tada se uspravi i mirno zapali cigaru. Puhne dim na sve četiri strane svijeta, zatim prema zemlji i prema nebu. Prekriži ruke i pričekaj. Morao je strpljivo čekati, ma koliko ga to živaca stajalo, da se zgruša jazavčeva krv.

Miles napokon krene prema jazavcu. Možda se krv i nije još dovoljno zgrušala, no nije više mogao čekati. Noge su mu klecale, a tijelo se kupalo u znoju. Klekne kraj ja-

zavca, rastvori krvavim rukama veliku ranu i pogleda unutra. Sa svih su se strana začuli zaprepašteni povici, ruke su pokrivala otvorena usta, a oči se okretale u stranu. Vasikun prkosi svemu! Vasikun je još živ!

Miles se zagleda u tamnu krv. Nije bio siguran da li vidi nešto no činilo mu se kao da je pred njim u krvi neko lice. Njegovo lice, ali poslije mnogo, mnogo godina.

Ustane i obriše ruke o hlače. Samo bi se najhrabriji među Lakotama usudili učiniti nešto takvo. Tko ugleda u krvi mlado lice, to je znak da će uskoro umrijeti. Ako je lice starije, onda će još dugo živjeti.

— Hrabar si — reče Ota Kte, gledajući Milesa. — Neću te pitati što si vidio, jer je to tvoja čarolija. Što želiš od Oglala?

— Ovdje je jedna žena — odgovori Miles. — Oteta je bijelcima koji tjeraju stoku na sjever, prema zemlji Velikog Bijelog Diva. Htio bih je otkupiti.

— Imaš li konje? Oružje? Gunjeve? Čime ćeš je otkupiti?

Miles pričekao malo.

— Imam veliku čaroliju za Oglale — odgovori. — Za tu veliku čaroliju zahtijevam bijelu ženu i slobodan prolaz na sjever.

— Mnogo pričaš — reče Ota Kte. — Kako bi vasikun mogao imati čaroliju za Oglale? Govori, govori pošteno, bijelče, jer ćemo odvagnuti svaku tvoju riječ. Ako tvoje riječi ne budu dobre, noćas će te u svoje ruke dobiti žene. Tada ćemo vidjeti koliko si hrabar.

— Pogledao samu jazavčev trbuh — odgovori Miles. — Ako me Ota Kte i osudi na smrt, pustit će me da umrem kao čovjek, a ne kao izbezumljena životinja. Duguje mi toliko.

Preko crveno obojenog lica preleti izraz divljenja.

— Vi, bijelci, puni ste obećanja koja ne ispunjavate — reče poglavica.

Vrač se okrene prema Ota Kteu i počne govoriti brzo. Riječi su bile

prigušene, pa ih Miles nije mogao razabrati. Napokon se vrač povuče.

— Odakle ti ta čarolija koju imaš? — progovori tiho Ota Kte. — Kako si je se dokopao?

— Vakan Tanka — reče glasno Miles.

— Bijelac nema Vakan Tanka — progovori jedan starac kojičava lica. — Nijedan bijelac nema Vakan Tanka!

Miles obližne suhe usne. Bio je na tankom, vrlo tankom ledu. Znao je da je Vakan Tanka uzvišena i sveta sila, životna snaga koja prožima sve. Ne postoji zasebno, već se nalazi u nečemu već postojećem.

— Govori, bijeli čovječe — reče Ota Kte.

Miles podigne ruku i pokaže na istok.

— Sunce je za Lakote prvo među božanstvima — prozbori — a uz njega su nebo, zemlja i stijenje. Zatim, postoje duhovi mjeseca, vjetrova i bizona. Žar-ptice, koje lepršaju svojim krilima izazivaju podrhtavanje zraka, bogovi su rata i daju Lakotama koplja i ratne sjekire. Svi oni imaju Vakan Tanka.

— Pričaj nam o Vakan Tanka kod vasikuna — reče ratnik kukasta nosa, koji je stajao među starcima.

— Nema li vasikun konja i pušku? Nije li to Vakan Tanka? Zar nisu Lakote uzeli vasikunu konja i pušku? — odgovori Miles gotovo srdito. — To bi svaki Lakota morao znati!

Bio je to uspješan napad, jer je Miles rekao istinu. Vrač se opet obrati poglavici.

— Dobro si govorio — reče Ota Kte Milesu. — Ali nam nisi pokazao nikakvu veliku čaroliju. Govori sada. Pričaj nam o toj čaroliji. — Pokaže na mračno nebo na istoku. — Ako mjesec izide prije nego što završiš, nećeš otići živ iz ovog logora. Možda doživiš samo zoru. Jak si i hrabar. Dugo ćeš izdržati pod noževima žena.

Milesu se još više osuši grlo. Pojma nije imao koliko je vremena

prošlo, no znao je da će mjesec izići rano.

Duboko udahne zrak i digne ruke prema tamnom nebu.

— Prije mnogo zima, kad je dala velika glad, dva su lovca iz plemena Sans Arc pošla u lov, no divljači je bilo vrlo malo — reče. — Vraćali su se praznih ruku kad su sreli lijepu djevojku, odjevenu u bijelu jelenju kožu, koja je nosila snop svete žalfije. — Zastane. Znao je tu priču dobro kao i oni, ali nije bio načisto hoće li ih se dojmiti njegovo znanje. — Jedan je lovac imao zle namjere prema toj lijepoj djevojci, no drugi je bio čiste duše. Obojicu ih je obavio oblak, a kad se razišao, neporočni je lovac ugledao svog druga pred svojim nogama, goli kostur iz kojeg su lijeno puzale nadute zmije, nažderavši se mesa. »Slušaj me!« reče djevojka. »Doći ću k tvom narodu i donijeti mu nešto važno. Neka se pripreme za moj dolazak.«

Bilo je vrlo tiho. Ni psi nisu lajali.

— Djevojka je došla u selo Sans Arca — nastavi Miles — i prišla Šupljem Rogu, koji je tada bio plemenski poglavica. Dala mu je važne upute i iz snopa svete žalfije izvadi la lulu. »S ovom svetom lulom«, kazala je, »hodat ćete po zemlji, koja vam je majka, dok vam je Velika Tajna otac. Glava lule je od crvena kamena i predstavlja zemlju. Svaki vaš korak po zemlji treba da bude molitva. Kamiš je drven i predstavlja sve što raste na zemlji. Ovih dvanaest orlovih pera što vise o kamišu potječu od Pjegavog Orla i predstavljaju sve krilate životinje u zraku. Kad pušite tu lulu, pridružuje vam se sve iz svemira. Svi upućuju svoje glasove Velikoj Tajni. Kad molite s tom lulom, molite za sve i sa svime!«

Miles se nije usudio okrenuti i pogledati nebo na istoku, ali mu se činilo kao da je nebo nad njim i na zapadu malo svjetlije.

— Dala je lulu Šupljem Rogu i rekla: »Zadrži tu lulu! Ne zaboravi nikada da je sveta i postupaj tako s

njom, jer će te ona odvesti do kraja vremena. Odlazim sada, ali ću uvijek bdjeti nad tvojim narodom. Napokon ću vam se opet vratiti.« Potom je otišla na brdo i sjela. Digla se kao bijeli bizon i, prešavši preko vrha brda, nestala je Sans Arkima s vidika. — Miles se naglo sagne, prije nego što ga je itko mogao spriječiti, i razreže konopac kojim je bila svezana bijela bizonska koža. Odmota je i baci na tlo pred poglavicu, tako da se vanjska strana našla gore.

Okupljeni Indijanci zaprepašteno zinuše. U očima im se vidjelo strahopoštovanje.

Kocka je bila bačena. Ako Ota Kte prihvati bijelu kožu, Milesu se neće ništa dogoditi. Zar nije činjenica da je našao takvu svetinju dovoljan dokaz da on posjeduje Vakan Tanka? Kad bi mu naudili, mogli bi upropastiti čaroliju kože.

Ota Kte pogleda Milesa, zatim svoje ljude. Iz gomile se izdvoje tri ratnika, i najstariji se među njima obrati poglavici. Miles ih odmah prepozna. Bila su to ona trojica koja su mu se neopazice prišuljala onog dana kad je ustrijelio albina.

Ota Kte digne ruku.

— Slobodan si, vasikune — reče.

— Možeš u miru otići iz sela.

— A žena? — zapita Miles.

Poglavica se obrati jednom ratniku, koji odmah otrči iza šatora za vijećanje.

— Put na sjever je otvoren — prozbori Ota Kte, prekrživši ruke i gledajući Milesa. Na čvrstom mu se licu vidjelo skriveno divljenje. — Otjeraš stoku s naših lovišta. Ništa joj se neće dogoditi, a ni vasikuni — ma koji je tjeraju. No ne vraćaj se, vasikune. Vратиш li se, tvoja te čarolija neće zaštititi.

Miles mu pruži nož, ali poglavica zatrese glavom.

— Tvoj je — reče Ota Kte. Značenje je bilo jasno. Kao hrabar ratnik, htio je na rastanku pokloniti nož svom hrabrom protivniku.

Miles se okrene na peti baš kad

je izvirio mjesec i prelio svojim srebrnim sjajem nebo na istoku. Povede dorata kroz gomilu, a Lakote su mu s poštovanjem otvorile prolaz.

Ugledao ju je malo podalje od go-mile. Stajala je sama. Imala je na sebi vrlo meku bijelu jelenju kožu i na nogama mokasine ukrašene zrcima. Kosa joj je bila spletena u pletenice kao u Indijanki. Prišao joj je i podigao je u sedlo. Kad je uzjahao, osjetio je kako ga je obuhvatila oko struka.

– Milese, Milese – izustila je tiho i priljubila mu uz široka leđa uplakano lice.

Potjerao je konja prema dalekoj dolini rijeke Crazy Woman. Nije se osvrtao. Više nije bilo razloga za strah.

Kad su gotovo tri tisuće goveda, prešavši oko pet tisuća kilometara, stigle u veliku dolinu oko Gallatina, baš je počeo iz sivog neba lepršati prvi snijeg.

U dolinu je prvi dojahao Chip Macklin, odvojivši se još davno od stada, i unajmio ljude kako bi se, prema nacrtima što ih je Jonas Carlisle ponio iz Teksasa, podigle građevine na ranču. Trebalo je da sve bude spremno za zimu i debeo snijeg.

Miles Flint odjaše prema Lorainei, koja je stajala kraj Becka Sterreta i gledala brzo iznikle građevine. Sjaše s dorata i skinje šešir.

– Produžit ću prema Virginia Cityju – reče.

Loraine kimne. Očekivala je to.

– Mislim da ni Teksas nije tako prikladan za stoku kao ovaj kraj – promrmlja Beck Sterret kao da razgovara sâm sa sobom, gledajući veliku dolinu.

– Beck i svi kauboji ostat će ovdje – reče Loraine.

Miles podigne obrve.

U PRIPREMI:

G. F. Unger: KAD REVOLVER PROGOVORI

– Mislio sam da Teksašani jedva čekaju da se vrate u svoju zemlju – izusti, glumeći da je iznenađen.

Beck slegne ramenima.

– Naviknut ćemo se na Montanu – reče. – Uostalom, netko mora naseliti taj lijepi kraj. Možeš li zamisliti nekog pogodnijeg od Tekšašana?

– Bivših Tekšašana – ispravi ga Miles. – Dobro, slažem se.

– Znači, ti nećeš ostati? – upita predradnik.

– Neću – odgovori Miles. – Ja nisam stočar.

– Bizona neće biti vječno – prozbori Loraine i pogleda ga. – Beck će ostati kod mene i upravljati rančem.

– Ne biste mogli naći sposobnijeg čovjeka – reče Miles.

– Hvala – promrmlja Tekšašanin.

– Nema na čemu – odvrati Miles i uhvati joj ruku. – Zbogom.

Loraine ga je dugo promatrala.

– Zbogom, Milese – reče tada, okrene se i krene prema svojim kolima.

Miles pruži ruku Becku.

– Zbogom – pozdravi ga.

– Zbogom, Milese – odgovori tiho Tekšašanin, čvrsto mu stisnuvši ruku.

Miles se popne u sedlo. Beck Sterret ga je prvi put, otkad su se upoznali, nazvao imenom. Dodirne dorata petama i zaputi se prema cesti što je vodila do Madisona i, dalje, do Virginia Cityja.

Beckove su mamuze tiho zveckale dok je prilazio Lorainei.

– Vratit će se on, gospodo Carlisle – reče joj. – Vratit će se kad u proljeće nikne prva trava.

Nije mu odgovorila niti je pokazala da se slaže s njim. Znala je zašto Miles Flint nije ostao u dolini. Jonas Carlisle je tek kratko vrijeme mrtav. Miles joj želi dati vremena, no vratit će se u svibnju, u Mjesecu Kad Se Linjaju Konji, kako taj mjesec zovu Indijanci. Bila je čvrsto uvjerena u to.

KRAJ

Junak iz stripova i filmova
OSAMLJENI JAHAIČ i njegov
indijanski prijatelj **TONTO** go-
stuju u specijalnom izdanju
LASA.

U svakom primjerku ZNAČKA!